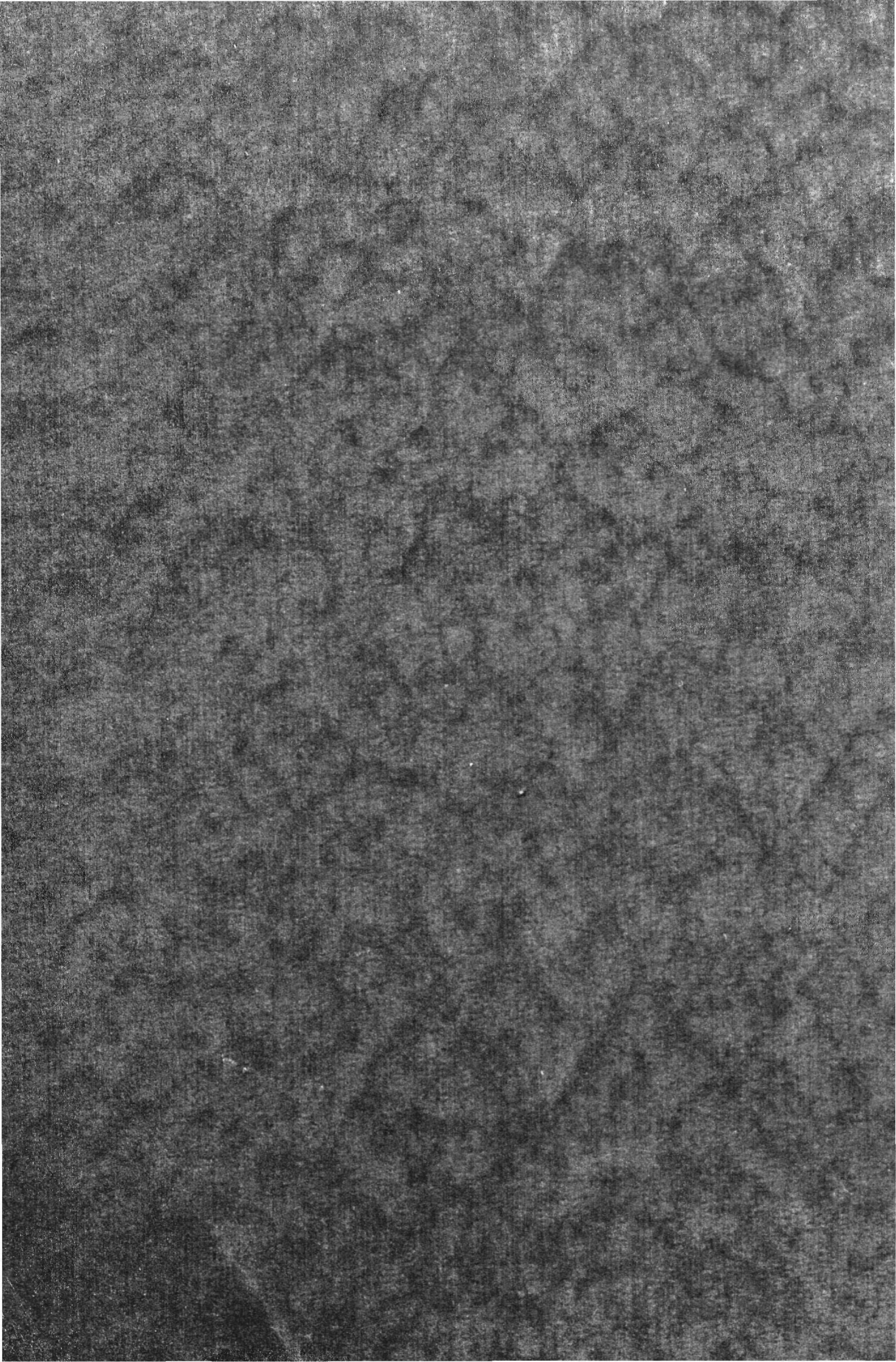

KÕRGEM
SÕJAKOOL
1921-1931

KÕRGEM SÕJAKOOL
TALLINN 1931

ISIKLIKUKS KASUTAMISEKS

KÕRGEM SÕJAKOOL

1921—1931

Sf 2496

KÕRGEM SÕJAKOOL
TALLINN 1931

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse Irükikoda, Pikk 1. 2. 1931.

Allkirjastuskogu
nr B 7-6 84

Eessõna

Kõrgem Sõjakool mälestab käesoleva aasta 12. septembril oma kümne aastast tegevust.

Selle aja kestusel on temas ümarõuseli sada ohvitseri omandanud kõrgema sõjalise hariduse. Kõrgemas Sõjakoolis omandatud teadmised ja oskused on rakendatud tööle meie riigikaitse organiseerimisele.

Juubelipäeval Kõrgema Sõjakooli lõpetanute pere tuletab tänutundeõga meelde oma haridusetempli ja toob temale ohvrianniks käesoleva teose, mille eesmärgiks on Kõrgema Sõjakooli mõõdunud kümne aastast tegevust elustada kõikide nende mälestuses, kes selle aja kestusel tema töõsi ja tegevusest osa võõtnud.

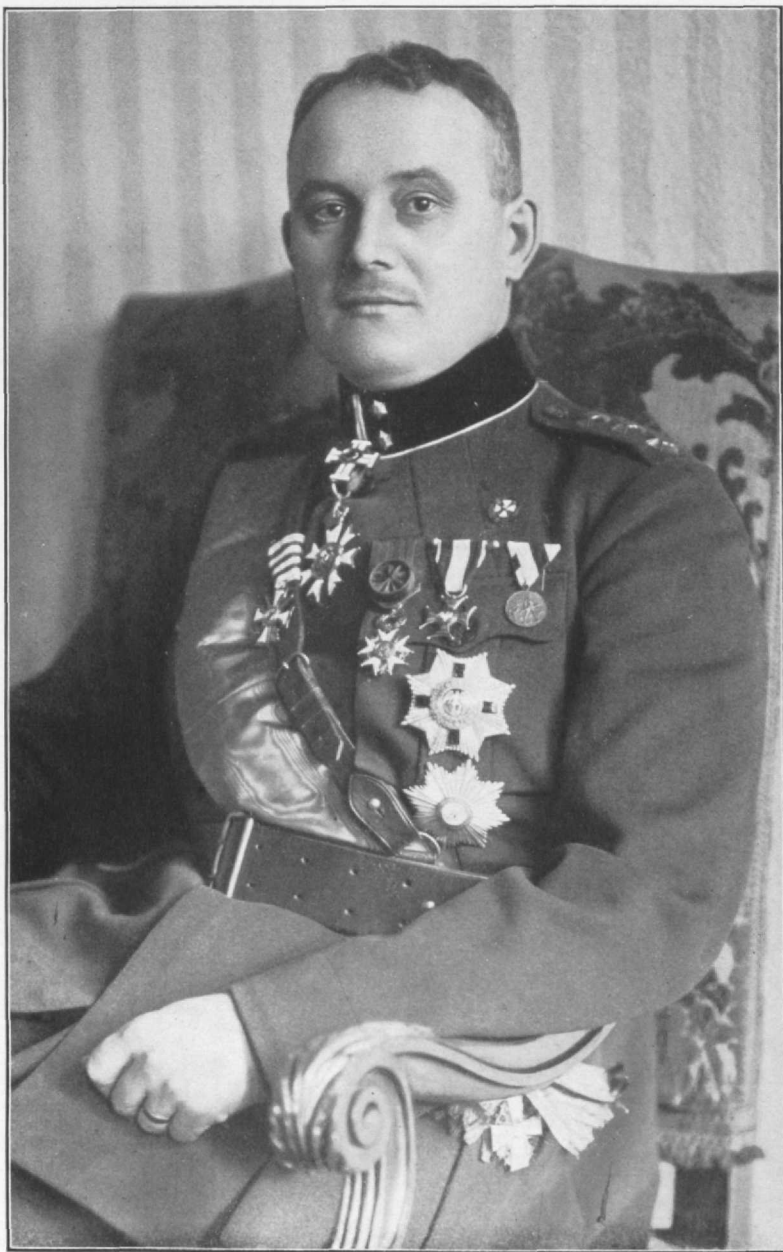
Selleks toob teos kokkuvõõliku ajaloolise õlevaate Kõrgema Sõjakooli tegevusest 1921.—1931. a., õksikuid selõõitavaid artikleid ja Kõrgema Sõjakooli juhtide, õppeõõudude ning õpilaste pilte õhes vastavate mårkmetega.

Albumi korraldajad.

Mihklikuul 1931. a.

Konstantin Páts
Riigivanem

Kindralleitnani **Juhan Laidoner**

Endine Vägede Ülemjuhataja

Kindralmajor **Jaan Soots**
Kaitseminister Kõrgema Sõjakooli asutamisel

August Kerem

Kaitseminister

Kindralmajor **Andres Larka**
Kaitseministri abi Kõrgema Sõjakooli asutamisel

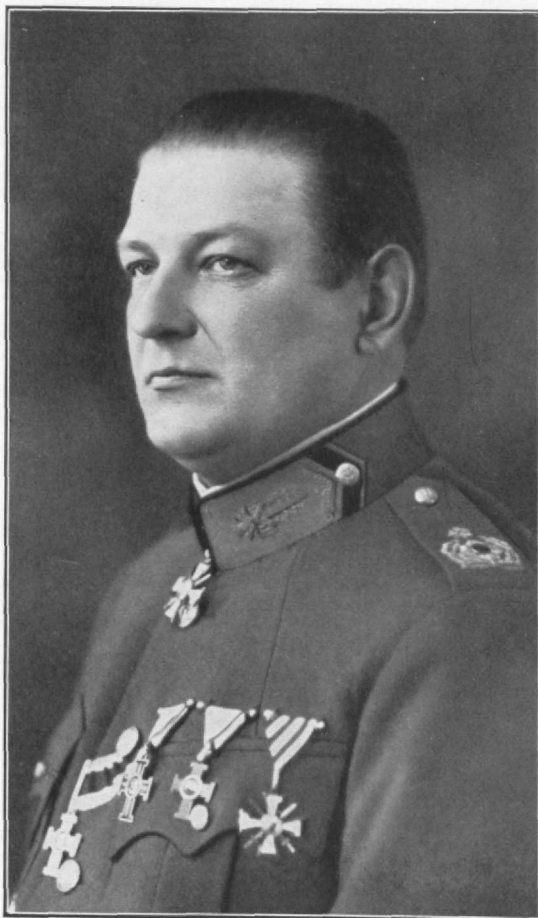
Kindralmajor **Paul Lill**
Kaitseministri abi

Kindralmajor **Juhan Tõrvand**

Kaitseväge staabi ülem

Võtnud osa Kõrgema Sõjakooli 100si õppejõuna

Kindralmajor **Nikolai Reek**

Kõrgema Sõjakooli esimene ülem. Võtnud osa õppejõuna
K. S. 100si. Lõpetanud Prantsuse Kõrgema Sõjakooli

KÕRGEMA SÕJAKOOLI ÜLEMAD 1921—1931

Kolonel **Jaan Rink** †
Kõrgema Sõjakooli ülem 1923—1927

Kindralmajor **Gustav Jonson**
Kõrgema Sõjakooli ülem 1927—1930
Võtnud osa K. S. sõõsti õppejõuna

Kolonel **Herbert Brede**

Kõrgema Sõjakooli ülem 1930. aastast
Lõpetanud Prantsuse Kõrgema Sõjakooli. Võtnud osa
K. S. löösi õppejõuna

Kolonel **Aleksander Jaakson**

Kõrgema Sõjakooli õppeala juhataja ja õppejõud
Lõpetanud Prantsuse Kõrgema Sõjakooli

KÕRGEMA SÕJAKOOLI
PRAEGUNE ÜLEM
OMA LÄHEMATE ABILISTEGA

Major **Eduard Metstak**

Kõrgema Sõjakooli asjade valitseja

MEIE KÕRGEMA SÕJAKOOLI LOOMISEST

JAAN SOOTS

Meie Vabadusesõja juhtimisel tuli ületada palju raskusi. Üheks neist oli asjaolu, et meie juhtiv koosseis, ohvitserid, oli omandanud Maailmasõjas küll teatava praktika, kuid tema teoreetiline ettevalmistus oli nõrk. Rõhuv enamik meie tolleaegselt ohvitserkonnast oli omandanud ohvitseri kutse sõjaajal, sooritades lühikese, 2–4 kuulise õppekursuse. Rahuaegse ettevalmistusega ohvitseri oli sedavõrt vähe, et neist ei jäänud iseäi kõigile rõgemendiülemate kohtadele. Kõrgema sõjalise haridusega (kindralstaabi) ohvitseri võis sõrmedel loendada: Laidoner, Larka, Soots, Lill, Rink, Reek ja Muti. Nendest õieti vaid kolm esimest olid lõpetanud kõik klassid ja täitnud vene väes nõudmised selleks, et ka rahuajal kindralstaabi ohvitseride kohtadel teenida.

Loomulikult neist kõrgema sõjalise haridusega ohvitseridest ei jäänud iseäi diviisi staabiülemate ja kõrgematele kohtadele, rääkimata muudest vähematest kohtadest. Nii tuli määrata kohasema ettevalmistusega ohvitseride puudusel topograaf kindralstaabi operatiiv-osakonna ülemaks, kelleks omegi igal juhul peaks olema kõrgema sõjalise haridusega ohvitser. Kõik see raskendas juhtimist ja sundis iseäi kõrgemaid juhte kindral Laidoneriga eesotsas kirjutama hulga korraldusi isiklikult oma käega.

Pärast sõda ohvitseride sõjalise ettevalmistuse täiendamise küsimus tõusis paratamatult päevakorda. Asuti põhimõttelisele seisukohale, et kuna meie kaitsevägi on väiksearvuline, siis peab tema ettevalmistus olema hea, et ta suudaks vastu panna suurematele jõududele. Eriti hea peab olema kaader, sest mobilisatsiooni läbiviimisel ja kaitseväge täiendamisel tagavaraväelaste ja määratakse kõik kaadriohvitserid kõrgematele ametikohtadele. Selle põhimõtte teostamiseks loodi kõigepealt üheaastase kestusega alaliseväe ohvitseride kursus, et anda kõigile rahuajal kaitsevähke teenima jäänud ohvitseridele rahuaegse ohvitseri ettevalmistus.

Samal ajal tõusis päevakorda ka kõrgema sõjalise haridusega ohvitseride ettevalmistamise küsimus, mille lahendamine oli juba raskem. Alaliseväe ohvitseride kursuse jaoks meil leidis nii õpilasi kui õpetajaid, kuid kõrgema sõjalise hariduse andmiseks olid välvavaated mõlemate suhtes väga piiratud: õppejõudude saamiseks oli vähe kõrgema haridusega ohvitseri, samuti oli vähe rahuaja kursuse lõpetanud ohvitseri, kelle hulgas võis saada õpilasi. Sellepärast alul tekkis mõte saata meie ohvitseri õppima välismaa akadeemiasse. Selle mõtte kaalumisel selgusid aga pea tema suured puudused, nimelt: 1) meil läks tarvis korraga palju kõrgema haridusega ohvitseri, välismaal aga oli võimalik ette valmistada ainult mõned üksikut, 2) välismaale komandeerimisel oli esijärgu tähtsusega vastava võõrkeele tundmine, mille tõttu paljude andekate ja Vabadusesõja kogemustega ohvitseride kandidatuur oleks pidanud ära langetama kas jäädavalt või vähemalt mõneks aastaks, kuni nad keele oleksid ära õppinud. Siiski lasin diplomaatiliselt teel pinda sondeerida Prantsuse ja Briti valitsuste juures, kas meie sõjaväelastel ei lubataks õppida nende riikide akadeemias. Jaatavat vastust ei saanud sel ajal kustki.

Siis võtsin põhjalikule kaalumisele juba ennemalt tärganud mõtte, asutada kindralstaabi kursused omal maal. Niisuguse lahenduse paremuseks oli asjaolu, et sel teel võis korraga ja võrdlemisi väikeste kuludega ette valmistada suurema arvu ohvitseri, kuste juures kandidaatide valikul võõrkeel ei mängi otsustavat osa, ja küllalt on sellest, kui õpi-

kes samuti Vabadussõjast osa võtnud, siis madalama haridusega rügemendiülema autoriteet ei või nende silmis püsima jääda. Teisest küljest aega rügemendiülemate saatmine üldistel alustel alalisvää ohvitseride kursustele ei tähinud sobida nende autoriteediga. Selle pärast tulid otsusele komandeerida neid Kindralstaabi Kursustele vabakuulajatena. Neilt ei nõutud sisseastumiskatseid ja neile tagati sisseastumisel nende endised ametid, kuidas nad Kursusi ka ei lõpetaks. Niisugusel juhul aega, kui nad soovisid saada kindralstaabi ohvitseri õigused, pidid nad sooritama vastavad katsed üldistel alustel.

See moodus oli nimetatud ohvitseridele üldiselt vastuvõetav. Mõni neist lükkas küll esialgu ettepaneku tagasi «perekondlistel põhjustel», mõnega tulid «pikad jutud maha ajada», enne kui ta nõus oli kursustele minema, kuid lõplikult loobus Kursustest pärast seal mõne nädala viibimist 2. rügemendi ülema kolonelleitnant H. Kurvits.

Sügisel 1921. a., kui Kursuste avamise aeg seotud küsimused järkjärgult olid lahendatud, jõuti lõppeks nii kaugetele, et Kursused võis avada, missugusel toimingul viibisin isiklikult, soovides õpetajatele ja õpilastele edu nende eelseisvas töös.

* * *

Kümme aastat on möödunud sellest ajast, kui Eesti Kõrgemale Sõjakoolile vundamenti tuli rajada, nagu eelpool kirjeldatud. Kümme aastat on teotsenud Eesti Kõrgem Sõjakool. Selle aja jooksul ta on andnud viis lendu kõrgema sõjalise haridusega ohvitseri, rahuldades sellega tunniva vajaduse meie kaitsevääs kõrgema sõjalise haridusega tööjõudude järele. Mitmed tema õpilased on jõudnud väga vastutusrikastele kohtadele. Kool ise ei ole jäänud muutmata, vaid on arenenud ajanõuete kohaselt. Olles loodud «Kursuste» näol ja vene õppejõudude abiaga, on ta kujunenud käesolevaks ajaks «Kõrgemaks sõjakooliks», kus õpetavad puhtesti õppejõud, kellest mitmed on läiendanud oma haridust Prantsusmaal, et pakkuda ka meie Kõrgemas Sõjakoolis kõige värskeimat sõjateaduse arengu alalt. Ja kuigi meie Kõrgema Sõjakooli õppekavad ja õpetamise meetodid on muutunud vastavalt ajanõuetele, siiski on need põhimõlled, mis kooli rajamisel üles seati, üldiselt püsima jäänud.

Soovin, et meie Kõrgem Sõjakool ka tulevikus valmistaks ette juhte meie kaitsevääs samasuguse eduaga, nagu ta seda seni on teinud meie üldise julgeoleku tagamiseks ja iseseisvuse kindlustamiseks.

KÕRGEMA SÕJAKOOLI OSA RIIGIKAITSE ETTEVALMISTAMISEL

J. TÕRVAND

Paratamatusest tundub veel tänapäev vajadus riigikaitset ette valmistada eesmärgiga sõjapuhkemisel rakendada kaitsetegevuseks küllaldased jõud ja ressursid võidutaotamiseks. Pole ju rahvasi ja riiki, kes sõda kaotada tahaks. Kaotatud sõda hävitab rahva moraalse enesetunde ja toob kaasa soovimata seismisi poliitilisi vapustusi ning pikkadeks aastateks raske majandusliku koorma „hääkslegemise“ maksude näol. Kõike seda oleme näinud Maaüldasõja ajal ja hiljem. Seda võime näha veel praegugi, kui jälgime rahvusvahelist elu.

Võit ei tule iseendast. Võitu vaja organiseerida, ette valmistada rahuaja tööga. Tuleb ette näha kõik, mis võidu saamiseks oluline. Sõdib, s. o. tegelikult teostab riigikaitset, sõjavägi, meie määrangu kohaselt kaitsevägi. Viimane pole muud kui organiseeritud inimhulgad, mis relvastatud ja varustatud kõige sellega, mida pakub tänapäeva tehnika. Tuleb meele ja kriipsutada alla juhtide ääretult tähtsal osal selles organisatsioonis; samuti peame meele, et iga organisatsiooni üheks kandvaks loeks on õige tööjaotus ja igal tööalal kõrge kvalifikatsiooniga tööjõud. Säärase tööjõu loomine on üks tähtsamatest ülesannetest riigikaitse ettevalmistamisel. Kui see ülesanne õigesti lahendatud, siis on loodud avarad väljavaated edukaks sõjategevuseks.

Vajalikkude tööjõudude ettevalmistus sünnib meie ajal vastavates õppeasutustes. Nii näeme kõikjal riigikaitse alal rida koole ja kursusi, kus ühe või leise väeliigi jaoks, ühele või teisele erialale valmistatakse ette juhte mitmesugustel teenistuslikel astmel. Kõikide nende koolide ja kursuste seas kerkib esikohale Kõrgem Sõjakool, mis peab andma selle kvalifitseeritud kontingendi ohvitseride, kust normaalselt võrsuvad kõrgemad juhid ja nende lähemad abilisid — staapide juhtivad tööjõud. Kõneledes juhatusel ja staapidest võiksime siin ära märkida, et juht ilma häa staabi ei suuda tänapäev rahuldada kõigi juhtimise komplitseeritud nõudeid. Tänapäev juhtimisprotsess ikka ja ikka rohkem kujuneb kollektiivseks tööks, kus igal tööjõul täita suur ja tähtis osa. Samuti võime ära märkida, et kui juht kvalifikatsioonilt, s. o. erialalis-tehniliselt ettevalmistuselt, on „peajaagu“ kõrgemal oma lähematest abilisest või vastupidi, siis teoreetiliselt pole eeldusi häaks koostööks juhi ja tema staabi vahel. Inimeste erinevad omadused suudavad küll siin palju teravaid nurki maha viilida, kuid alati on parem, kui juht ja tema abilisid omavad enam-vähem võrdse kvalifikatsiooni. Võrdse mitte tähe järele, vaid sisult.

Õige teenistusliku edasiliikumiskorra juures ei saa kõrgemateks juhtideks inimesed, kes intelligentsilt ja iseloomult alla keskmise. Juhid, kes edasi jõuavad, on pika rahuaja teenistuse kestusel end rikastanud suurte teenistuslike ja ka elukooremustega. Vahesi küll kaasajaga ja alatasa areneva tehnika tippsaavutised ja võimed pole neile nii omased kui nooremale generatsioonile. See viimane annabki juhtidele abilisi. Kui noorema põlve ettevalmistusel on käidud õiget teed, siis on loodud eeldused, et juhid endale ka vastavaid abilisi valida võiksid.

Juht ja staap üheskoos moodustavad tänapäev kõikide suuremale väekoondiste üldise juhatusel. Juht ja tema staap (õigemini staabi tööjõud) täiendavad üksteist ja säärastel kujundatud juhtimisaparatuur peab suutma võita alluvate väeosade usalduse. Tegelikult elus, vähemalt sõjaajal, on ju rügemendiülemaile näiteks üksipuha, kes temale käsu

KÕRGEMA SÕJALISE HARIDUSE ARENEMINE VÄLISMAIL

Kolonel H. BREDE

Pildi saamiseks sõjalise erihariduse tekkimisest ja tema arenemisest kõrgemaks sõjaliseks hariduseks, nagu seda mõistame tänapäev, peame heitma pilgu õige kaugele minevikku. Juba algusest peale kõikide sõjaväe süsteemide juures näeme, et igalpool oli maksev teatud juhtimise organisatsioon. Ükskõik kui primitiivne see ka ei olnud, kuid alati näeme isikuid, kellele sõjavägi kuulus — need olid harilikult kuningad, keisrid või muude liitlilega riigipead — muretsevat selle eest, et leida endale sõjalise jõu juhtimiseks abilisid, kellel oleksid võimalikult head professionaalsed oskused sel alal.

Professionaalseid oskusi omandati tol ajal praktilisel teel, asudes lihtsall teenistusse sõjaväkke ja õppides kurbade kogemuste najal, või minnes õpilaseks kellegi kuulsa väejuhi juurde.

On selge, et kahest nimetatud moodusest teine oli igati parem. Kuid mitte igaljuhul ei olnud võimalust seda teed sammuda. Selleks, et mõne kuulsa väejuhi juure sellisesse lähedusse sattuda, kus ka tõesti midaagi võiks õppida, pidi asjast huvitatud isik kuuluma juba väga kõrgesse perekonda. Harilik surelik, astudes sõjaväkke, sattus alati reamehe kohale, ja oli tarvis väga suurt annet ja ka palju õnne, et siit edasi saada. Kõik meile tuntud väejuhid anliik- ja keskajast, nagu Hannibal, Wallenstein, Turenne ja paljud teised, on just niisugust „õpipoisi“ teed käinud.

Ajajooksul kasvasid sõjaväed; kultuuri ja tehnika arenemise tõttu arenes ka sõjavägi ja tema juhtimine läks keerukamaks. Asulate ja leede arvu kasvamisega läks raskemaks väeosade saamine õigesse kohta; kindluste tekkimine tegi vajalikuks piiramise ja purustamise kunsti tundmise; tulerelvade ilmudes osutusid tarvilikuks vastavad rivivormid, et neid relvi kasutada ja end nende mõju eest kaitsta. Sõjamehe professionaalsele oskusele seati ikka suuremaid nõudmisi. Kuna sõjaväe arv järjest suurenes ja selle tõttu ka juhtide arv pidi kasvama, teisel poolt aega alalised sõjad nende seast ohvreid nõudsid, siis näeme, et normaalne tee — omad kogemused tarvilise professionaalse oskuse saavutamiseks või õpipoisi ameti kuulsa juhi juures — osutus liiga aeglaseks, et elull ülessealud nõudeid rahuldada.

Ei ole teada, kes tuli esimesena mõtlele, et sõjamehe oskust võib leatud määrani ka teoreetiliselt ära õppida. Teame vaid, et juba õige ammuagi, koguni XV sajandil, mõnes kloostriis, mis olid tol ajal teaduse taimelavadeks, õpetati ka piiramise ja purustamise kunsti ja vastuabinõusid sellisele tegevusele. Mõõdamattes olgu lähendatud, et ka Brienni sõjakool, kus Napoleon sai oma esialgse hariduse, oli võrsunud kloostrikoolist.

XVII sajandi lõpul leiame aega juba koole, mida läie õigusega võiks nimetada sõjakoolideks. Need olid üksikutele suurematele väeüksustele organiseeritud õppeasutised, kus said tarvilise ettevalmistuse nende üksuste „Wachtmeisterid“, „Quartiermeisterid“ ja teised erialadel teenivad alljuhid ja ametnikud.

Isegi Venemaal leiame Peeter I ajal tema pooli asutatud kooli, kuhu ta sunduslikult paigutas bojaaride poegi. Peeter I asutatud kool jagunes kahle ossa — matemaatiliseks ja navigaatorlikuks. Esimeses osas said ettevalmistuse need, keda tsaar Peeter kavalses sõjaväkke määrata, teine osa valmistas ette tegelesi kaubanduslikul ja teistel aladel.

Esimene regulaarne sõjakool asutati 1749. aastal Ludwig XV poolt. Vastavas aktis on see otsus järeldamiselt formuleeritud:

„Meie oleme tarvilikuks leidnud asutada sõjakooli ja seal õles kasvatada Meie silmade all 500 noort aadlimeest, kellel puudub oma varandus. Meie eelistame neid, kelle isad on langenud sõdades ja kes selle tõttu on saanud riiği lasteks.“

Váhe hiljem, 1765. a., asutas Berliinis Friedrich II Suur umbes samasuğuse kooli nimega „Academie des nobles“.

Seeга XVIII sajandi esimesel poolel pääsis maksvusele põhimõte, et iseloomu ja hinge omadused õksi ei tee väejuhti, vaid neile täienduseks on tarvis teadmisi sõjakunsti alal.

XVIII sajandi lõpul näeme, et kõikides sõjaváğedes on välja kujunenud juba võrdlemisi suured staabid milmesuğustel aladel teğutsevate ohvitseridega. Osa staapides teenivatest ohvitserist täitsid õlesandeid, mida meieajal täidavad kindralstaabi ohvitserid. Vága suurt rõhku pandi õgasuğustele topoğraafilistele ja geodeesilistele töödele. Nendel aladel nõuti „kortermeisteri osakonna“ ohvitseridelt suurt oskust. Selle liigi ohvitseride keskelt leiame palju hiljem kuulsaks saanud nimesid. Nii teenisid Prantsusmaal leitnant Bertier, Preisimaal Scharnhorst ja Venemaal leitnant Barklai-de-Tolly kortermeisteri osakonna ohvitseridena.

XIX sajandi alul kindral Bonaparte sai Prantsusmaa esimeseks konsuliks ja hiljem keiser Napoleoniks. Ta reorganiseeris sõjaváe, pannes eriti suurt rõhku juhtimise orgaanile kujundamisele. Bertier, kes vahepeal tõusnud kindraliks ja 1804. a. marssaliks, määrati sõjaministriks ja õhhlasi keisri staabi õlemaks. Kuna Bertier ise oli võrsunud võrdlemisi suure hariduse saanud ohvitseride hulğast — siis eelistas ta hea haridusega ohvitseri ka oma õmbruses.

Napoleoni ajal silmapaistva noore ohvitseri teenistusekáik arenes umbes järeldamiselt. Noor ohvitser algas oma teenistust rügemendis. Siin ta tõmbas endale oma brigaadiõlema tähelepanu ja sattus tema juurde adjutantiks või káskudetäitjaks. Kui sel ohvitseril tõesti oli silmapaistvaid võimeid staabiteenistuseks, siis varem või hiljem teda õppisid hindama diviisi ja korpuse õlemad ja mees viidi õle nimetatud staapidesse. Siin oli juba kerge jõuda keisri silma alla ja tõmmata tema tähelepanu enesele. Kui see sündinud, läks ohvitser kas armee staapi või keisri káskudetäitjaks ohvitseriks. Nii kujunesid vága tublid kindralstaabi ohvitserid ja nende keskelt keiser määras vága tihti rügementide õlemaid. Sealni tõusid nad juba kõrğetele kohtadele. Napoleon ise oli vága nõudlik nende ohvitseride vastu ja kontrollis nende ettevalmistust vága valjult. Nađu teatab Thiébaull, kutsus keiser alatasa ohvitseri õgasuğustest staapidest enda juurde ettekanneteks ja esitas neile küsimusi, náitaks: kui palju mehi on diviisis ja kui palju selles või teises rügemendis; kas on diviisis osi maha jäänud, kui palju ja kus; milline on relvade, riiefuse ja jalatsite seisukord; misuğused tağavarad on diviisis; suurtükiváe seisukord; milline on hobuste seisukord; kuidas on korraldatud loitmine ja mida antakse toiduks, kuidas on diviis asetatud; mida on teada vaenlasest; kuidas on korraldatud diviisi julgeolek jne. Kõikide küsimuste peale oli tarvis anda kiired ja täpsad vastused.

Sel ajal, kui Napoleon oma geeniusega oskas mehi valida, tarviliselt ette valmistada ja iseõi isiklikult õpetada (tema kirjavaheius annab sellest kõiđe selgema pildi), oli teistes euroopa sõjaváğedes asi palju kurvem. Austria kindralstaap oli kivilinenud teooriasse ja, nađu teada, seletas oma kaotusi ja Napoleoni võite sellega, et «Napoleon ei sõdi korrapárase reeğlite järele». (!) Preisimaal ei olnud asjad suguõi paremad. Siin soojendati end ikka veel Friedrich Suure páikese all, kuiõi tema põhimõtted olid ammuõi unustatud, sellele vaatamata, et vaevalt oli mõõdnud 25 aastat. Venemaa sõjaváõi oli täielikult austerlaste mõju all, sest austria kortermeisteri osakonna ohvitserid kindral Weiroteriõga eesotsas mánõisid seal vága suurt osa.

Puudulik sõjaváe orgaanisatsioon ja juhtide nõrk ettevalmistus oli seeга õheks paljudest põhjustest, miks Napoleonil läks korda lüüa nii kerge vaevaõga oma arvurikkaid vastaseid.

Pärast Jena katastroofi asusid Preisimaal tööle mitmed, nende hulgas Scharnhorst, Gneisenau, Lützow ja mõned teised, et selgitada selle katastroofi tõelisi põhjusi. Tuldi muu seas otsusele, et uut võitlust Napoleoniaga võib alata ainult siis, kui on loodud küllalt suur ja ajakohaselt ettevalmistatud juhtide kaader. Ja juba 1807. aasta alul töötas Berliinis Scharnhorstilt organiseeritud «Akademie für junge Offiziere», kus õppisid Clausewitz, Boyen ja Valentini. Selle akadeemia programmis leiame järgmisi aineid: loogika, matemaatika, sõjamaateadus, taktika, strateegia ja Friedrich II sõjad.

Vahepeal Lützow töötas välja uuele õppeasulisele kindla programmi ja organisatsiooni, mis pandi maksma kuninga käskkirjaga, ja 15. okt. 1810. a. akadeemia algas tööd uutel alustel ja uue nimetuse all «Allgemeine Kriegsschule». Kooli ülesandeks oli «kasvatada sõjaväes kohusetunde vaimu, suurendada teadmisi ja anda kuulajatele kindlad põhimõtted, mis neile kergeteksid täita oma kohuseid kuninga ja isamaa vastu; kahilemata on laialiste teadmistega mehed valmis tegeema suuremal kui võivad teha piiratud silmaringiga inimesed, kes oma teenistust täidavad ainult mehaaniliselt».

Kõikidele sisseastujatele pandi toime katsed. Viimaste hulgas oli esikohal matemaatika, sest «on tarvis omada matemaatilist vaimu, mis on aluseks korrale, täpsusele ja selgusele mõllemisviisis».

1813. a., mil sõda algas jälle suuremas ulatuses, suleti kool ja avati uuesli alles 1816. aastal. Programmi laiendati nüüd veelgi, sest taheti kuulajaid sisse viia «kõrgemasse sõjateaduse harudesse ja ette valmistada neid kindralstaabi ohvitseride tegevusele».

Nii olid sakslased esimesed, kes panid aluse kõrgemale sõjalisele haridusele. Kurjade kogemuste najal nad olid jõudnud arusaamisele, et põhjaliku ja mitmekülgse ettevalmistuse andmine juhtidele on aluseks sõjaväe otstarbekohasele organisatsioonile ja eeltingimuseks tema edukale tegevusele. Sakslaste järele sammusid teised riigid, käies saklastelt näidatud teed kuni Maailmasõjani. Sellepärast, kui tahame saada pilli kõrgema sõjalise hariduse arenemisest, siis peame jälgima peamiselt Berliini sõja-akadeemia arenemist.

Olgu tähendatud, et Venemaal sõja-akadeemia asulali kindral Jomini alusprojekti järele, mis sarnanes üldjoontes Berliini akadeemia põhikirjale. Vene akadeemia algas tegevust 1832. aastal, kusjuures temasse koondati kõik sõjateaduse harud. Kuni selle ajani Venemaal teotses «Kolonne juhtide kool», kus said teoreetilise ettevalmistuse kortermeistri osakonna ohvitserid. Kolonne juhtide kool aga ei omanud kindlat programmi, ja viimane muutus seal väga kihti; sõjaväe topograafial ja geodeesiat selles koolis üldse ei õpetatud. Nende ainete läbivõtmiseks ohvitserid komandeeriti Tartu ülikooli juurde, kus oli organiseeritud vastav osakond kindral Schuberti poolt.

1818. aastal määrati Berliini akadeemia ülemaks Clausewitz. Temal lekkis esimesena mõte pöörata tõsiselt tähelepanu sõjaprobleemide praktilisele küljele. Ta algas siin oma suurteost «Die Lehre vom Kriege».

Hoolimata mildest katsest muuta Berliini akadeemia kursus praktilisemaks jäi viimane ikkaagi väga teoreetiliseks. Vahepeal, 1850. aastal, lekkis iseäraline uus vool eesotsas kindral von Rühlega, kes soovitas üldse likvideerida sõja-akadeemia ja organiseerida mõne ülikooli juures sõjafakulteedid. Algus kibe võitlus uute ideede pärast ja 1854. a. määrati akadeemia ülemaks kindral von Peucker — üks v. Rühle tugevamatest vastasest.

Kindral von Peuckeri ametisse määramiseega algas Berliini sõja-akadeemia ja ühes teemauga üldse kõrgema sõjalise hariduse õitseae.

Peucker viis õppemeetodi lõplikult praktilisele alusele ja pani kõige suuremat rõhku taktikale ja sõja-ajaloole, püüdes arendada ohvitseride otsustamisvõimet. Tema kõrvale ilmus varsti Verdy-du Vernoy, kes võitis tarvilisele konkreetsetele ülesannete lahendamise meetodi, mida tänapäev loetakse ainsaks normaalseks, ja Mollke, kes esimesena organiseeris sõjamängu (Kriegsspiel).

Edaspidine õppetöö Berliini akadeemias arenes nende meeste poolt kätte näidatud suunas, kusjuures õppeviise püüti alatasa parandada ja täiendada, et viia kuulajaid võimalikult lähedale tõelisele sõjaolukorrale. Peab tunnustama, et Berliini akadeemia ei ole

asjata tööõd teinud, siin on olnud tegevad von der Goltz, Schlichting, Schlieffen ja paljud teised, ka Ludendorff.

Sel ajal, kui Berliini sõja-akadeemia õitses, teised riigid ei suutnud ikka veel välja jõuda organisatsiooni raskustest või neil polnud õnne isikutega, kellele kõrgem sõjaõppeasulis allus. Nii käis Prantsusmaal kibe võitlus küsimuse ümber, kas on tarvis mingisugust kõrgemat kooli, kus ohvitseri valmistatakse ette ainult staabiteenistuse jaoks, või on tarvis üldse ette valmistada ohvitseri laiemale teoreetilisel baasil, et neist edaspidi võiksid võrsuda kõrgemad sõjaväe juhid. Võitlusest võtsid osa St. Cyr, Chasseloup, edaspidi marssal Pellissier ja marssal Niel. Võit kaldus kord ühele, kord teisele poole, kuid kuni Prantsuse-Preisi sõja alguseni ei olnud veel midagi kindlat välja kujunenud. Napoleon III arvas, et «sõda üksi võib õpetada, kuidas sõda pidada», ja mingisugust doktriini ei tunnustanud. Oli kulutatud palju energiat ja vaeva, kuid tulemus oli kurb.

Venemaal, kus akadeemia oli rajatud enam-vähem õigele alusele, polnud õnne tema juhiaga. Keiser Nikolai I, kelle käsul akadeemia organiseeriti, ei olnud nähtavasti selle asutise vastu väga heatahtlik, sest juba alul tähendas ta, et ta loetab akadeemiat vaid nõnda kaua, kui seal asjad arenevad vaikselt, nii pea aga, kui seal midagi juhtub, saab asutis otsekohe likvideeritud. Akadeemia ülemaks määrati kindral Suhosanel, — mees, kes peale kõige karmima distsipliini midagi ei tunnustanud. Kindral Glinoetski toob oma ajaloolises ülevaates kaks kindral Suhosaneli lauset, mis seda meest iseloomustavad. Ta olevat kord kõikide kuulajate juuresolekul oma abile, viitsedirektor kindral Zeddelerile, märkuse teinud ja öelnud: «Ilma teaduseta võib vaenlast lüüa, kuid ilma distsipliiniga ei saa». Teine kord ta olevat tähendanud: «Teadus on sõjaasjanduses nagu nõõp mundi juures — kauris raske on kanda mundi ilma nõõbita, kuid nõõp ise ei ole kaugetki peaasi!» On arusaadav, et niisuguse direktori juhatusel ka kõige paremad jõud, nagu olid Zeddeler, Medem, Stefan j. t., ei suutnud palju teha ning vene akadeemia ainult kiratses. Uus ajajärk algas seal alles pärast Vene-Türgi sõda, kui akadeemia ülemateks määrati alul kindral Dragomirov ja edaspidi Leer.

1866. ja 1870./71. a. sõdade tulemused tõendasid, et Peuckeri, Moltke ja Verdy-du-Ver-noys meetodid olid õiged. Nüüd läksid ka prantslaste silmad lahti ja siin asuti suure hoolega sõjalise hariduse ümberkorraldamisele ja eriti kõrgema sõjalise hariduse levitamisele. Uute ideede eestvõitlejateks olid marquis d'Havricourt ja kindral Barrail ja 1876. a. avati uus „kõrgema sõjateaduse spetsiaalkursus“, mille kavasse võeti sõjakunsti ajalugu, fortifikatsioon, suurlükiväe teadus, maateadus, taktika, õigusteadus, saksa keel ja rida muid õppeaineid, peale selle oli ette nähtud kuulajate osavõit kõikidest suurematest manöövritest, et tutvuda praktiliselt tarviliste töödega.

Prantslased püüdsid igati viia õppetöö oma kõrgemas sõjalises õppeasutises teooria valdkonnast praktilisele alusele ja jäljitsid suure hoolega sakslaste tegevust ja edusamme. Nii kindral Lebrun võitles liiga koormatud statistika õppekava vastu, kindral Leval organiseeris praktilised taktikalised tööõd, kolonel Maillard juhtis erilist tähelepanu väeliikide koostöö tarvidusele, commandant Bonneau pühendas oma töö sõja-ajaloo analüüsile ja kolonel Bonnal organiseeris sakslaste eeskujul sõjamängud 1892. a. Ka marssal Foch aitas palju kaasa kõrgema hariduse laiendamiseks, luues 1909. aastal Pariisi kõrgemas sõjakoolis kolmanda kursuse „modernisõja tingimuste uurimiseks“. Selle kursuse põhiideed on meile tuntud Foch'i kirjatööde kaudu. Edaspidi leiti olevat otstarbekohasem viia üle see osa kursusest niinimetatud „Kõrgema sõjateaduse tsentrumi“, kus ka tänapäev valmistatakse ette prantsuse korpuse- ja armeejuhte ja nende staabiülemaid. Selles tsentrumis uuritakse konkreetselt küsimusi, mis puutuvad riigi sõjalisse ettevalmistusse, sõjaplaanidesse, iõudude koondamise plaanidesse, tööõstuse mobilisatsiooni jne.

Nii võime konstateerida, et enne Maailmasõja algust kõik sõjaakadeemiad olid seadnud endale ülesandeks kasvatada oma kuulajaskonna vaimu, arendada nendes kiiret asjaolude haaramist, sügavalt sissetungivat otsustamist, kombineerimisvõimet ja ideede küllust, mis juhatab väljapääsu ka kõige raskemast olukorrast, ja lisaks sellele — varustada kuulajaid rikkaliku professionaalsete teadmiste ja oskuste paigasiaga.

ÕPPETOÕ IDEELINE ARENG KÕRGEMAS SÕJAKOOLIS MOODUNUD KÜMNE AASTA JOOKSUL

Kolonel A. TRAKSMANN

Antud õppeasulises tehlava õppetöö ideelise külje moodustavad järgmised kaks põhiküsimust:

1. õppetöö üldine eesmärk koolis;
2. mida ja kuidas õpetab kool, et jõuda üllesseatud eesmärkidele.

Ülevaate saamiseks K. S. K. õppetöö ideelisest arengust peame seejärgi lähemalt valdustama neid küsimusi.

Kuid õppetöö ideeline külje on seotud kõige lihedamini nende materjalsele võimaluste ja, milles töö sünnib — nagu õppeaeg, õppeabinõud, õppejõudude ja õpilaskonna koosseis jne., seepärast, vähemali mõõdamannes, tuleb puudulada ka neid viimaseid.

1. KÕRGEMA SÕJAKOOLI EESMÄRK

K. S. K. eesmärk ametlikult on määratud kaks korda.

Esimest korda kindralstaabi kursuste asutamisel, 1921. a. sõjaministri poolt „ajutiseks tarvitamiseks kinnitatud põhikirjas“, kus § 1 öeldakse (kirjaviis muutmata):

„Kursuste eesmärgiks on:

a) ettevalmistada ohvitserisi nooremale kindralstaabi ametile peale, b) anda läiendavat sõjalist haridust väeosade ülematele.

Ühes sellega peavad kursused: a) laiendama nendes osavõljalte sõjalist silmaringi; b) äratama osavõljalte huvi ja armastust sõjateaduste vastu, d) ettevalmistama osavõljalte, iseäranis tulevaid kindralstaabi ohvitserisi, teaduslikeks tööks sõjaliste küsimuste alal, õpetades neid teaduslikult mõllemata ning andes neile läiesli teaduslikud töö meetodid sõjaasjanduse alal.“

Teist korda K. S. K. eesmärk on loodud Vabariigi Valitsusell antud kõrgema sõjakooli seadluses, kus § 1 käib järgmisell:

„Kõrgema sõjakooli eesmärgiks on anda seal õppivalele ohvitseridele kõrgem sõjaline haridus, erili relvasalud jõudude orgaaniseerimise, juhlamise ja teiste üldiste riigikaitse küsimuste teadusliku läbilöötamise ja elluviimise aladel.“

Kuna nimetatud seadlus anti Vabariigi Valitsusell alles 29. juulil 1931. a., siis moodunud kümne aasta jooksul ta veel ei ole saanud tegelikult mõjutada õppetööd K. S. K. Seejärgi vaallusele võiks tulla ainult 1921. a. kinnitatud ajuline põhikiri ühes nende muudatuste ja läienduste ja, mis temas on tehlud aastate jooksul.

Kuid sealjuures tuleb silmas pidada, et ka Kõrgema Sõjakooli seadlus ideelisell moodustab ühe lahutamatu terviku ajutise põhikirja ja. See seadlus ei sündinud üle öö, vaid arenes ja kujunes järk-järgult ajulisest põhikirjast, mahutades endasse kõik need kogemused, mis tegelik töö koolis on ilmutanud tarvilikena.

Ajulise põhikirja § 1 esimese lõigu ja määratud kahesuune eesmärk — valmistada ette kindralstaabi ohvitseri ja anda läiendavat sõjalist haridust väeosade ülematele — on üks neid omapäraseid jooni, mis iseloomustab meie K. S. K. tööd. Ta vajadus

nide ja katsete süsteem kahtlemata sundis õpilasi intensiivsele vaimele, kuid vastavalt selle süsteemi iseloomule õpilaskonna tähelepanu oli siiski koondatud peamiselt nende efektiivsed õppematerjalide päheõppimisele, mida nõuti repetiitsioonidel ja katsetel. Seejärgi rohkearvulised repetiitsioonid ja katsed ühenduses laialise teoreetilise kursusega paljudes õppeainetes võisid hõlpsasti kujuneda koormavateks õpilastele, jättes vähe võimalusi teiste õppetööde täitmiseks, mida ka nõuti õppekavades. Ajalise põhikirja 4. osa, kõneledes „teaduste õpetamisest ja katsetest“, § 16 mainib ka „väljasõite ja muid praktilisi töid“. Redaktsioon näitab, et siin peamiselt on küll peetud silmas suvisi töid, mis, nagu nägime eelpool, juba algusest peale olidki rajatud täiesti praktilisele alasele. Kuid peale suviste praktiliste tööde olid ette nähtud ka talvised praktilised tööd faktikas, kindralstaabi teenistuses ja sõja-administratsioon. Mõlmesuuguseid kirjalikke töid täideti ka keelte õpetamisel.

Kõrgu õppetööd koolis kroonis iseseisva väilekirja kirjutamine ja kaitsmine Väilekiri teiste kõrgemate õppeasutuste eeskujul pidi andma lõpliku tunnustuse selle kohta, et Kõrgema Sõjakooli lõpetaja on küllalt küps iseseisvaks tööks.

Seejärgi algusest peale K. S. K. on harrastanud milmekeisiseid õppeviise, kombineerides neid vastavalt õppeainete iseloomule ja kooli üldistele eesmärkidele. Sealjuures kõik õppeviisid olid suundunud selle poole, et ette valmistada iseseisvat töömeest. Kuid tuleb ühtlasi konstateerida tõsiasi, et 1. ja 2. lennus vähemalt talvisel kursusel teoreetilised loengud olid suures ülekaalus, milline asjaolu kahtlemata ei tulnud kasuks praktilistele töödele.

Milliseid muudatusi õppemeetodite kasutamise alal K. S. K. lõi kaasa 1927/28. õppeaastal teostatud reform?

Õppekavade ja tegeliku õppetöö võrdlusest enne ja pärast seda õppeaastat selguvad mitmed huvitavad nähted, millest tähtsamad on järgmised.

1. Peaaines — faktikas — pääsevad domineerivale seisukohale praktilised juhtimisharjutused kaaridel ja maastikul ning samasuuguse iseloomuga iseseisvad kodused tööd ja klassitööd. Loenguid faktikas vaadeldakse kui sissejuhatavaid selgitusi neis küsimustes, mis tulevad läbitöötamisele eelseisval praktilisel harjutusel. Seejärgi faktikas praktilised juhtimisharjutused kujunevad peamiseks õppeviisiks, loengud ainult abiõppeviisiks.

Kuid sealjuures tuleb märkida, et veel 4. lennus juhtimisharjutusteks määratud tundide üldarv jääb üldiselt samaks, mis oli 2. lennus, ainult 5. lennul see arv suureneb ümmarguvalt saja tunni võrra. Sellevastu, kui samades lendudes võrrelda loengute ja juhtimisharjutuste suhtelist vahekorda, siis loengute arvu tunduva vähenemiseega praktiliste harjutuste protsent kasvab väga tugevasti, tõustes 39% -lt 2. lennus 73% -le 4. lennus ja 81% -le 5. lennus. Nimetatud arvud näitavad kõige kujukamall, kuhu järkjärgult suundus ohvitseride õpilaste tööenergia ja tähelepanu juhtimise alal.

Ühenduses praktiliste juhtimisharjutuste arvu suurenemiseega need harjutused ise nii sisul kui meetodil järjekindlalt kujunevad milmekeisiseks ja huvitavameks. Ka tööorganisatsioon muutub. Enne grupi juhid lootsid sageli omaele. Kuna oli juhtumisi, kus grupijuhid vaated erinesid üksleisest, siis niisuuguse korra juures kannatas töö ideeline ühtlus. Uue korra järele ülesande koostavad grupijuhid kordamööda, üldjuhul saadud näpunäidetel. Koostatud ülesanne arutatakse läbi üldiuh juhatusel, ühtlasi loositakse välja ka kooli lahendus. Selle lahenduse alusel grupijuhid juhivad läbirääkimisi harjutustel kaaridel ja maastikul. Iseseisvad klassitööd ja kodused tööd parandatakse samuti, pidades silmas nimetatud üldist lahendust. Iseseisvad tööd arutatakse läbi kõigepealt üldaruusel, kus antakse teada ka kooli lahendus. On kujunenud traditsiooniks vaadelda nimetatud lahendust mitte kui ainuõiget, vaid kui üht lahendust paljude võimalikkude hulgas. Üldaruusele klassis järgneb individuaalne arutus iga õpilasega eraldi.

Igasuugused eriküsimused juhtimise alal, nagu staabiteenisus, väeliikide kasutamine, lahjala korraldamine j. n. e., loositakse läbi üldfaktikaliste ülesannete raamides, kusjuures töö juhtideks siin on eriteadlased-ohvitserid.

KÕRGEM SÕJAKOOL

1921—1931¹⁾

KOKKUVÕTLIK ÜLEVAADE TÖÖST JA ELUST

SISSEJUHATUS

Vabadusesõjas tunti meil suurt puudust kõrgema sõjalise haridusega ohvitseridest. Sõjaväe juhtimise alal Venes Kõrgema sõjalise hariduse omandanud ohvitseridest²⁾ jätkus vaevalt kõrgematele ametikohtadele staabiteenistuse alal. Veel valusamini andis end tunda nende puudumine keskmistel ja noorematel staabiteenistusekohtadel nii Vägede Ülemjuhataja staabis kui ka rindel diviisistaapides.

Vabadusesõja kestel polnud võimalik asuda kindralstaabi ohvitseride ettevalmistamisele: selleks puudus aeg ja, mis kõige olulisem, puudusid õppejõud, kuna olemasolevaist vähearvulistest kindralstaabi ohvitseridest ei saanud ühtki kiskuda välja operatiivtööst ja panna ametisse õppealal.

Vabadusesõja möödudes kerkis päevakorrale alaliseväe ohvitserkonna teadmiste täiendamine vastavalt rahuaaja nõuetele. Ühes sellega kerkis esile küsimus ohvitseride ettevalmistamisest kindralstaabi ametikohtadele. Raskustest, mis tekkisid vilunud õppejõudude vähesusest, saadi esialgu üle sel teel, et palgati ametisse need end. vene Nikolai Kindralstaabi Akadeemia ja teiste kõrgemate sõjaliste õppeasutiste professorid, kes revolutsiooni ja kodusõja tõttu emigreerusid Eestis. Keeleküsimus raskusi ei tekitanud, — omasid ju tol ajal peaaegu kõik meie ohvitserid vene üldise ja sõjalise hariduse.

KÕRGEMA SÕJAKOOLI PÕHIMÄÄRUSI

Eesti Vabariigi Kõrgem Sõjakool on vanim kõrgem sõjaline õppeasutus Balti riiges, Soome ja Poola kaasa arvatud.

Tema ellukutsumise idee tekkis Vabadusesõja lõppedes ja omandas reaalse kuju 1920. aasta teisel poolel.

Kõrgema sõjalise õppeasutise — Kindralstaabi Kursuste — põhikirja kava väljatöötamine tehti ülesandeks Tallinnas asuvale end. vene Nikolai Kindralstaabi Akadeemia professorile ja kauaaegsele asjadevalitsejale kindralstaabi kindralleitnant *A l e k s e i B a i o v i l e*. Prof. Baiov võttis ettepaneku vastu ja esitas sellekohase kava 18. mail 1921. a.³⁾, mis sai aluseks Kindralstaabi Kursuste ajutisele põhikirjale ja koosnes järgmistest osadest:

- Kindralstaabi Kursuste eesmärk;
- Kindralstaabi Kursuste kestus;

¹⁾ Kaitseväe Keskarhiivi ja Kaitseväe Ühendatud Õppeasutiste arhiivi andmetel.

²⁾ Kindralstaabi ohvitserid Vabadusesõjas olid: kindralid J. Laidoner, J. Soots ja A. Larka; kolonelid P. Lill, J. Rink, V. Mutt ja N. Reek.

³⁾ Kindralstaabi Kursuste arhiivi toimik nr. 1, lhk. 94—107.

koosseisu avaldati Käsus Vabariigi Sõjavägedele ja nad loeti viibivateks pikaajalisel komandeerimisel.

Kursuste kuulajad olid kohustatud osa võtma loengutest, praktilistest töödest ja ratsasõidu tundidest, mingisuguseid teisi teenistusekohuseid väljaspool Kursusi kuulajad ei täitnud.

Õppetöö kestuseks Kindralstaabi kursustel oli põhikirjas ette nähtud vähemalt 12 kuud, õppekursuse kestust võis pikendada Sõjaminister.

Õppetöö algus oli määratud 1. septembri peale.

Kindralstaabi Kursuste ainetiku moodustasid: strateegia, taktika, kindralstaabi teenistus, sõjaajalugu, sõjakunsti ajalugu, sõja-administratsioon, sõjastatistika, suurtükiväe asjandus, inseneriväe asjandus, sõ atehnika, meresõja asjandus, geodeesia, rahvusvaheline õigus, riigiõigus, sotsiaalteadus, inglise, prantsuse või saksa keel (kuulaja valiku järele), praktilised tööd taktikas, kindralstaabiteenistuses, sõjastatistikas, sõjaadministratsioonis, geodeesias, topograafias ja joonestuses topograafia ja inseneriväe aladel, kursuste lõpul ülesande lahendamine taktikas ja strateegias.

Õppeainete ulatuse ja välisõitude ning muude praktiliste tööde aja määras pedagoogika nõukogu, lõplikult kinnitati need Sõjainistri poolt. Repetitsioone kõikides õppeainetes õppekursuse kestusel võis määrata Kursuste juhataja oma äranägemise järele. Ainete läbivõtmine pidi sündima utilitaarmedodi ja repetitsioonisüsteemi järele. Kuulajate teadmiste hindamiseks tarvitati 12-pallilist süsteemi.

Põhikirjaga loeti Kindralstaabi Kursused lõpetanuks need ohvitserid, kes:

a) on saanud katsetel kõigis õppeainetes keskmiselt mitte alla 8 ja igas õppeaines eraldi mitte alla 6 palli;

b) rahuldavalt täitnud ja suuliselt ette kandnud iseseisva kirjaliku töö teemale, mille määranud pedagoogika nõukogu.

Seejuures need ohvitserid, kes saanud kõikides õppeainetes keskmiselt mitte alla 9 ja igas õppeaines eraldi mitte alla 7 palli, loetakse lõpetanuks Kindralstaabi Kursused esimeses järgus, muud — lõpetanuks teises järgus.

Ohvitserid, kes Kindralstaabi Kursused lõpetanud esimeses järgus, omandasid järgmised eesõigused:

a) vanemohvitserid — eesõiguse määramiseks kindralstaabi ametikohtadele ja 2 kuud lisavanust aastmes;

b) nooremohvitserid — eesõiguse määramiseks kindralstaabi ametikohtadele, eesõiguse ülendamiseks vanemohvitseri auastmesse ja 1 aasta lisavanust aastmes.

Teises järgus lõpetanud vanemohvitseridele eesõigusi ei olnud ette nähtud, nooremohvitserid omandasid eesõiguse määramiseks kindralstaabi ametikohtadele ja 2 kuud lisavanust aastmes.

Kindralstaabi Kursustelt võidi välja heita enne täieliku õppekursuse lõpetamist järgmisi ohvitseri:

a) kelle ülalpidu loeti mitterahuldavaks;

b) kes loengutest ja praktilistest töödest korratult osa võtnud ilma erilisel mõjuvate põhjusteta;

d) kes repetitsioonidel ja katsetel osutunud nõrkadeks või neist kõrvale hoidnud;

e) kes tervise parandamiseks puhkusele lubatud kaheks kuuks või rohkem;

f) kes osutunud mittekõlblikuks ratsasõiduks.

Omal soovil võidi vabastada ohvitseri Kursustelt igal ajal.

Kindralstaabi Kursustel õppimine kohustas ohvitseri teenima kaitseväes (väeosades või asutistes) iga Kursustel viibitud aasta eest 1,5 aastat, kusjuures 6 kuud ja rohkem loeti ühe aasta ette, kuna ajamäär alla 6 kuu arvesse ei võetud. Sundusliku teenistuseaja algus loeti Kursuste lõpetamise päevast või Kursustelt väljaheitmise korral järgneva kuu esimesest päevast.

Kindralstaabi Kursuste juhataja omas teenistuse alal rügemendiülema õigused. Temale allusid kõik Kursuste koosseisus teenivad isikud, õppejõud ja kuulajaskond. Ajutise põhikirja alusel Kursuste juhataja ülesandeks oli suunda alluvate isikute tegevust ülesseatud eesmärgi saavutamiseks, valvata, et kuulajaskond täpsalt täidaks distsipliini nõudeid, ja valvata ainete õpetamise, praktiliste tööde ja katsete teostamise järele, samuti selle järele, et praktiliste tööde kontrollimine sünniks maksvate reeglite järele.

Kindralstaabi Kursuste juhataja omas järgmised õigused:

1) Kursuste eesmärkide edukamaks saavutamiseks võtta Sõjaministri nõusolekul Kursuste ainetikku põhikirjas loeteldud ainete kõrval veel niisuguseid abiõppeaineid, mille läbivõtmist tunnustab vajalikuks pedagoogika nõukogu;

2) valida Kursuste administratsiooni koosseisu kuuluvaid isikuid;

3) välja heita kuulajaid põhikirjas ettenähtud juhtudel, kandes sellest ette Kindralstaabi ülemale;

4) võtta teenistusse ja vabastada erateenijaid ja määrata neile palka koosseisus ettenähtud normide järele.

Kursuste juhataja käskude lähemaks täitjaks Kursuste juhtimise kõigil aladel oli Kursuste adjutant, kes valiti Kursuste juhataja poolt ja kinnitati ametisse Sõjaministri poolt. Kindralstaabi Kursuste õppejõud valiti Sõjaministri poolt Kursuste juhataja ettepanekul. Professorite ja lektorite kohuseks oli:

a) loengute pidamine niisugusel arvul ja ulatusel, nagu oli vajalik Kursuste õppekavade läbivõtmiseks;

b) praktiliste tööde juhatamine talviste ja suviste õppekuude kestusel;

d) katsete korraldamine ja katsetel viibimine (assisteerimine) Kursuste juhataja määramisel;

e) käsiraamatute (loengute) koostamine, läbivaatamine, parandamine ja täiendamine;

f) avalikkude loengute pidamine, kui tunnustatakse vajalikuks levitada sel teel kaitseväelaste seas sõjalisi teadmisi.

Kindralstaabi kursuste alaline koosseis, õppejõudude arv ja palganormid, samuti loengute eest maksetava tasu normid kuulusid kinnitamisele Vabariigi Valitsuse poolt.

Sellisenä kujunes välja Kindralstaabi Kursuste ajutine põhikirj, mille järele alustati tööd Kursustel ja võeti vastu esimene lend ohvitseride 1921. a. sügisel. Hiljem nimetatud põhikirja üksikuid osi muudeti ja täiendati.

20. jaanuaril 1922. muudeti põhikirja see osa, mis käsitles Kursustele vastuvõtmise tingimusi neile ohvitseridele, kes valmistusid teenistuseks Kindralstaabis, peale selle põhikirja täiendati uue osaga sisseastumise katsete korra ja ulatuse kohta¹⁾.

Uue korra kohaselt sisseastumise katsetest lubati osa võtta ohvitseridel, kes vastasid järgmistele tingimustele: a) olid teeninud ohvitserina kaitseväes mitte alla 3 aasta, neist 2 aastat vahetpidamatult rivis; teenistuseaja arvutamine tehti 1-ks oktoobriks sel aastal, mil toimiti sisseastumise eelkatset; teenistuseaja arvutamisel ei loetud haiguse ja pulkuse aega, mis kestnud kokku üle 3 kuu; ohvitserid, kes pärast kaheaastast vahetpidamatut riviteenistust olid teeninud üle 3 aasta adjutantidena või muudel ametitel staapides või asutistes, olid kohustatud teenima enne Kursustele astumist veel 1 aasta rivis;

b) omasid täieliku rahuaegse sõjakoolihariduse (veneaegne) või olid läbi teinud Eesti Vabariigi Sõjakooli juures alaliseväe ohvitseride kursused;

d) omasid hea atestatsiooni ja olid täiesti riigiustavad ja ausad, viimase kahe asjaolu kohta nõuti väeosaülemalt isiklikku vastutust;

e) olid alla 32 aasta vanad;

¹⁾ Sõjaministri pvk. nr. 37 — 20. I 22.

f) ei omanud füüsilisi puudusi (kidakeelsus, kokutamine, halb kuulmine ja nägemine jne), mis raskendavad teenistust ravis;

g) olid täiesti kõlblikud lendamiseks lennumasinal.

Sisseastumise katsed jaotati eelkatseteks ja lõpukatseteks.

Eelkatsete hulka kuulusid:

a) kirjatööd antud teemal taktika, poliitilise ajaloo, poliitilise geograafia ja eesti keele alal;

b) taktilise ülesande lahendamine;

d) katse vene keeles ja ühes lääne-euroopa keeles (prantsuse, inglise või saksa);

e) katse kirjutusemasina käsitamises ja Morse tähestiku tundmises;

f) katse ratsasõidu alal;

g) katse lendamises.

Lõpukatsetele lubati ohvitseri, kes sooritanud eelkatsed ja saanud eesti keeles vähemalt 9, teistes ainetes vähemalt 6 palli. Eelkatsed sooritanud ohvitserid vabastati ametikohuste täitmisest, et võimaldada neile paremini ette valmistada lõpukatseteks (eel- ja lõpukatsete vahe oli 2,5—3 kuud).

Lõpukatsetel sisseastumisel olid kõik suulised. Neid korraldati Sõjakooli programmide ulatuses määrustikkudes, taktikas, sõjakunsti ajaloo, suurtükiväeasjanduses, fortifikatsioonis, sõja-administratsioonis, topograafias, eesti sõjamaateaduses ja matemaatikas.

Peale selle toimetati katse topograafilises joonestamises. Katsed läbiteinuks loeti ohvitserid, kes said igas aines mitte alla 6 palli ja keskmise tagajärjena kõikides ainetes vähemalt 7 palli.

Kui sisseastumise tingimused täitnud ohvitseride arv ületas normi, siis oli eesõigus sisseastumiseks neil, kelle keskmine hinnang katsetes oli kõrgem; võrdsete tagajärgede juures andis eesõiguse Vabaduserist.

14. veebruaril 1922. a. sõjaminister täiendas Kindralstaabi Kursuste ajutist põhikirja Kursuste koosseisu võetud alalise professori kohustuste loeteluga¹⁾. Alalise professori peale pandi järgmised kohustused:

a) pidada 8 tundi loenguid või praktilisi töid nädalas;

b) täita loengute kõrval neid ülesandeid õppealal, mis tema peale paneb Kursuste juhataja;

d) olla Kursuste juhatajale abiks Kursuste juhatamises.

Täiendatud põhikirja alustel Kursustele võeti vastu kuulajaid 1923. aastal.

4. mail 1923. a. sõjaminister täiendas Kindralstaabi Kursuste ajutist põhikirja: neid osi, mis käsitlevad võõrkeelte õppimist Kursustel, Kursuste lõpetamist ja lõpetanute õigusi²⁾.

Võõrkeelte alal kuulajatele tehti sunduslikuks õppida prantsuse või inglise keelt õppekursuse kestusel, kuna vene ja saksa keele oskust nõuti juba Kursustele sisseastumisel.

Kursused lõpetanuteks loeti need ohvitserid, kes katsetel kõigis õppeainetes ja iseseisvates kirjatöödes on saanud keskmise hinnangu mitte alla 8 ja igas õppeaines ja töös eraldi mitte alla 6 palli. Selle juures loeti Kursused hästi lõpetanuteks need ohvitserid, kes: a) kõigis ainetes ja töödes on saanud keskmise hinnanguna 9 palli; b) strateegias, sõjakunsti ajaloo, taktikas, kindralstaabi teenistuses, sõjageograafias, suurtükiväeasjanduses ja sõja-administratsioonis on saanud vähemalt 10 palli; d) iseseisvas lõputöös on saanud mitte alla 9 palli ja e) prantsuse või inglise keeles teevad lõpukatse — kirjaliku töö — ilma jämedate vigadeta³⁾. Rahuldavalt lõpetanuteks loeti need ohvitserid, kes pole täitnud tingimusi hästi lõpetamiseks. Kursused läbikuulanuteks loeti ohvitserid, kes õppetöö tagajärgede poolest ei kuulu rahuldavalt lõpetanute hulka.

Kõik ohvitserid, kes Kindralstaabi Kursused hästi ja rahuldavalt lõpetanud, omavad järgmised õigused:

1) Sõjainistri pvk. nr. 72 — 14. II 22.

2) Sõjainistri pvk. nr. 165 — 4. V 23.

3) See nõue ei ole ühegi lennu kohta maksvusele pääsenud.

- a) eesõiguse kõrgematele ametikohtadele määramisel (eeskätt need ohvitserid, kes lõpetanud Kursused hästi),
- b) õiguse ühekuulise puhkuse peale,
- d) loa kanda Kindralstaabi Kursuste rinnamärki.

Peale selle antakse lisavanust aastemes neile, kes on astunud Kindralstaabi Kursustele ettevalmistamiseks teenistusele kindralstaabi ametikohtadel:

- a) majoritele — hästi lõpetanuile 6 kuud, rahuldavalt lõpetanuile 3 kuud;
- b) kaptenitele, leitnantidele ja nooremleitnantidele — hästi lõpetanuile 1 aasta, rahuldavalt lõpetanuile 6 kuud.

Kursused läbikuulunud ohvitserid mingisuguseid õigusi peale kahenädalase puhkuse ei saa.

18. detsembril 1925. a. Sõjaminister kinnitas Kindralstaabi Kursuste rinnamärgi¹⁾. Märk kujutab riigivapina tarvitatavat kilpi, millel kolm lõvi. Kilpi ümbritseb vasakult, alt ja paremalt tammelehtedest pärg. Kilbi taga asetub sõjalise embleemina mõök, mille käepide ja portupee ülevalt poolt kilpi ja teraots alt poolt kilpi välja paistavad. Märk on tervena oksüdeeritud hõbedast ja kantakse rinnas paremal pool.

18. augustil 1925. a. Kindralstaabi Kursused nimetati ümber Kõrgemaks Sõjakooliks²⁾.

15. juunil 1927. a. muudeti Kõrgema Sõjakooli ajutises põhikirjas Kõrgema Sõjakooli lõpetajate õppetagajärgede hindamise korda³⁾. Uue korra järele hinnati õppetöö lõpul iga õpilast-ohvitseri kõikides praktilistes töodes ja katsedel näidatud õppetagajärgede kohaselt kas Kõrgema Sõjakooli lõpetanuks või Kõrgema Sõjakooli läbi kuulanuks. Kõrgema Sõjakooli lõpetanud ohvitseri hinnati kõikide praktiliste tööde ja katsete tulemuste järele hästi lõpetanuteks, rahuldavalt lõpetanuteks.

Kõrgema Sõjakooli õpilaste-ohvitseride õppetagajärgede hindamiseks määratava komisjoni koosseisu kuulusid: esimees — Kindralstaabi ülem, liikmed — Kv. Ühendatud Õppeasutiste ülem, Kindralstaabi ülema abi ja Kindralstaabi I ja VI osakondade ülemad.

Kõrgema Sõjakooli lõpetanud ohvitserid, kes astusid kooli ettevalmistamiseks teenistusele Kindralstaabi ametikohtadel, pidid vastava õiguse omandamiseks esitama hiljemalt 1 aasta jooksul iseseisva kirjatöö (väitekirja) ja selle suuliselt ette kandma oponentide ees. Teemad lõputöödeks määrati kohe pärast kooli lõpetamist. Kirjatööde täitmine sündis teenistusest vabal ajal. Kirjatöö ja ettekanne hinnati ühise hindega väga heaks, heaks, rahuldavaks või mitterahuldavaks.

Lõppeks, 4. detsembril 1930. a. Kaitseminister täiendas Kõrgema Sõjakooli ajutist põhikirja⁴⁾ paragrahviga, mille põhjal kõigile ohvitseridele, kes on lõpetanud Kõrgema Sõjakooli (end. Kindralstaabi Kursused) ühes iseseisva kirjaliku lõputöö (väitekirja) eduka täitmisega, antakse välja diplom kinnitatud vormi järele.

Niiviisi Kindralstaabi Kursused ja Kõrgem Sõjakool aastail 1921—1931 teetsid 18. juulil 1921. a. kinnitatud ajutise põhikirja alusel, mis osaliselt muudetud ja täiendatud 1922., 1923., 1927. ja 1930. aastatel.

29. juulil 1931. a. Vabariigi Valitsus kinnitas Kõrgema Sõjakooli seadluse, millega määrati uuesti Kõrgema Sõjakooli eesmärk, kooli vastuvõtmise, õppekursuse läbivõtmise ja kooli lõpetamise kord ning kooli lõpetanute kohused ja õigused.

Uues seadluses Kõrgema Sõjakooli eesmärgiks seatakse kõrgema sõjalise hariduse andmine kooli õpilastele, eriti relvastatud jõudude organiseerimise, juhtimise ja teiste üldiste riigikaitseküsimuste teadusliku läbitöötamise ja elluviimise aladel.

Kõrgemasse Sõjakooli vastuvõtmise korda on seadluses muudetud tunduvalt. Seni õpilasi võeti vastu kooli osalt võistluskatsetega, osalt ilma nendeta, komandeerimise teel. Uue

1) Sõjainistri pvk. nr. 562 — 1925.

2) Sõjainistri ksk. nr. 424, § 3.

3) Sõjainistri ksk. nr. 231, §§ 3, 4 ja 5 — 1927. a.

4) Kaitseministri ksk. nr. nr. 317 ja 318 — 1930.

seadluse põhjal Kaitseminister võib küll ka läkitada ohvitseri Kõrgemasse Sõjakooli, kuid läkitatavate valik teostatakse samuti võistluskatsete teel. Seega nüüd kõik sisseastujad peavad sooritama võistluskatsed.

Katsetele pääsmiseks Kõrgemasse Sõjakooli läkitatavatele ohvitseridele seatakse järgmised nõuded:

- 1) vanus mitte üle 40 aasta, Vabaduse Risti kavaleridel mitte üle 45 aasta, arvates läkitamise aasta 1. jaanuariks;
- 2) täielik sõjakooli haridus;
- 3) neli aastat teenistust vähemalt kompaniülema ametikohal;
- 4) atestatsioon kahel viimasel atesteerimisaastal enne kooli läkitamist vähemalt „hea“;
- 5) diviisiülema või temale vastava ülema vääristus Kõrgemasse Sõjakooli läkitamiseks.

Kõik muud ohvitserid, kes soovivad osa võtta sisseastumiskatsetest, peavad vastama järgmistele tingimustele:

- 1) auaste mitte vanem kui major;
- 2) vanus mitte üle 35 a., arvates sisseastumise aasta 1. jaanuariks;
- 3) täielik sõjakooliharidus;
- 4) teenistus ohvitserina tegelikus kaitseväeteenistuses vähemalt kolm aastat, sellest vähemalt kaks aastat juhtimise ala ametikohal;
- 5) atestatsioon kahel viimasel atesteerimisaastal enne kooli sisseastumist vähemalt „hea“;
- 6) tervislik kõlblikkus teenistuseks juhtimise ala ametikohal;
- 7) diviisiülema või temale vastava ülema vääristus Kõrgemasse Sõjakooli astumiseks.

Lisaks sellele sisseastujatelt, kes juhtimise ala ametikohalt on ära olnud järgemööda 2 kuni 4 aastat, arvates kooli astumise aasta 1. jaanuariks, nõutakse ühe aasta pikkuse juhtimisestaaži uuesti omandamist. Neilt, kes juhtimise ala ametikohalt on ära olnud üle 4 aasta, nõutakse kahe aasta pikkuse juhtimisestaaži uuesti omandamist.

Sisseastumiskatsetele ei lubata neid ohvitseri, kes on:

- 1) kolm korda juba katsetel olnud, kuid ei ole kooli vastu võetud kas haigestumise tõttu või nõrkade teadmiste tagajärjel katsete mittesooritamise tõttu;
- 2) Kõrgemast Sõjakoolist ära läkitatud mitteväärilise ülalpidamise eest;
- 3) eluurimise või kohtu all.

Kõrgemasse Sõjakooli läkitatavatele ohvitseridele toimetatakse vastuvõtmisel kirjalikud võistluskatsed eesti keeles ja taktikas, viimases kirjatöö ja ülesande lahendamine kaardil, peale selle suulised katsed ühes lääne-euroopa keeles ja vene keeles.

Kõrgemasse Sõjakooli üldistel alustel sisseastuvatele ohvitseridele korraldatavad võistluskatsed jagunevad kirjalikkudeks, suulisteks ja praktilisteks. Kirjalikud katsed toimetatakse eesti keeles, eesti ja üldises ajaloos, poliitilises maateaduses ja taktikas, viimases kirjatöö ja ülesande lahendamine kaardil. Suulised katsed on sõjaajaloos, üldises maateaduses, eesti sõjamaateaduses, matemaatikas, füüsikas, keemias, ühes lääne-euroopa keeles, vene keeles, kaitseväge määrustikkudes ja eeskirjades. Praktiliste hulka kuuluvad peale tervisekatse katsete topograafias, ratsasõidus, morsetähestiku tundmises ja kirjutamises kirjutusmasinal.

Ohvitseride teadmised ja oskused võistluskatsetel hinnatakse katsekomisjoni poolt, kelle esimeheks on Kaitseväge ühendatud õppeasutiste ülem; hindamisel igas aines saadud pall korrutatakse koefitsiendiga, mis määratud selle aine tarvis Kaitsevägede staabi ülemalt enne katseid.

Võistluskatsed edukalt sooritanutest läkitatakse väeliikidesse staažile niisugune arv ohvitseri, mis ületab kooli vastuvõetavate arvu 20% võrra.

Vastuvõtmise Kõrgemasse Sõjakooli otsustab Kaitseminister katsetel ja staažidel tehtud töö tagajärgede kohaselt, selle juures läkitatud ohvitseride arv ei või tõusta üle $\frac{1}{6}$ vastuvõetavate üldarvust.

Õppetöö Kõrgemas Sõjakoolis uue seadluse põhjal jaguneb esimeseks ja teiseks kursuseks ja kestab 2 aastat, peale selle õpilastele määratakse eraldi aeg väitekirjade kirjutamiseks ja ettekandmiseks.

Õppetöö koosneb teoreetilistest loengutest ja praktilistest tööd.

Kooli õppeained jagunevad tähtsusest pea- ja abigruppi.

Peagrupi õppeained on taktika, strateegia, staabiteenistus ja sõjaajalugu.

Abigrupi õppeainete hulka kuuluvad side, sõjagaas, fortifikatsioon, meresõjandus, eriteenistused, sõjamaateadus, poliitiline ajalugu, riigiõigus, rahvusvaheline õigus, sõjakriminaalõigus, majandusteadus, statistika, sõjaväe psühholoogia, sotsioloogia, meteoroloogia, keeled: eesti keel, saksa, prantsuse või inglise keel ja vene keel.

Õppekursuse jooksul õpilastele korraldatakse iseseisvad kirjatööd mitmesugustel aladel, praktilised tööd maastikul ja lennuväes ning ekskursioonid.

Praktilised tööd maastikul teostatakse taktika, topograafia, sõjaajaloo, sõjamaateaduse, sideme organiseerimise ja tagala korraldamise alal.

Õppetöö kestus ja üleviimiseks esimeselt kursuselt teisele toimetatakse katsed.

Õpilaste teadmiste hindamiseks tarvitatakse hinnanguid väga hea, hea, rahuldav ja nõrk.

Kõrgema Sõjakooli teise kursuse edukalt lõpetanud ohvitseridele antakse täita väitekirja mõne sõjaasjandusliku või üldise, riigikaitsega ühenduses oleva küsimuse lahendamiseks; Kõrgemas Sõjakooli läkitatud ohvitserid võtavad osa väitekirjade kirjutamisest vabal soovil.

Kõrgema Sõjakooli lõpetanuteks loetakse ohvitserid, kes katsetel ja praktilistes töödes kõigis õppeainetes on hinnatud vähemalt rahuldavaks. Lõpetanud ohvitserid jagunevad olevalt õppetöö edukusest lõpetanuteks hästi ja rahuldavalt.

Ohvitseridele, kes on lõpetanud Kõrgema Sõjakooli ühes väitekirja kirjutamisega, antakse välja sellekohane diplom.

Lõppeks Kõrgema Sõjakooli seadlus määrab kooli lõpetanute kohused ja õigused. Kõrgemas Sõjakoolis õppimisega käib kaasas kohustus teenida tegelikus kaitseväeteenistuses 2 kuud iga koolis viibitud kuu eest. Kõik Kõrgema Sõjakooli lõpetajad omandavad õiguse kanda kooli rinnamärki, saada üks kuu ühekordset erakorralist puhkust ja üks aasta lisavanust aastmes, milles nad kooli lõpetanud.

Peale nende üldiste õiguste Kõrgema Sõjakooli lõpetanud ohvitserid omandavad veel järgmised õigused:

a) ohvitserid, kes kooli lõpetanud ühes väitekirja kirjutamisega — eesõiguse kandidaatide nimekirja võtmisel ametikohtadele, mis koosseisudes on ette nähtud kõrgema sõjalise haridusega ohvitseridele, ja õiguse haridusastme äratähendamiseks aastme järele kirjutatavate initsiaalidega „K. S. diplom.“;

b) ohvitserid, kes kooli lõpetanud ilma väitekirja kirjutamiseta — haridusastme äratähendamiseks aastme järele kirjutatavate initsiaalidega „K. S.“.

Väitekirjade kirjutamine ja kaitsmine sündis juhendite järele, mis kinnitatud Kaitsevõgede staabi (Kindralstaabi) ülema poolt.

I lend kirjutab ja kaitses väitekirju järgmiste reeglite järgi.

— Töö juurde tuli lisada kasutatud allikate nimestik ühes nende hinnanguga ja töökava;

— kaks nädalat enne väitekirja kaitsmise tähtpäeva tuli esitada väitekirja konspekt (mitte üle 8 masinal kirjutatud lehekülje);

— esitav väitekirja pidi sisaldama mitte üle 60 masinal kirjutatud teksti;

— väitekirja kirjutamine sündis kahe kuu jooksul;

— 24 tundi enne ettekannet sai kuulaja konspekti tagasi ühes ettekandmisele määratud küsimuste loeteluga;

— ettekanne võis kesta 4-5 minutit;

— sellekohane komisjon hindas väitekirja 12-pallilise süsteemi järele kohe pärast väitekirja ettekandmise lõppu.

Hilisemad lennud kirjutasid ja kaitsesid väitekirju juhendite järele, mis on kokkuvõetult järgmised.

1) Väitekirjade eesmärk on: a) anda Kõrgema Sõjakooli lõpetanud ohvitseridele kogemusi sõjaasjanduslike küsimuste iseseisvaks uurimiseks olemasolevate allikate ja isiklike

tähelepanekute põhjal, b) harjutada ohvitseri avalikult ette kandma uuritud materjale kuulajate ees, d) rikastada Eesti sõjakirjandust uute kirjatöödega.

2) Väitekirjade kirjutamiseks antakse katsetega sisseastunuile 4 kuud aega, kuna katseteta sisseastujad võisid väitekirju kirjutada 1 aasta jooksul ametikohuste täitmise kõrval. Erandina III lend kirjutab väitekirjad ühe aasta jooksul ametikohuste täitmise kõrval.

3) Väitekirja teema täitmine seisab materjali kogumises ja uurimises, väitekirja kirjutamises, konspekti koostamises ja väitekirja ettekandmises.

4) Iga väitekirja läbivaatamiseks ja hindamiseks määratakse Kaitseväge staabi ülema poolt 2—3 oponenti, kellest üks loetakse vanemaks.

5) 1,5 kuud enne väitekirja äraandmist esitatakse oponentidele allikate nimekiri ühes allikate hinnanguga antud küsimuste seisukohalt. Allikad paigutatakse nimekirja nende tähtsuse järjekorras.

6) Väitekirja peab sisaldama teksti mitte vähem kui 60 ja mitte rohkem kui 120 masinal kirjutatud lehekülge suurel poognal. Teksti selgitavad tabelid, diagrammid, joonestused, skeemid jne. lisatakse väitekirjale juurde erilehtedel.

7) Väitekirjast ohvitser koostab lühikese (8—12 lehekülge) konspekti.

8) Valmiskirjutatud väitekirja ühes konspektiga ja lisadega antakse oponentidele kahes eksemplaris hiljemalt 2 nädalat enne väitekirja ettekandmist. Vanem oponent määrab küsimused, mis tulevad ettekandmisele väitekirja kaitsmisel, ja teatab need ohvitserile-ettekandjale 48 tundi enne kaitsmise tähtaega.

9) Ettekande välitus on normaalselt 60 minutit. Teksti mahalugemine on keelatud.

10) Pärast ettekandmist väitekirja hinnatakse oponentide poolt ühise hindega „väga hea“, „hea“, „rahuldav“ või „mitterahuldav“.

KÕRGEMA SÕJAKOOLI SISEMINE KORRALDUS

Sisemine korraldus Kõrgemas Sõjakoolis tugenes erilistele määrustele, mis kiinnitatud Kaitsemistri poolt.

Esimised „Määrused Kindralstaabi Kursustel valitseva sisemise korra kohta“ (kokku 56 paragrahvi) kiinnitati 29. juunil 1921. a. Sõjaministrilt kindralstaabi kindralmajor J. Soots'ilt. Nad olid maksvad kuni 1928. aastani (I, II ja III lennule). 1928. aasta alul Sõjaminister kindralstaabi kindralmajor N. Reek kinnitas uued sellekohased määrused (41 paragrahvi), mis kohandatud vahepeal muutunud Sv. Ühendatud Õppeasutiste organisatsioonile. Nende määruste alusel korraldati sisemine elu koolis IV ja V lendudel. Samal ajal (7. jaanuaril 1928. a.) Kindralstaabi ülem kindralstaabi kindralmajor J. Tõrvand kinnitas „Määrused õppetööde kohta Kõrgemas Sõjakoolis“ (7 paragrahvi).

ÜLDISED MÄÄRUSED

Kõrgema Sõjakooli kuulajad alluvad Kõrgema Sõjakooli asjadevalitseja kaudu Kõrgema Sõjakooli ülemale, kes on ühtlasi Kv. Ühendatud Õppeasutiste ülem. (Kindralstaabi Kursustel allusid kuulajad vahenditult Kursuste juhatajale.) Asjadevalitsejal on Kõrgema Sõjakooli kuulajate suhtes pataljoniülema võimupiirid. Kõrgemasse Sõjakooli ilma katseteta komandeeritud ohvitseride suhtes asjadevalitsejal puudub distsiplinaarvõim.

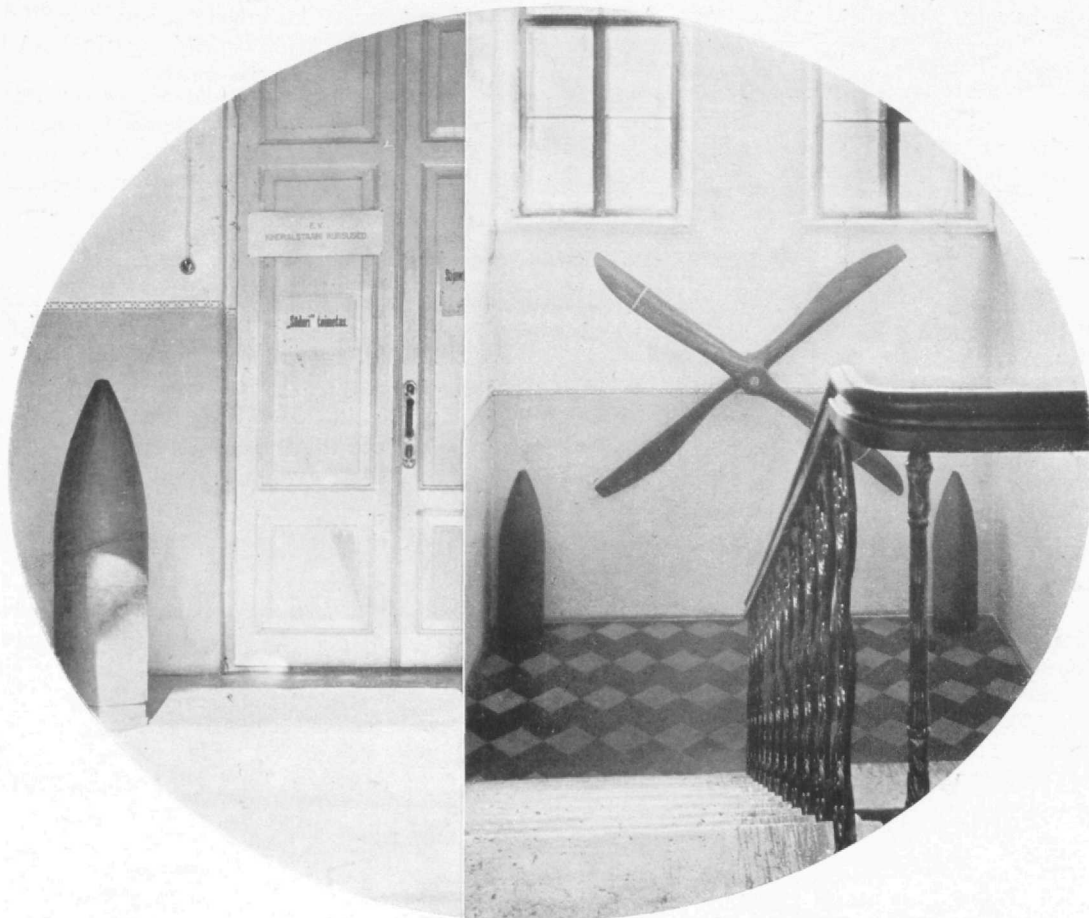
Kõrgema Sõjakooli kuulajad loetakse komandeerituks Kv. Ühendatud Õppeasutiste juurde. Nad elavad normaalselt erakorterites, ühiselu korraldatakse kuulajaile Kõrgema Sõjakooli juures asuvas ruumes ainult võimalust mööda.

Üks Kõrgema Sõjakooli kuulajaist-ohvitseridest nimetatakse kursuse vanemaks, teine — tema abiks. Kursuse vanem ja abi vastutavad sisemise korra eest Kõrgema Sõjakooli ruumes. Kursuse vanemale allub Kõrgema Sõjakooli korrapidaja ohvitser (Kindralstaabi Kursustel korrapidaja ohvitser allus Kursuste juhatajale). Teenistusse puutuvate küsimustega võivad kuulajad esineda Kõrgema Sõjakooli ülemale ainult kursuse vanema kaudu alluvuse korras.

LOENGUD JA PRAKTILISED TÖÖD

Osavõtmine loenguist, praktilistest töödest, katsetest, repetitsioonidest, ratsasõidu harjutustest jne. loetakse kuulajale teenistuskohusteks. Kõigist neist on kuulajad kohustatud osa võtma vastavalt õppekavadele ja käsukirjadele. Mingisuguseid teenistusekohuseid väljaspool Kõrgema Sõjakooli õppetööd kuulajad ei täida.

Kõik ülesanded, praktilised ja kirjalikud tööd täidetakse kuulajate poolt isiklikult ja peavad olema tähtjaks ära antud. Mõjuva põhjuseta tähtjaks äraandmata jäänud töid hin-

Kõrgema Sõjakooli esimesi ruume Patarei tän. 10
Sissekäik auditooriumi

natakse kui täitmata jäänuid. Erakorralistel juhtudel võib pikendada kirjatööde esitamise tähtaega vastava lektori loaga ja Kõrgema Sõjakooli Ülema teadmisel.

Loengute kestvusel kuulajad alluvad korrapidaja-ohvitserile.

Kõrgema Sõjakooli õppetöödeks on:

- teoreetilised loengud auditooriumis,
- taktikalised harjutused kaardil ja maastikul,
- suvised praktilised tööd,

- kodused tööd ja klassitööd,
- repetitsioonid ja katsed,
- kehaline kasvatus ja ratsasõit.

Loeteldud õppetööd on sunduslikud eranditult kõigile kuulajaile.

Kõrgema Sõjakooli õppetöö lühikene vältus ei luba käsitleda õppekursusel kõiki uusi-
seid kiiresti arenevas sõjaasjanduses, mispärast kuulajad peavad vabal ajal ise jälgima sõja-
teaduslike tööde ja kuukirjade kaudu sõjateaduse arengut.

Kõrgema Sõjakooli kuulajate teoreetiline ja praktiline õppetöö kuulub hindamisele
järgmiselt: väga hea, hea, rahuldav või nõrk. Õppetöid hinnatakse repetitsioonide, teoreeti-
liste katsete, praktiliste tööde, kodu- ja klassitööde või iseseisvate kirjatööde järele.

Kõrgema Sõjakooli kuulajatel, kes valmistuvad teenistusele kindralstaabi ametikohtadel,
hinnatakse veel iseloomu, esinemist, väljendusviisi, püsivust ja hoolt töö vastu.

ÕPPEABINÕUD

Õppeabinõud (raamatud, kaardid, skeemid jne.) antakse kuulajaile Kv. Ühendatud Õppe-
asutiste poolt.

KÕRGEMA SÕJAKOOLI OHVITSERIDEKOGU

Kõrgema Sõjakooli kuulajad on ühtlasi Kõrgema Sõjakooli ohvitseridekogu tegevliikmed.
Ohvitseridekogu teotseb Vabariigi ohvitseridekogude põhikirja alusel.

KÕRGEMAST SÕJAKOOLIST VÄLJAHEITMINE JA OMA VÄEOSSA TAGASIKOMANDEFRIMINE

Kõrgema Sõjakooli kuulajaist komandeeritakse enne kursuse lõpetamist tagasi oma
väeossa:

- a) kes on ilmutanud mitterahuldavat käitumist,
- b) kes ilma mõjuvate põhjusteta korratult loengutest ja praktilistest töödest osa võtnud,
- d) kes õppetöödel ja katsetel on osutunud nõrkadeks.

Kui kuulaja on pikemat aega (üle 6 nädala) haige olnud või saanud tervise paranda-
miseks puhkust, otsustab Kaitseminister Kõrgema Sõjakooli ülema ettepanekul, kas kuulajat
oma väeossa tagasi komandeerida või mitte.

KÕRGEMA SÕJAKOOLI ORGANISATSIOON JA VALITSEMINE.

ÕPPEJÕUD. KUULAJASKOND

ORGANISATSIOON JA VALITSEMINE

Kõrgem Sõjakool — tollaegse nimetusega Kindralstaabi Kursused — avati 12. sep-
tembril 1921. aastal. Kursused allusid iseseisva õppeasutisena vahenditult Kindralstaabi
ülemale.

Kindralstaabi Kursuste formeerijaks ja esimeseks ülemaks arvates 1-st juulist 1921. a.
määrati Vabariigi Valitsuse otsusega 6. IX 1921. a. Sv. Õpetuskomitee alaline liige kindral-
staabi kolonel Nikolai Reek ametinimetusega „Kindralstaabi Kursuste juhataja“.

Kindralstaabi Kursuste alalise koosseisu kinnitas Vabariigi Valitsus 22. juulil 1921. a.¹⁾
Selle koosseisu järele kuulus Kursuste administratsiooni:

¹⁾ Kindralstaabi Kursuste alaline koosseis nr. 57.

- Kursuste juhataja (Kindralstaabi ohvitser),
- Kursuste adjutant (alamkapten või kapten) ja
- kantselei töötajate 6 inimest.

Administratsiooni koosseisu täiendati peatselt Kursuste alalise professori ametikohaga, millele määrati professori kohustetäitjana kindralstaabi kindral-majoor D. Lebedev arvates 1. jaanuarist 1922. a.¹⁾

Eeltoodud koosseisu alusel Kindralstaabi Kursused teotesid kuni 1923. aasta sügiseni.

1. oktoobril 1923. a. Kindralstaabi Kursused viidi Sv. Ühendatud Õppeasutiste koosseisu²⁾. Sv. Ühendatud õppeasutiste juures moodustati „Kõrgemad Sõjalised Kursused“, kuhu kuulusid Kindralstaabi Kursused ja Informatsiooni Kursused.

Kindralstaabi Kursustele võeti vastu õpilasi võistluskatsetega arvult kuni 20 ohvitseri iga kahe aasta tagant. Informatsiooni Kursuste kuulajajaks komandeeriti vanemaid väeosade ja asutiste ülemaid Sõjaministri määramisel. Õppejõud olid Kindralstaabi ja Informatsiooni Kursustel ühised.

Kindralstaabi Kursused allusid nüüd Sv. Ühendatud Õppeasutiste ülemale, kes oli ühtlasi Kindralstaabi Kursuste ülemaks ja allus omakorda Kindralstaabi ülemale. Kindralstaabi Kursuste iseseisev administratsioon (Kindralstaabi Kursuste juhataja ja adjutant) kadus. Aju-tisi õppejõude kutsuti tarviduse järele, makstes neile tunnitasu vastavate normide kohaselt, kuna alalise õppejõudude instituut Kindralstaabi Kursuste juures kaotati, välja arvatud üks alaline professor. Ajutistest õppejõududest võis olla: professoreid 1, professori kohustetäitjaid 3, dotsente 6 ja lektoreid 2.

Sv. Ühendatud Õppeasutiste uue koosseisuga³⁾ Kindralstaabi Kursused nimetati ümber Kõrgemaks Sõjakooliks arvates 1. augustist 1925. a. Kõrgema Sõjakooli ülemaks on Sv. Ühendatud Õppeasutiste ülem ja asjadevalitsejaks käskudetäitja vanemohvitser õppealal. Sellisena Kõrgem Sõjakool teotseb kuni viimase ajani.

Alates 1. septembrist 1927. a. kaotati Kõrgema Sõjakooli koosseisus alalise professori ametikoht.

Kõrgema Sõjakooli juhtivasse koosseisu kuulusid:

A. Kõrgema Sõjakooli ülemad:

Kindralstaabi kolonel R e e k, Nikolai	1. VII 1921. kuni 3. IX 1923. a.
Kindralstaabi kolonel R i n k, Jaan	5. IX 1923. kuni 30. VII 1927. a.
Kindralstaabi kindral-majoor J o n s o n, Gustav	15. VIII 1927. kuni 7. V 1930. a.
Kolonel J a a k s o n, Aleksander ⁴⁾	7. V 1930. kuni 1. VIII 1930. a.
Kolonel B r e d e, Herbert	alates 1. VIII 1930. a.

B. Abid õppealal:

Kindralstaabi kolonel S a l f, Artur	1. X 1925. kuni 1. X 1927. a.
Kolonel J a a k s o n, Aleksander	alates 1. X 1927. a.

D. Asjadevalitsejad:

Kindralstaabi majoor K a t t a i, Mihkel	15. X 1923. kuni 15. VII 1926. a.
Kindralstaabi majoor P u t m a k e r, Eduard	15. VII 1926. kuni 26. VII 1928. a.
Majoor M e t s t a k, Eduard	alates 26. VII 1928. a.

¹⁾ Sõjaministri pvk. nr 72 — 1922.

²⁾ Koosseis nr. 59 — kinnitatud Vabariigi Valitsuse poolt 19. IX 1925. a.

³⁾ Koosseis nr. 59 — kinnitatud Vabariigi Valitsuse poolt 7. VIII 1925. a.

⁴⁾ Kohustetäitja.

E. Kindralstaabi Kursuste adjutandid:

Alamkapten Morlady, Eduard 1. VII 1921. kuni 15. X 1921. a.
 Alamkapten Martins, Johannes 15. X 1921. kuni 31. VIII 1923. a.

Kõrgema Sõjakooli ruumid

Kindralstaabi Kursuste esimeseks asukohaks oli kahekordne telliskivimaja Tallinnas Väikesel Patarei tänaval nr. 10, kus Kindralstaabi Kursused asusid kuni 1923. aasta novembrikuu alguseni.

Alates novembrist 1923. a. Kõrgem Sõjakool asub Tondil praegustes ruumides.

Kindralstaabi Kursuste eelarved¹⁾

1921. aasta eelarve:

Palgad ja elukalliduselisa	Kr.	2.021,7
Ajutised õppejõud	1.944,0
Kantseleikulud	1.000,0
Õppeabinõud ja erikirjandus	13.960,0
kokku	Kr.	18.925,7

1922. aasta eelarve:

Palgad ja õppejõud	Kr.	7.065,6
Ametisõidud	7.470,0
Õppeabinõud ja erikirjandus	6.000,0
Sv. ja kraamivedu	1.000,0
kokku	Kr.	21.535,6

1923. aasta eelarve:

Palgad, elukalliduselisa ja perek. abiraha	Kr.	6.945,2
Ajutised õppejõud	5.948,2
Ametisõidud	6.805,0
Toetus ja arstiabi	170,0
Õppeabinõud ja erikirjandus	4.418,0
Kantseleikulud	1.094,95
Majanduslikud kulud	179,0
kokku	Kr.	25.558,35

1924. aasta eelarve:

Palgad ja perek. abirahad	Kr.	11.455,0
Ajutised õppejõud	5.409,6
Ametisõidud	7.112,5
Toetus ja arstiabi	100,0
Õppeabinõud ja erikirjandus	1.600,0
Kantseleikulud	581,0
Majanduslikud kulud	153,85
kokku	Kr.	26.191,95

Pärast liitmist Sv. Ühendatud Õppeasutistega Kõrgemas Sõjakoolis puudub eraldi eelarve. Samuti puudub kokkuvõtte Kindralstaabi Kursuste 1921.—1924. a. a. eelarvetes tehtud kärpimiste kohta ja tegelikkude kulude üle, — tegelikud kulud eelarve piirides osutu-

¹⁾ Kindralstaabi Kursuste juhataja poolt esitatud.

sid 20—25% vähemateks esitatud eelarvest (näiteks 1922. a. Kr. 21.535,6 asemel Kr. 17.644,0).

Üldiselt Kõrgema Sõjakooli tegelikud kulud pole kunagi tõusnud üle Kr. 20.000 aastas.

KÕRGEMA SÕJAKOOLI ÕPPEJÕUD

Õppejõude oli Kindralstaabi Kursustel Vabariigi Valitsuse poolt 22. juulil 1921. a. kinnitatud koosseisu järele:

1) professor või tema kohustetäitja strategia, sõjaajaloo ja sõjakunsti alal . . . 1

2) professori kohustetäitjaid või dotsente:

— taktika ja sõjastatistika alal 1
— kindralstaabi teenistuse alal 1
— sõja-administratsiooni alal 1
— suurtükiväeasjanduse alal 1
— inseneriväeasjanduse alal 1
— õiguse- ja sotsiaalteaduste alal 1

3) dotsente:

— meresõja-asjanduses 1
— geodeesia alal 1

4) lektoreid:

— võõrkeelte alal 3

Peale selle Kursuste juhatajal oli õigus palgata tarviduse korral ajutisi õppejõude sõjaministri nõusolekul.

Alates 1925. aastast jaotati Kõrgema Sõjakooli õppejõud kahte liiki: alalised õppejõud — ette nähtud Sv. Ühendatud Õppeasutiste koosseisus ja ajutised õppejõud — palgatud tarviduse järele väljaspoolt sõjaministri loal.

KÕRGEMA SÕJAKOOLI KUULAJASKOND

Kindralstaabi Kursuste komplekteerimist kuulajaskonnaga toimiti kursuste asutamisest peale kuni viimase ajani järgmise põhimõtte järele: osa sisseastujaist (umbes $\frac{2}{3}$) võeti vastu sellekohaste vabatahtlikkude sooviavalduste põhjal võistluskatsetega — need ohvitserid (peamiselt noored) olid ette määratud teenima tulevikus kindralstaabi ametikohtadel; teine osa (umbes $\frac{1}{3}$) võeti väeosaiülemate hulgast ilma sisseastumiskatseteta nende sõjalise hariduse täiendamiseks. Sellise komplekteerimisviisi põhjustas põhimõte, et kõik vanemad rivijuhid alates pataljoniülemaga peavad omama kõrgema sõjalise hariduse.

Katsetega sisseastunud ohvitserid jäävad edasi oma väeosade nimekirjadesse, kuna nende kohad väeosades loetakse vakantseteks. Väeosade ülemad ja ohvitserid, kes on komandeeritud Kõrgemasse Sõjakooli ilma sisseastumiskatseteta sõjalise hariduse täiendamiseks, loetakse viibivateks pikaajalisel komandeerimisel ja komandeeritakse pärast Kõrgema Sõjakooli lõpetamist oma endistele ametikohtadele tagasi.

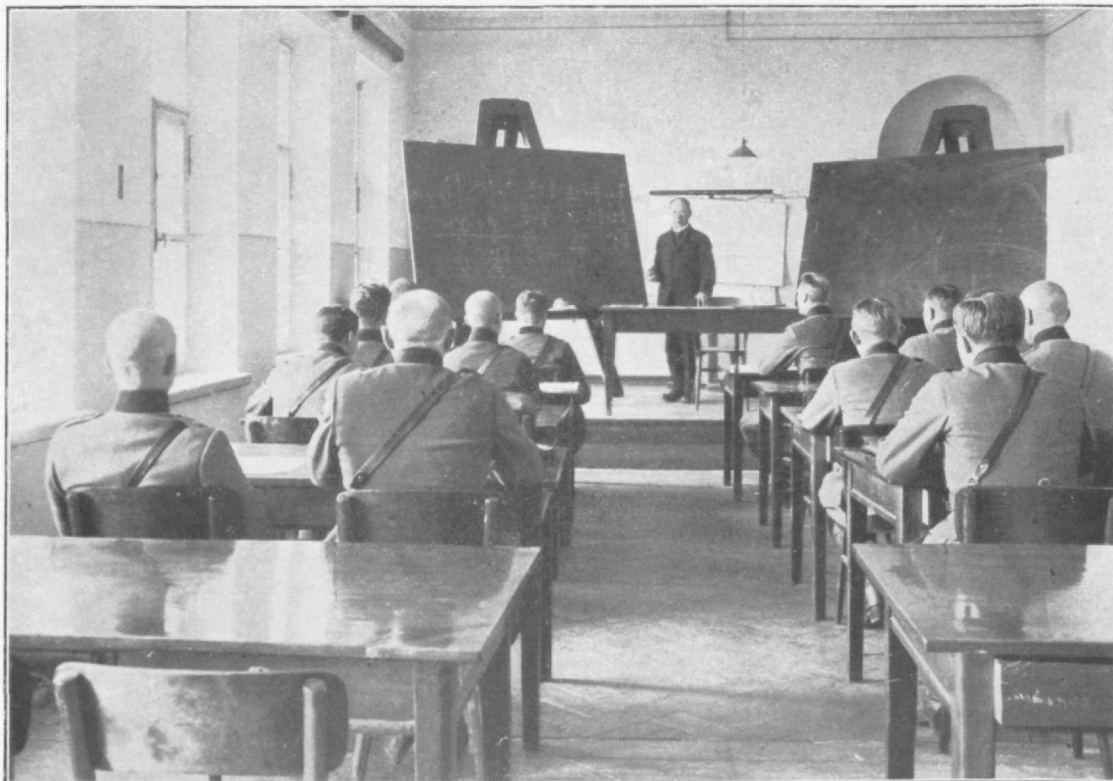
I L E N D

Kindralstaabi Kursuste I lennu sisseastumiskatsetest septembri alul 1921. a. lubas Sõjaminister osa võtta 17 ohvitseril.

Sisseastumiskatsed peeti 5.—8. septembrini 1921. a. järgmistes ainetes:

- a) võõrkeeled (suuline katse).
- b) eesti keel (kirjalik ja suuline katse).
- d) matemaatika (kirjalik ja suuline katse).

Edukalt sooritasid katsed 9 ohvitseri.

Esimese lennu kuulajaskond auditooriumis professor Erassi loengul geodeesiast.

Sõjalise hariduse täiendamiseks komandeeriti Kursustele ilma sisseastumiskatseteta 7 vanemohvitseri.

Kindralstaabi Kursuste I lennu õppejõududeks määrati¹⁾:

a) ajutiste õppejõududena:

1. Sõjakunsti professor (end. Vene väes kindral-leitnant) Baiov, Aleksei — strateegia, sõjakunsti- ja sõdade ajalugu, sõjastatistika, praktilised tööd sõjastatistika alal, strateegilis-taktikaliste teemade läbivaatamine.

¹⁾ Sõjainistri pvk. nr. 720 — 1921 ja Kindralstaabi kursuste pvk. nr. 1 § 6.

2. Inseneriväeasjanduse professor (end. Vene väes inseneriväe kindral) Marisev, Peeter — sõjainseneriasjandus ühes praktiliste töödega, strateegilis-taktikaliste teemade läbivaatamine.
3. End. Vene ratsaväe kindral Vannovsky, Gleb — ratsaväe taktika, praktilised tööd taktika ja kindralstaabiteenistuse alal.
4. Kindralstaabi kindral-majoor Lebedev, Dimitri — jalaväe, tehniliste vägede ja üldine taktika; sõjaadministratsioon ühes praktiliste töödega; praktilised tööd taktika alal; strateegilis-taktikaliste teemade läbivaatamine.
5. Endine Vene suurtükiväe kindral Drake, Mihail — suurtükiasjandus ja suurtükiväe taktika.
6. Kindralstaabi kolonel Tõrvand, Johan — praktilised tööd taktika alal.
7. Kindralstaabi kolonel Reek, Nikolai — kindralstaabiteenistus; eesti sõjamaateadus; praktilised tööd kindralstaabi teenistuse ja sõjastatistika alal; strateegilis-taktikaliste teemade läbivaatamine.
8. Professor Erassi — geodeesia, maastikuülesvõtted.
9. Mereväekapten Salza, Herman — meresõjaasjandus.
10. H-ra Goleništšev-Kutuzov — teadmed tehnika alalt (lennukid, soomusmasinad).
11. Kaptenleitnant Malevičs, Aleksander — teadmed tehnika alalt (sideabinõud).
12. Professor Korsakov, F. — riigiõigus.
13. Professor Piip, Ants — rahvusvaheline õigus.
14. Professor Uluots, Jüri — sotsiaalõpetused.
15. Kapten Oja, Frits — praktilised tööd geodeesias ja topograafias.
16. Pr. Tõrvand-Tellmann, Anna — saksa keel.
17. Prl. Kasemets, Elmerice — prantsuse keel.
18. H-ra Loik — inglise keel.

b) abiõppejõududena :

19. Kolonel-leitnant Sternbeck, Otto — lasketehnika.
20. Kolonel-leitnant Buxhoevden, Artur — ratsasõit.
21. Leitnant Haas, Karl — lennud (praktika).
22. Alamkapten Lutsar, Jaan — autojuhtimine.
23. Reservi kindral-majoor Dehn, Aleksander — sõjategevus Ida-Preisimaal 1914. a.

Inglise keele lektor h-ra Loik lahkus peatselt ja teda asendas alates 15. XII 1921. a. h-ra Trelle, keda omakorda asendas alates 22. IX 1922. a h-ra Frank.

Seega Kindralstaabi Kursuste õppetöödest võtsid osa kokku 25 õppejõudu, kellest 6 omasid korralise professori kutse.

Kindralstaabi Kursuste esimene käsukiri, alla kirjutatud kindralstaabi kolonel N. Reegilt, ilmus 12. septembril 1921. a. ja sisaldas kokku 10 paragrahvi. Kästukirja esimene paragrahv sisaldab kindralstaabi kolonel Reegi avaldust tema asumisest Kindralstaabi Kursuste formeerimisele, alates 1. juulist 1921. a. Teise paragrahviga määratakse Kindralstaabi Kursuste adjutant. Kolmandas paragrahvis avaldatakse Sõjaministri poolt Kindralstaabi Kursuste sisseastumise katsetele lubatud ohvitseride nimestik. Neljas paragrahv määrab sisseastumise katsete tähtpäevad, viies paragrahv katsekomisjoni koosseisu. Kuueandas paragrahvis loetakse üles Kindralstaabi Kursuste õppejõud ainet ja koosseisukohtade järele. Kaheksandas avaldatakse sisseastumise katsete tagajärjed, üheksandas — kursustele vastuvõetud ohvitseride nimestik ja viimases — kümnendas — õppekava esimese õppenädala (12.—19. sept.) peale.

Kindralstaabi kursused avas pidulikult 12. septembril 1921. a. kell 09.00 Sõjaminister kindralstaabi kindralmajoor J. Soots.

Samal päeval Kindralstaabi Kursuste I leud alustas tööd Tallinnas Väikesel Patarei tänaval maja nr. 10 teisel korral järgmise kuulajaskonna koosseisuga:

a) kursustele komandeeritud vanemohvitserid:

1. Kolonel Parts, Karl — Soomusrongide brigaadi ülem,
2. Kolonel-leitnant Jonson, Gustav — Ratsariügemendi ülem,
3. „ Kauler, Hugo — 1. suurtükiväe polgu ülem,
4. „ Kurvits, Hans — 7. jalaväe polgu ülem,
5. „ Kursk, Emil — Allohvitseride kooli ülem,
6. „ Kruus, Jaan — 3. üksiku jalaväepataljoni ülem,
7. „ Trossi, Verner — Tallinna vahipataljoni ülem.

b) Kursustele katsetega sisseastunud:

8. Kapten Järver, Johannes — Sv. Ringkonna staabi ülem,
9. „ Triik, Paul — 6. jalaväe polgust,
10. Alamkapten Mollin, Kurt — Allohvitseride koolist,
11. „ Tomberg, Richard — 7. jalaväe polgust,
12. „ Kattai, Mihkel — Allohvitseride koolist,
13. „ Maide, Jaan — 6. jalaväe polgust,
14. „ Plaks, Oskar — 2. jalaväe polgust.
15. Leitnant Putmaker, Eduard — Tallinna vahipataljoniist.
16. Nooremleitnant Grossholm, Martin — Sõjakoolist.

Kindralstaabi Kursuste esimese lennu kursusevanemaks määrati kolonel K. Parts, abiks kolonel-leitnant G. Jonson.

Õppetöö alul komandeeriti omal soovil väeossa tagasi kolonel-leitnant H. Kurvits.

9. augustil 1922. komandeeriti nooremleitnant M. Grossholm tervislikkudel põhjustel oma väeossa (Sõjakooli) tagasi.

Kursuse kestel pandi toime kuulajaskonna teadmiste kontrollimiseks 22 repetitsiooni¹⁾ ja 17 katset. Novembrikuus 1921. a. repeteeriti kuulajaid sõjakunsti ajaloos, taktikas (ratsaväe ja üldtaktika), suurtükiasjanduses, strateegias, kindralstaabiteenistuses, teadmistes tehnika alalt ja jõuvankrite tundmises. Sama aasta detsembris toimetati repetitsioone strateegias, taktikas, kindralstaabiteenistuses, sõjakunsti ajaloos, suurtükiasjanduses, Eesti sõjamaateaduses ja teadmistes tehnika alal; 1922. a. jaanuaris — riigiõiguses, veebruaris — sõjakunsti ajaloos, suurtükiasjanduses, eesti sõjamaateaduses ja teadmistes tehnika alal; märtsis — suurtükiasjanduses, inseneriväeasjanduses ja eesti sõjamaateaduses.

Õppekursuse kestel toimetati katseid järgmistes ainetes:

— meresõja-asjanduses	31.	III 1922. a.
— ratsaväe taktikas	14.	IV 1922. a.
— teadmistes tehnika alal	27.	V 1922. a.
— teadmistes mootori, lennuki ja tanki ehituse alal ja lõhkeainetes	29.	V 1922. a.
— sõjakunsti ajaloos	18.	XI 1922. a.
— suurtükiasjanduses	4.	XII 1922. a.
— rahvusvahelises õiguses ja kriminaalõiguses	9.	XII 1922. a.
— geodeesias	15.	XII 1922. a.
— inseneriväeasjanduses	19.	XII 1922. a.
— Maailmasõja ajaloos	8.	I 1923. a.
— strateegias	12.	I 1923. a.
— statistikas ja naaberriikide sõjamaateaduses	17.	I 1923. a.
— eesti sõjamaateaduses	23.	I 1923. a.
— taktikas	1.	II 1923. a.
— kindralstaabiteenistuses	8.	II 1923. a.
— sõja-administratsioon	14.	II 1923. a.
— riigiõiguses	18.	II 1923. a.

¹⁾ Repetitsioone korraldati kuulajaskonna vabast ajast — harilikult alates kell 1800.

Praktilised tööd teostati perioodil 2. maist kuni 25. augustini 1922. a. järgmiselt:

- lennuväes 2. V kuni 20. V
- tutvumine lennuasjandusega, lendamine ja iseseisvad praktilised tööd erikava järele;
- tankide kompanis 22. V kuni 24. V
- tutvumine tankidega ja soomusautodega;
- geodeesia alal Petseri raioonis:
 - instrumentaalülesvõtte 25. V kuni 15. VI
 - silmamõõduline ülesvõtte 22. VI kuni 30. VI
- taktika alal 10. VII kuni 4. VIII
- taktikaliste ülesannete lahendamine maastikul Irboska, Pihkva järve, Petseri, Vastelliina ja Võru raioonis, lahendati kokku 8 taktikalist ülesannet;
- sõjastatistika alal 10. VIII kuni 25. VIII
- idapiiriäärse maa-ala uurimine Narva rindel.

Õppekursuse lõpul kuulajad pidid täitma ja kaitsma iseseisva kirjaliku lõputöö (väitekirja).

Väitekirja teemade loosimine kindralstaabi kursuste kuulajaskonna vahel oli 15. oktoobril 1922. a. 20. jaanuariks 1923. a. pidid kuulajad esitama vanemale oponentidele allikate nimestiku töökavaga, mille said kinnitatult tagasi 10 päeva pärast. 20-ks märtsiks 1923. a. kuulajad olid kohustatud esitama valmiskirjutatud väitekirjad. Väitekirjade ettekandmine ja kaitsmine teostus 25. märtsist kuni 3. maini 1923.

Väitekirju kaitsiti järgmistele teemadele (kaitsmise järjekorras):

1. Kolonelleitnant Kursk: „Jalaväe pealetungilahing. Välismaa sõjavägedes valitsevate vaadete võrdlus“.
2. Kolonelleitnant Trossi: „Jalaväe ja suurtükiväe koostöötamine meieaja lahingus“.
3. Kapten Plaks: „Noorsoo sõjaline kasvatus ja ettevalmistus enne sunduslikku sv. teenistusse astumist. Olevate vaadete ja võtete võrdlus. Soovitatav organisatsioon“.
4. Kolonel Parts: „Soomusjõud minevikus ja nüüd“.
5. Kapten Maide: „Tähtsamate Euroopa sõjavägede (Inglise, Prantsuse, Saksamaa) reorganiseerimine Maailmasõja kogemuste varal“.
6. Alamkapten Mollin: „Маривская операция и ее значение в общем ходе военных действий на Французском фронте“.
7. Major Triik: „Tankid, nende organisatsioon ja taktika“.
8. Leitnant Putmaker: „Lennuväe koostöötamine lahingus teiste väelikkidega“.
9. Alamkapten Kattai: „Operatsioon Landeswehri vastu (5. juunist kuni 3. juulini 1919)“.
10. Kapten Tomberg: „Eesti Vabadusesõda kuni 6. jaanuarini 1919“.
11. Kolonel Jonson: „Meieaja ratsavägi. Vaadete evolutsioon tema organisatsiooni, kasvatus, väljaõppe ja kasutamise alal XX sajandi sõdade järele“.
12. Kapten Järver: „Salaluure, selle organiseerimine XX sajandi sõdade kogemuste varal ja võitlus selle vastu“.
13. Kolonelleitnant Kauler: „Propaganda kui uus võitluseabinõu meieaja sõjas. Tema organiseerimine rahu- ja sõjaajal Maailmasõja ja vene revolutsiooni kogemuste järele“.
14. Kolonel Kruus: „Jalaväe kaitselahing. Välismaa sõjavägedes valitsevate vaadete võrdlus“.

Iseseisvate lõputööde täitmise ajal kursuste kuulajad võtsid osa sõjamängust, mis korraldati 19.—25. märtsini 1923. a. diviiside ja väeosade ülematele.

Vabariigi aastapäeval 24. veebruaril 1923. a. ülendati Kindralstaabi Kursuste kuulajaid järgmisesse auastmesse:

- kolonelideks — kolonelleitnantid J. Kruus ja G. Jonson,
- majoriks — kapten P. Triik,
- kapteniteks — alamkaptenid J. Maide, O. Plaks ja R. Tomberg.

Kindralstaabi Kursuste I lennu õppetöö lõppes 4. mail 1925. a., kestes seega 1 aasta, 7 kuud ja 25 päeva.

Praktilistele töödele 1922. a. suvel kulus 15 nädalat 4 päeva. Keskmiselt oli nädalas 57,4 töötundi, päevas 6,2 töötundi (neist teoreetilisi loenguid 5,5 tundi, praktilisi töid 0,9 tundi). Repetitsioonidele kulus keskmiselt 0,5 tundi päevas. Kokkuvõetult kujunes Kindralstaabi Kursuste kuulaja tööpäev I lennul keskmiselt 6,5 tunniliseks. Selle juures pole arvestatud aeg väljaspool tunnikava, mis kulus ainete ettevalmistamiseks, taktikaliste ja muude tööde täitmiseks jne.

Õppeainete järele kujunes tundide arv I lennu õppekursusel järgmiselt:

— taktikas (jalaväe, suurtükiväe, ratsaväe, tehniliste vägede ja üldises)	250	tundi.
— strateegias	70	..
— kindralstaabi teenistuses	104	..
— sõjakunsti ajaloos	105	..
— suurtükiasjanduses	70	..
— suurtükitehnikas	9	..
— inseneriväeasjanduses	75	..
— sõja-administratsioonis	49	..
— Maailmasõja ajaloos	54	..
— sv. ühenduste alal	8	..
— eesti sõjamaateaduses	49	..
— statistikas	11	..
— meresõjaasjanduses	27	..
— geodeesias ja topograafias	59	..
— lennuasjanduses	5	..
— naaberriikide sõjamaateaduses	54	..
— sõjakriminaalõiguses	25	..
— riigiõiguses	22	..
— rahvusvahelises õiguses	21	..
— sideabinõude alal	55	..
— mootori ja lennuki ehituse alal	74	..
— praktiliste tööde alal taktikas, kindralstaabi teenistuses ja sõja administratsioonis	125	..
— topograafilises joonestamises	4	..
— praktiliste tööde alal statistikas	50	..
— praktiliste sidetööde alal	4	..
— tehnilises joonestamises	16	..
— autojuhtimises	11	..
— kirjalikel töödel antud teemadele	12	..
— saksa keeles	71	..
— prantsuse keeles	81	..
— inglise keeles	71	..
— ratsasõidus	46	..

Kokku . . . 1620 tundi.

Kindralstaabi kursuste I lennu lõpetasid 4. mail 1925. a. pärast väitekirjade kaitsmist järgmised 14 ohvitseri ¹⁾:

a) Kursustele komandeeritud:

1. Kolonel K. Parts.	4. Kolonelleitnant H. Kauder.
2. „ J. Kruus.	5. „ E. Kurusk.
3. „ G. Jonson.	6. „ V. Trossi.

¹⁾ Sõjaministri pvk. nr. 190 /1925.

b) Katsetega sisse astunud:

7. Major P. Triik.	11. Kapten R. Tomberg.
8. Kapten J. Järver.	12. Alamkapten K. Mollin.
9. „ J. Maide.	13. „ M. Kattai.
10. „ O. Plaks.	14. Leitnant E. Putmaker.

Lennu lõpetajaist viibisid kolonel G. Jonson, kolonelleitnandid H. Kauler ja E. Kursk, kaptenid J. Maide ja R. Tomberg 16. maist kuni 14. juulini 1925. a. Prantsusmaal tutvumemas sealsete sv. õppeasutistega ja nende tegevusega: kolonel Jonson — ratsaväekooliga, kolonelleitnant Kauler — suurtükiväekooliga, kolonelleitnant Kursk ja kapten Tomberg — allohvitseride kooliga Saint-Maixent'is ja kapten Maide Saint-Cyr'i sõjakooliga.

Esimese lennu õppejõude ja õpilasi 1922. a. kevadel, Patarei tän. 10

Vabariigi Valitsuse otsusega 20. II 1925. a. viidi I lennu lõpetajaist kindralstaabi kutseliiki. arvates 24. veebruarist 1925. a., kolonel G. Jonson, kolonelleitnandid H. Kauler ja E. Kursk, majorid P. Triik, J. Järver, J. Maide, M. Kattai, O. Plaks ja K. Mollin ja kapten E. Putmaker¹⁾.

II L E N D

Kindralstaabi Kursuste II lend komplekteeriti vastavalt Sõjaministri poolt kinnitatud „Täiendavatele reeglitele ohvitseride vastuvõtmiseks Kindralstaabi Kursustele“, mis ilmusid 1922. aastal. Need juhised osaliselt muutsid, osaliselt täiendasid eelmisel aastal ajutiseks tarvitamiseks kinnitatud Kindralstaabi Kursuste põhikirja. Suuremaid muudatusi võeti ette sisseastumise juhistes; sisseastumisekatsed jagunesid nüüd eel- ja lõpukatseteks, kus reglementeeriti ka ainete ulatus sisseastumisekatsedel.

¹⁾ Käsukiri kaitsevæele nr. 2648—1925.

Eelkatsete ainekate oli järgmine: kirjatöö taktika alal, kirjatöö ajaloo alal, geograafia, eesti keel, taktikalise ülesande lahendamine, võõrkeel, kirjutamine kirjutusmasinal, morse-tähestiku tundmine, ratsasõit. Lõpukatsed olid määratud järgmistes ainetes: määrustikkudes, sõjaadministratsioonis, fortifikatsioonis, topograafias, eesti sõjamaateaduses, sõjakunsti ajaloos, suurtükiteaduses, taktikas, matemaatikas (aritmeetikas, algebras, geometrias ja trigonomeetrias) ja mehaanikas.

Sõjaminstri poolt lubati ilmuda katsetele 15 olvitseril.

Eelkatsed toimusid 8.—14. maini 1925. a., katsed sooritasid 12 olvitseri.

Kuna nimetatud eelkatsetega ei saadud kätte nõutavat sisseastujate arvu, toimetati 10.—18. juulini samades ainetes teiskordsed eelkatsed, millest võtsid osa veel 6 olvitseri, kes eelkatsed kõik sooritasid.

Lõpukatsed peeti 6. VIII — 14. IX 1925. a., katsed sooritasid edukalt 17 olvitseri.

Alates 5. septembrist 1925. asus kindralstaabi Kursuste juhataja kohale Vabariigi Valitsuse otsuse põhjal 29. augustist s. a. kindralstaabi kolonel Jaan Rink. Senine juhataja kindralstaabi kolonel N. Reek komandeeriti Prantsuse Kõrgemasse Sõjakooli Pariisi.

Õppejõududeks eelseisvaks õppekursuseks kinnitatakse¹⁾:

a) Professorid:

1. Baiov, Aleksei — strateegia, sõjakunsti ajalugu, maailmasõda, naaberriikide sõjamaateadus,
2. Uluots, Jüri — riigiõigus,
3. Piip, Ants — rahvusvaheline õigus,
4. Ramul, Konstantin — psühholoogia;

b) Professori kohustetäitjad:

5. kindralstaabi kindralmajor Lebedev, Dimitri — jalaväe taktika, tehniliste vägede taktika, üldine taktika, praktilised tööd taktika alal,
6. Treiberg, Peeter — poliitilised voolud XIX sajandil;

d) Dotsendid:

7. kolonel Brede, Herbert — suurtükiväe taktika, suurtükiasjandus,
8. kolonel Reiman, Rudolf — sõja-administratsioon,
9. kolonel Stahl, Nikolai — suurtükiasjandus,
10. kolonel Kunnos, Gustav — sõjakriminaalõigus,
11. kindralstaabi kolonel Rink, Jaan — kindralstaabiteenistus, praktilised tööd taktikas,
12. kindralstaabi kolonel Salf, Artur — praktiline taktika,
13. kolonel Jonson, Gustav — ratsaväe taktika,
14. kindralstaabi kolonelleitnant Parv, Aleksander — praktilised tööd taktikas,
15. kolonelleitnant Riiberg, Voldemar — fortifikatsioon,
16. hra Köstner, Nikolai — majandusteadus,
17. kindralstaabi kolonel Tõrvand, Johan {
18. kindralstaabi kolonel Reek, Nikolai } praktilised tööd taktika alal;

e) Lektorid:

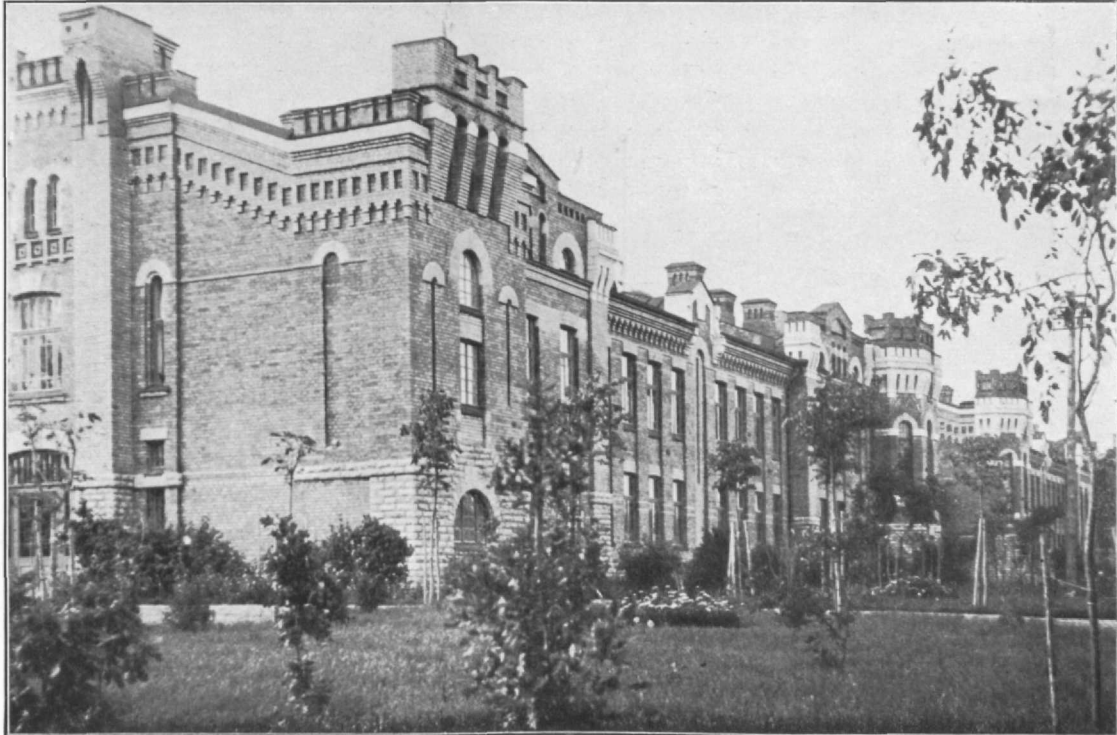
19. kolonelleitnant Bach, Eduard — topograafia ühes joonestamisega,
20. kapten Oja, Frits — praktilised tööd geodeesias,
21. ins. Ungern-Sternberg, Viktor — fortifikatsioon,
22. kaptenleitnant Malevitš, Aleksander — sideabinõud,
23. insener Papello, Karl — tehniline side,
24. h-ra Goleništšev-Kutuzov — lennuk,
25. h-ra Borkvell, Albert — kõrgem matemaatika,
26. h-ra Drake, Vladimir — prantsuse keel,

¹⁾ Sõjaminstri pvk. nr. 508 — 1925 ja nr. 525 — 1924.

27. prl. Enmann — prantsuse keel,
28. h-ra Chevallier, Victor — prantsuse keel,
29. h-ra Õunapuu, August — eesti keel,
30. kolonel Buxhoevden, Artur — ratsasõit.

Kindralstaabi Kursuste II lend alustas tööd 24. septembril 1923. a. järgmise kuulajas-konnaga :

1. Kolonelleitnant Traksman, August — Sõjakoolist,
2. Major Jaakson, Aleksander — Sv. Õpetuskomiteest,

Kõrgema Sõjakooli hoone Tondil alates 1925. a. novembrist

3. Kaptan Fiskar, Villiam — Kindralst. Valitsusest,
4. „ Freiberg, Herbert — Sõjakoolist,
5. „ Vanaveski, Hans — Tankide Kompaniist,
6. „ Kurvits, Jaan — I div. staabist,
7. „ Raud, Johann — Kindralst. Valitsusest,
8. „ Ahman, Eduard — 7. jal. rügemendist,
9. „ Masing, Richard — Kindralst. Valitsusest,
10. „ Grabby, Herbert — „ „
11. „ Tomander, August — 1. jal. rügemendist,
12. „ Matson, Hans — 2. jal. rügemendist,
13. „ Kulbusch, Aleksander — Sv. Tehnikakoolist,
14. Alamkapten Kasak, Ilja — Kindralst. Valitsusest,
15. „ Normak, Artur — lennuväest,
16. „ Loom, Troadi - Sakala part. üks. pataljonist,
17. Nooremleitnant Tennorist, Ralf — 3. suurt. rügemendist.

Nimetatud ohvitserid olid kõik sisse astunud katsetega. Komandeeritud ohvitserid II lennus puudusid täiesti.

II lennu kursusevanemaks määrati kolonelleitnant Traksmann, abiks — major Jaakson.

Novembri alul 1925. a. Kindralstaabi Kursused paigutati V. Patarei tänavalt T o n d i l e, praegustesse Kõrgema Sõjakooli ruumidesse.

Veebruaril lõpul 1924. a. toimetati kuulajatele repetitsioonid sõjakuunsti ajaloo ja taktikas.

1925./24. õppeaasta lõpul pandi toime katsed järgmistes ainetes:

jalaväe taktikas ja tehniliste vägede taktikas	29. IV 1924. a.,
geodeesias	3. V 1924. a.,
statistikas	8. V 1924. a.,
suurtükiväe taktikas	15. V 1924. a.,
sõjakuunsti ajaloo	17. V 1924. a.,
sides	22. V 1924. a.,
sõjaadministratsioonis	28. V 1924. a.

1924. a. suvel viibisid kuulajad praktilistel töödel:

- 1) topograafia ja geodeesia alal — Tallinna ümbruses 10 tööpäeva (kuni 12. VI 1924. a.);
 - 2) taktikalistel töödel maastikul — Rapla kihelkonna Kuusiku riigimõisa raioonis 16. VI — 3. VII 1924. a., kus lahendati 5 taktikalist ülesannet; tööde juhatajateks olid kindralstaabi kindralmajor D. Lebedev ja kindralstaabi kolonellid A. Salf ja A. Parv.
 - 3) suurtükiväe alal — Jägala suurtükiväe poligoonil 4. VII — 31. VII 1924. a. Augustikuus viibisid kuulajad puhkusel.
3. V — 14. V 1925. a. korraldati II lennu kuulajaile sõjamäng.

1. augustil 1925. a. Kindralstaabi Kursused nimetati ümber Kõrgemaks Sõjakooliks, mille ülemaks jäi endiselt Sv. Ühend. Õppeasutiste ülem. Kõrgema Sõjakooli õppetöö tege-likuks juhiks oli Sv. Ühend. Õppeasutiste ülema abi õppealal, kellele oli abiks Kõrgema Sõjakooli asjadevalitseja. Esimeseks Sv. Ühend. Õppeasutiste ülema abiks õppealal oli kindralstaabi kolonel Artur Salf.

1924/25. õppeaasta lõpul II lennu kuulajatele teostusid katsed järgmistes ainetes:

taktikalise ülesande lahendamises	4. V 1925. a.,
sõjakuunsti ajaloo	20. V 1925. a.,
maailmasõja ajaloo	26. V 1925. a.,
ratsaväe taktikas	29. V 1925. a.,
strateegias	6. VI 1925. a.,
üldises taktikas	11. VI 1925. a.,
naaberriikide sõjamaateaduses	16. VI 1925. a.,
fortifikatsioonis	20. VI 1925. a.,
sõjakriminaalõiguses	25. VI 1925. a. ja
sv. varustamises	30. VI 1925. a.

Katsete lõpul loositi kuulajaskonna vahel väitekirjade teemad.

1925. a. suvel Kõrgema Sõjakooli kuulajad viibisid praktilistel töödel. Perioodil 3. VII — 13. VIII 1925. a. lahendati taktikalisi ülesandeid maastikul Petseri, Irboska, Vastse-liina raioonis ja toimetati maastiku luuret riigi idapiiril. Praktiliste tööde juhatajateks olid kindralstaabi kolonellid A. Salf ja A. Parv.

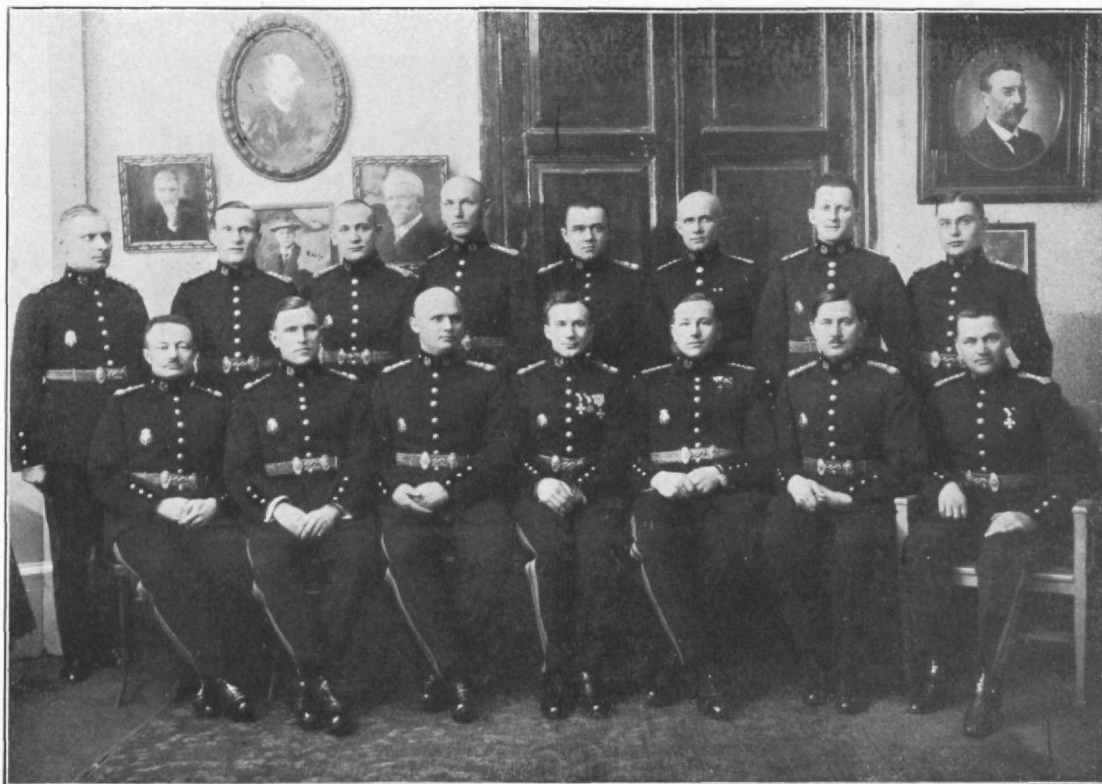
Puhkusel olid kuulajad 15. augustist kuni Otepää manöövrите alguseni.

1925. a. sügisel kaitsevägi viibis Otepää suurmanöövritel, millest Kõrgema Sõjakooli II lennu kuulajad võtsid osa vahekohtunikkudena.

Pärast Otepää manöövrite lõppu komandeeriti Prantsuse Kõrgemasse Sõjakooli lennu kuulaja major A. Jaakson.

Väitekirjade kaitsmine algas 16. detsembril 1925. a. ja kestis kuni 15. jaanuarini 1926. a. Väitekirju kaitsti järgmistele teemadele (kaitsmise järjekorras):

1. kapten Kulbusch: „Jalaväe ja suurtükiväe koostöötamine meie oludes“;
2. kapten Tomander: „Piirikaitse mobilisatsiooni korral üldse ja meie oludes eriti“;
3. kapten Matson: „Riigi õhukaitse meie oludes“;
4. major Masing: „Rahva ja sõjaväe moraalne ettevalmistamine praegusaja sõjaks ja selle tähtsus“;
5. kapten Kurvits: „Partisanitegevus ja selle tähtsus meile“;

Teine lend. Lõpetajad 1926. a. kevadel

6. kapten Grabby: „Millised kaitselahingu viisid on kõige kohasemad meie oludes“;
7. major Fiskar: „Lahingumoonana tarvitus praegusaja lahingus, selle toimetamine lahinguväljale ja väeosadele meie oludes“;
8. major Varaveski: „Gaasisõda meie oludes“;
9. kapten Freiberg: „Õine tegevus ja tema tähtsus meie oludes“;
10. kapten Kasak: „Moondamine. Küsimuse areng praegu ja tulevikus välisriiges ja meil“;
11. kolonelleitnant Traksman: „Riigikaitse teostamine inseneriasjanduse alal. Olemasolevad vaated ja võimalikud abinõud meie olukorras“;

12. major Normak: „Side organiseerimine riigis ja lahinguväljal“;
13. kapten Lango (Loom): „Mehaaniline transport. Meie võimed sellel alal“;
14. major Raud: „Rannakaitse, eriti meie oludes“;
15. Nooremleitnant Tennorist: „S. S. S. R. sõjalised jõud. Nende ettevalmistus sõjategevuseks väljaõppe ja tehnilise varustuse alal“;
16. major Jaakson: „Soomusjõud strateegias ja taktikas Maailmasõja ja Vabadusesõja kogemustel“.

Seega Kõrgema Sõjakooli II lennu õppetöö, mis algas 24. septembril 1925. a. ja lõppes väitekirjade kaitsmisega 15. jaanuaril 1926. a., kestis 2 aastat 3 kuud 22 päeva. Teoreetiline õppekursus vältas 55 nädalat, praktilised tööd 17 nädalat 4 päeva. Keskmise tundide arv oli nädalas 34,6, päevas 5,8 (neist teoreetilisi 5,0).

Õppekursuse kestusel pandi toime kokku 2 repetitsiooni ja 17 katset.

Õppeainete järele oli Kõrgema Sõjakooli II lennul tunde:

taktikas:

— jalaväe taktikas	80
— suurtükiväe taktikas	51
— ratsaväe taktikas	6
— tehniliste vägede taktikas	53
— üldises taktikas	140
	<hr/>
Kokku taktikas	350

strateegias	120
kindralstaabiteenistuses	20
sõjakunsti ajaloos	137
suurtükiasjanduses	46
inseneriväeasjanduses (fortifik.)	64
sõja-administratsioon	72
Maailmasõja ajaloos	68
eesti sõjamaateaduses	24
statistikas	22
meresõjaasjanduses	23
geodeesias	51
lennuasjanduses	53
naaberriikide sõjamaateaduses	26
sõjakriminaalõiguses	62
riigiõiguses	12
rahvusvahelises õiguses	10
majandusteaduses	41
psühholoogias	50
tehniliste sideabinõude alal	32
sõjaväe varustamise (administr.) alal	77
praktilistes töödes taktika alal	213
praktilistes töödes sv. varustamise alal	29
praktilises fotoasjanduses	23
üldises ajaloos	20
kõrgemas matemaatikas	30
eesti keeles	60
prantsuse keeles	147
ratsasõidus	95
	<hr/>

Kokku 1945 tundi.

II lennu kuulajaist nimetati ümber Vabariigi Valitsuse otsusega 22. veebr. 1924. a. kapteniteks alamkaptenid I. Kasak, T. Lango (Loom) ja A. Normak.

Vabariigi Valitsuse otsusega ülendati järgmisse auastmesse :

- majoriteks kaptenid E. Ahman, V. Fiskar, J. Raud ja H. Vanaveski 24. veebruaril 1924 ja kapten A. Normak 28. novembril 1925. a.;
- leitnandiks nooremleitnant R. Tennorist 28. novembril 1925.

Kõrgema Sõjakooli II lennu lõpetasid pärast väitekirjade kaitsmist 15. jaanuaril 1926. a. järgmised 16 ohvitseri¹⁾:

1. Kolonelleitnant A. Traksmann,
2. major A. Jaakson²⁾.
3. „ J. Raud,
4. „ R. Masing,
5. „ A. Normak,
6. „ H. Vanaveski,
7. „ V. Fiskar,
8. kapten H. Freiberg,
9. „ H. Grabby,
10. „ J. Kasak,
11. „ J. Kurvits,
12. „ H. Matson,
13. „ T. Lango.
14. „ A. Tomander,
15. „ A. Kulbusch,
16. leitnant R. Tennorist.

III L E N D

Kõrgema Sõjakooli III lend komplekteeriti kuulajatega reeglite kohaselt, mis avaldatud Sõjaministri käsukirja nr. 387 juures 15. augustil 1924. a. („Reeglid ohvitseride vastuvõtmiseks Kindralstaabi Kursustele 1925. aastal“).

Nimetatud „Reeglid“ seadsid üles sisseastujatele järgmised nõudmised.

- 1) Sisseastumisekatsetele lubatakse ohvitseri, kelle vanadus 1. oktoobriks 1925. a. ei ületa 37 aastat, kes samaks tähtpäevaks teeninud ohvitserina vähemalt 3 aastat (2 aastat vivis), kellel alaliseväe ohvitseri kutse, kes viimase kahe aasta jooksul vähemalt hästi atesteeritud ja kes tervislikult kõlvulikud riviteenistuseks ja tegevuseks vaatlejana lennukil.
- 2) Kuulajaid võetakse vastu pärast kirjalikkude, suuliste ja praktiliste katsete sooritamist 1925. a. kevadel.
- 3) Vastuvõetud ohvitserid komandeeritakse 1925. a. suveks teiste väeliikide juurde tutvunema viimastega praktiliselt.
- 4) Esimeses järjekorras tehakse läbi kirjalikud katsed, siis suulised ja lõpuks praktilised. Kirjalikkude katsetööde täitmiseks antakse 4 tundi aega; töid hindab vastav komisjon.

Suulistele katsetele lubatakse ohvitseri, kes kirjalikkudel katsetel saanud eesti keeles mitte alla 8 ja teistes ainetes (välja arvatud võõrkeel) mitte alla 6 palli.

Kõik sisseastumisekatsed läbiteinuks loetakse need, kes on saanud eesti keeles mitte alla 8 ja teistes ainetes mitte alla 6 palli, kusjuures vastuvõtmise eeltingimuseks on, et katsete keskmine tagajärg ei oleks alla 7 palli.

¹⁾ Sõjaministri ksk. nr. 51 — 1926.

²⁾ Pärast kirjaliku väitekirja esitamist Prantsuse Kõrgema Sõjakooli lõpetamise järele major A. Jaakson tunnustati lõpetanuks ka meie Kõrgema Sõjakooli.

Võrdsete katsetagajärgede juures on sisseastumiseks eesõigus Vabaduseristi ka-
valeridel.

- 5) Sisseastumisekatsed määratakse järgmistes ainetes: kirjalikud — eesti keeles, takti-
kas, taktikaliste ülesannete lahendamises (teiste väeliikidega kõvendatud jalaväepatal-
jon), poliitilises ajaloo (Euroopa ajalugu XIX, XX sajandil ja Eesti ajalugu terves
ulatuses), poliitilises maateaduses, vene keeles ja ühes lääne-euroopa võõrkeeles (sis-
seastuja valiku järele prantsuse, inglise või saksa keel); suulised — määrustikkudes,
sõjakunsti ajaloo, väljafortifikatsioonis, Eesti sõjamaateaduses, sv. administratsioonis,
matemaatikas, füüsikas (elekter ja mehaanika), eesti keeles, vene keeles ja ühes
lääne-euroopa võõrkeeles; praktilised — tervislik katse, ratsasõidus, topograafiliste
kaartide lugemises ja morsetähestiku tundmises.
- 6) „Reeglid“ loevad üles ka nõudmised katsetel üksikute ainete järele.

Sisseastumisekatsetele lubati Sõjaministri poolt ilmuda 24 ohvitseril.

Sisseastumisekatsed Kõrgema Sõjakooli III lennu komplekteerimiseks toimetati 27. ap-
rillist 30. maini 1925. a. järgmiselt: tervislik katse, ratsasõit, morsetähestik, topograa-
filiste kaartide lugemine, taktika (kirjalik), eesti keel (kirjalik), poliitiline ajalugu (kirjalik),
poliitiline maateadus (kirjalik), taktikalise ülesande lahendamine (kirjalik), sõja-administrat-
sioon, sõjakunsti ajalugu, sõjamaateadus, määrustikud, fortifikatsioon ja eesti keel (suuline).

Katsed sooritasid 12 ohvitseri, kes suveks kuni sügisele katseteni komandeeriti õppe-
töödele väeliikides.

Kuna kevadel toimetatud sisseastumisekatsed sooritanud ohvitseride arv osutus väheseks,
korraldati 1.—28. septembrini 1925. a. teiskordsed katsed, mis sooritasid veel 5 ohvitseri.

Sügisesed sisseastumisekatsed toimetati 2.—7. septembrini järgmistes ainetes: mate-
maatika, füüsika, vene keel ja võõrkeel. Katsed sooritasid kõik katsetest osavõtjad 17 ohvitseri.

Ilma katseteta komandeeritakse Kõrgema Sõjakooli III lennule 8 vanemat ohvitseri.

Õppejõududeks III lennu õppekursusel kinnitati:

a) P r o f e s s o r i d

1. Baiov, Aleksei — sõjakunsti ajalugu, maailmasõda,
2. Uluots, Jüri — riigiõigus,
3. Korsakov, P. — rahvusvaheline õigus;

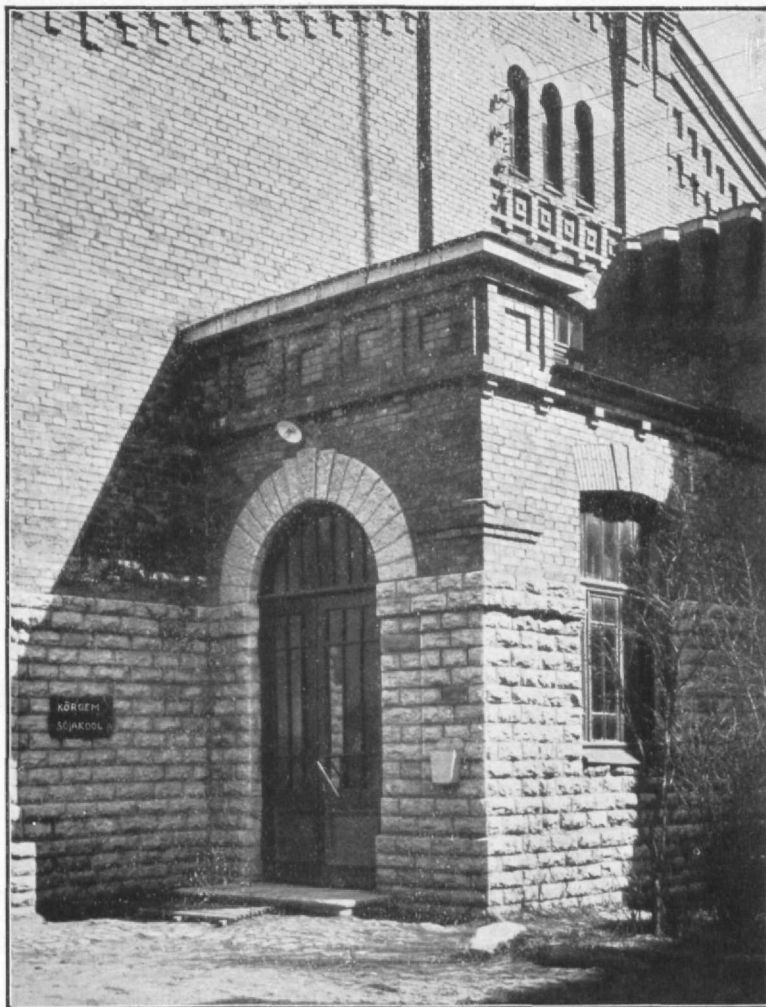
b) P r o f e s s o r i k o h n s t e ä i t j a d

4. kindralstaabi kindralmajor Lebedev, Dimitri — tehniliste vägede taktika, üldine
taktika, praktilised tööd taktikas ja kindralstaabiteenistuses,
5. II-ra Treiberg, Peeter — üldine ajalugu;

d) D o t s e n d i d

6. kindralstaabi kindralmajor Reek, Nikolai — kindralstaabiteenistus, praktilised
tööd taktikas,
7. kindralstaabi kindralmajor Tõrvand, Johan — kindralstaabiteenistus, praktilised
tööd taktikas ja kindralstaabiteenistuses,
8. kindralstaabi kolonel Rink, Jaan — praktilised tööd taktika alal,
9. „ „ Salf, Artur — jalaväe taktika, praktilised tööd taktika alal,
10. kolonel Reimann, Rudolf — sõjaadministratsioon, intendanditeenistus,
11. mer. kapten Salza, Herman — mereväe taktika ja meresõja-asjandus,
12. kolonel Brede, Herbert — suurtükiväe taktika, praktilised tööd taktikas,
13. „ „ Kunnos, Gustav — sõjakriminaalõigus,
14. kindralstaabi kolonel Parv, Aleksander — maastiku organiseerimine, praktilised
tööd taktikas,
15. kindralstaabi kolonel Jonson, Gustav — ratsaväe taktika,
16. kolonel Riiberg, Voldemar — inseneriväeasjandus,

17. kolonel Stahl, Nikolai — suurtükiasjandus,
18. san. kolonel Järvan, Martin — sanitarteenistus,
19. kindralstaabi major Tomberg, Richard — Maailmasõja ajalugu, praktilised tööd taktikas ja kindralstaabi teenistuses,
20. major Oja, Frits — geodeesia,
21. h-ra Köstner, Nikolai — statistika,

Sissekäik Kõrgemasse Sõjakooli

22. mag. Borkvell, Albert — kõrgem matemaatika,
 23. ins. Papello, Karl — tehniline side,
 24. h-ra Ast, Karl — kultuurselgitustöö,
 25. h-ra Schipai, Aleksander — majandusteadus,
 26. h-ra Kuks, A. — üldine psühholoogia;
- e) Lektorid
27. kolonel Buxhoevden, Artur — ratsasõit,
 28. kol.-ltm. Lutsar, Jaan — praktiline autoasjandus ja autojuhtimine,

29. h-ra Drake, Vladimir — prantsuse keel,
30. h-ra Chevallier, Victor — prantsuse keel,
31. h-ra Öunapuu, August — eesti keel.

Peale ülaltähendatud õppejõudude õpetasid kuulajaile praktilisi oskusi suvistel praktilistel töodel lennuväes, suurtükiväes ja Auto-tankide divisjonis eriinstruktorid.

Õppetöö Kõrgema Sõjakooli III lennuga algas 1. oktoobril 1925. a. järgmise kuulajakonnaga:

a) Kõrgemasse Sõjakooli komandeeritud

1. Kolonelleitnant Lõhmus, Anton — Allõhvitseride kooli ülem,
2. Major Borkmann, Paul — 2. suurt. grupi ülem,
3. „ Janson, Otto — Sv. ühend. õppeasutiste kursuseõhvitser,
4. „ Freimann, Karl — Merekindl. rannapatari nr. 6 ülem,
5. „ Kool, Karl — 1. soomusr. rüg. ülema abi,
6. „ Laurits, Karl — Kindralstaabi II osak. „B“ jsk. ülem,
7. „ Liibus, Eduard — 2. jal. rüg. pataljoniülem,
8. Kapten Bergmann, Martin — Ratsariigemendist;

b) Katsetega sisse astunud

9. Major Balder, August — Sv. ühend. õppeasutistest,
10. „ Kasekamp, August — Sv. ühend. õppeasutistest,
11. „ Külaots, Vassili — 7. jalaväe rügemendist,
12. „ Laats, Artur — Piirivalve valitsusest,
13. „ Tuisk, Mart — Kindralstaabist.
14. Kapten Ein, Evald — III diviisi suurtükiväest,
15. „ Jalajas, Oskar — Kindralstaabist,
16. „ Kasemets, Gustav — Piirivalve valitsusest,
17. „ Krikmann, Karl — 1. soomusr. rügemendist,
18. „ Tomback, Rein — III diviisi staabist,
19. „ Vernik, Aleksander — Lennuväe rügemendist,
20. Leitnant Metstak, Eduard — Pioneerpataljonist,
21. „ Soodla, Johannes — 2. jal. rügemendist,
22. Nooremleitnant Kudevita, Aleksander — II div. suurtükiväest,
23. „ Reinhold, Aleksander — Sv. ühend. õppeasutistest;
24. „ Riiberg, Nikolai — 3. suurt. rügemendist,
25. „ Tuvikene, Karl — 2. jal. rügemendist.

III lennu kursusevanemaks määrati kolonelleitnant Lõhmus, abiks major Balder.

Ilma katseteta Kõrgemasse Sõjakooli komandeerituile lubati sooritada sisseastumise katsed kuni 1. aprillini 1926. a., kui nad soovivad saada õiguse ülevõtmiseks tulevikus kindralstaabi kutseliiki. Seda õigust kasutasid major Laurits ja kapten Bergmann, sooritades sisseastumisekatsed tagantjärele 28. II. — 1. IV 1926. a.

Õppetöö III lennuga jagunes kahte üksteisest erinevasse ossa. Esimesel õppeaastal (1925/26. a.) õppetöö raskusepunkti moodustasid ainate teoreetilised ettekanded. Teisel õppeaastal (1926/27. a.) Kõrgemas Sõjakoolis pääseb suuremal määral maksvusele praktiline töömeetod. Asja algatajaks ja läbiviijaks oli kindralstaabi kolonel N. Reek, tolleaegne kindralstaabi ülem, kes uuenduse teostas Prantsuse Kõrgema Sõjakooli eeskujul.

Õppekavas teostatud ümberkorralduste tõttu vähenes tunduvalt teoreetiliste ettekannete arv ja üldine kestus, kuna praktilistele harjutustele pühendatud tundide arv tõusis ja omandas

Praktilised harjutused ja tööd suvisel õppeperioodil 1926. a. olid järgmised:

- 11.—31. maini — lennuasjanduse praktika Lennuväe rügemendis;
- 28. maist 5. juulini — välispraktilised tööd geodeesia alal Tondi ümbruses (instrumentaal-ülesvõte ja matkeplaanistus);
- 26. juulist 15. augustini — suurtükiväe laskmised Jägala polügoonil;
- 16.—25. augustini — tutvunemine tankidega ja soomusautodega Autotankide divisjonis;
- 12.—28. septembrini — osavõtt diviiside manöövreist vahekohtunikena.

Korralisel puhkusel viibisid kuulajad 9.—25. juulini ja 30. augustist kuni 10. septembrini 1926. a.

Tuntud tee Kõrgemasse Sõjakooli Tondil

Sügisel 1926. a. 9.—23. oktoobrini Kõrgema Sõjakooli kuulajad võtsid osa Kindralstaabi välisõidust Petserimaale. Välisõidu üldjuhiks oli kindralmajor N. Reek, gruppide juhatajateks kolonel G. Jonson ja major R. Tomberg. Tegevuseraiooniks oli maa-ala idapiiri ja Petseri meridiaani vahel.

Õppejõududest 1926. a. lahkuvad Kõrgemast Sõjakoolist prof. A. Baiov ja kindralstaabi kolonelid A. Salf ja A. Parv.

Õppesüsteemi ümberkorraldamise tõttu algas talvine õppetöö II õppeaastal (1926./27. a.) hilja: üldõppeainetes 5. novembril ja sõjalistes õppeainetes 4. detsembril 1926. a.

Selle õppeaasta tööd Kõrgemas Sõjakoolis iseloomustab järgmine ainete ja tundide kokkuvõtte aja kohta 5. novembrist 1926. a. kuni 30. maini 1927. a.

Õ p p e a i n e	Tundide arv			Tööde arv		
	Teoreet. loengud, ettevalmistavad loengud prakt. töödeks ja tööde läbivaatamine auditooriumis	Prakt. harjutused kaardil, klassitööd, individuaalharjutused gruppides	Kokku töötunde	Prakt. harjutused kaardil	Klassitööd	Kodutööd
Jalaväe ja üldtaktika	56	90	146	14	2	3
Suurtükiväe taktika	6	22	28	2	2	—
Ratsaväe taktika	8	17	25	4	—	—
Kindralst. teenistus	24	22	46	5	—	—
Intend. teenistus	11	*) Koos üldtakt. ja kindralst. prakt. harjutustega	11	3*)	—	—
Sanitarteenus	4		4	3*)	—	—
Inseneriasjandus	12	16	28	2	1	1
Autoasjandus	—	25	25	—	—	—
Eesti keel	26	3	29	—	—	—
Prantsuse keel	—	47	47	—	—	—
Majandusteadus	26	—	26	—	—	—
Maaüldteadus	14	—	14	—	—	—
Sõja-ajaloo meetodika	2	—	2	—	—	—
Ratsasõit	—	51	51	—	—	—
Kindralst. prakt. tööd	—	15	15	1	—	—
Lennuväe tegevus	—	4	4	1	—	—
Autosõit	—	10	10	—	—	—
	189	322	511	29	5	4

Tabelist on näha, et sellel õppeperioodil praktiliste töötundide arv (322) teeb välja üldisest tundide arvust (511) 63%.

Ettenähtud õppeainetest jäi lektori puudusel välja strateegia.

Repetitsioone oli 1926./27. õppeaastal: majandusteaduses — 1, eesti keeles — 1.

II õppeaasta alul komandeeriti Kõrgema Sõjakooli juurde II lennu mõlema õppeaasta õppetööd kaasa teinud major E. Ahman, kes sooritab III lennuga kõik tööd ja katsed 1926./27. õppeaastal ja lõpetab Kõrgema Sõjakooli koos III lennuga.

8.—10. maini 1927. a. viibis meie Kõrgema Sõjakooli külalisena Tallinnas Soome Kõrgem Sõjakool täies koosseisus. Meie Kõrgema Sõjakooli vastuvisiit Helsingi teostus 15.—17. maini samal aastal sõjalaevadel „Laine“ ja „Kompass“. Vastastikused külaskäigud süvendasid sõprusdemeid mõlema naaberriigi Kõrgema Sõjakooli vahel.

1927. a. suvel teostusid praktilised tööd järgmiselt:

1.—13. juunini — praktilised harjutused ja tutvumine mitmesuguste laskemoona ja pioneervarustuse ladudega Tallinna ümbruses;

14.—17. juunini — insenerivälised harjutused maastikul Kadrina ümbruses ja Jägala laagris;

27. juunist — 11. juulini — taktikaline ja kindralstaabi teenistuse praktika, välisõit Otepää, Puka, Võru raiooni; üldjuht — kindralstaabi kindralmajor J. Tõrvand, gruppide juhatajad — kindralstaabi kolonel G. Jonson ja kindralstaabi major R. Tomberg, erialajuhatajad — kolonelid H. Brede ja V. Rüberg.

30. juulil 1927. a. suri Kõrgema Sõjakooli ülem kindralstaabi kolonel J. Rink. Uueks Kõrgema Sõjakooli ülemaks määratakse kindralstaabi kolonel G. Jonson, arvates 15. augustist 1927. a.

Korralisel puhkusel viibisid III lennu kuulajad 1927. a. 16. juulist kuni 6. augustini.

Õppetöö Kõrgema Sõjakooli III lennuga lõppes 11. juulil 1927.

III lennu õppekursuse kestus oli seega 1 aasta, 9 kuud, 11 päeva. Teoreetiline õppekursus vältas 40 nädalat, praktilised õppetööd 8 nädalat.

Väitekirjade kirjutamine oli III lennul rajatud teistele alustele kui eelmistel lendudel.¹⁾ Ohvitseride, kes astunud Kõrgemasse Sõjakooli ettevalmistamiseks teenistusele kindralstaabi ametikohtadel (s. o. katsetega sisse astunuid), kohustati vastava õiguse omandamiseks esitama ühe aasta jooksul väitekirja ja kaitsma seda määratud tähtpäeval; väitekirja kirjutamine pidi sündima teenistusest vabal ajal (ametitööst kõrval). Katseteta sisseastunuile ei tehtud kohustavaks väitekirja esitamist.

Soome Kõrgema Sõjakooli külaskäik Eesti Kõrgemale Sõjakoolile. Tondil 1926.

Väitekirjade teemad olid järgmised:

1. Kolonelleitnant Laurits: „Luureteenistus staapides“.
2. Major Kasekamp: „Juhtide kasvatus ja väljaõpe sõjaväes möödunud sõdade, eriti Maailmasõja ja Vabadusesõja, kogemustel“.
3. Major Ahman: „Väeliikide juhtimine ja koostöö pealetungil“.
4. Major Balder: „Kaitseliidu tähtsus ja ülesanded riigikaitse seisukohalt“.
5. Major Külaots: „Suusk-jalgratturite üksused: nende organisatsioon, relvastus, väljaõpe ja kasutamine lahingutegevusel“.
6. Major Laats: „Kohtamislahing ja tema iseäraldused“.
7. Major Tuisk: „Mobilisatsioon möödunud sõdade, eriti Maailmasõja, kogemustel“.
8. Kapten Bergmann: „Ratsaväe kasutamine lahingutegevusel“.
9. Kapten Jalajas: „Sõjakunsti ajaloo ja sõjaajaloo uurimise tähtsus ja meetodid“.
10. Kapten Kasemets: „Sõjaväe organisatsiooni arenemine käesoleval sajandil ja väljavaated tulevikku“.
11. Kapten Krikmann: „Eraldi teotseva korpuse (väerinde) seljataguse korraldamine pealetungil ja kaitsel“.

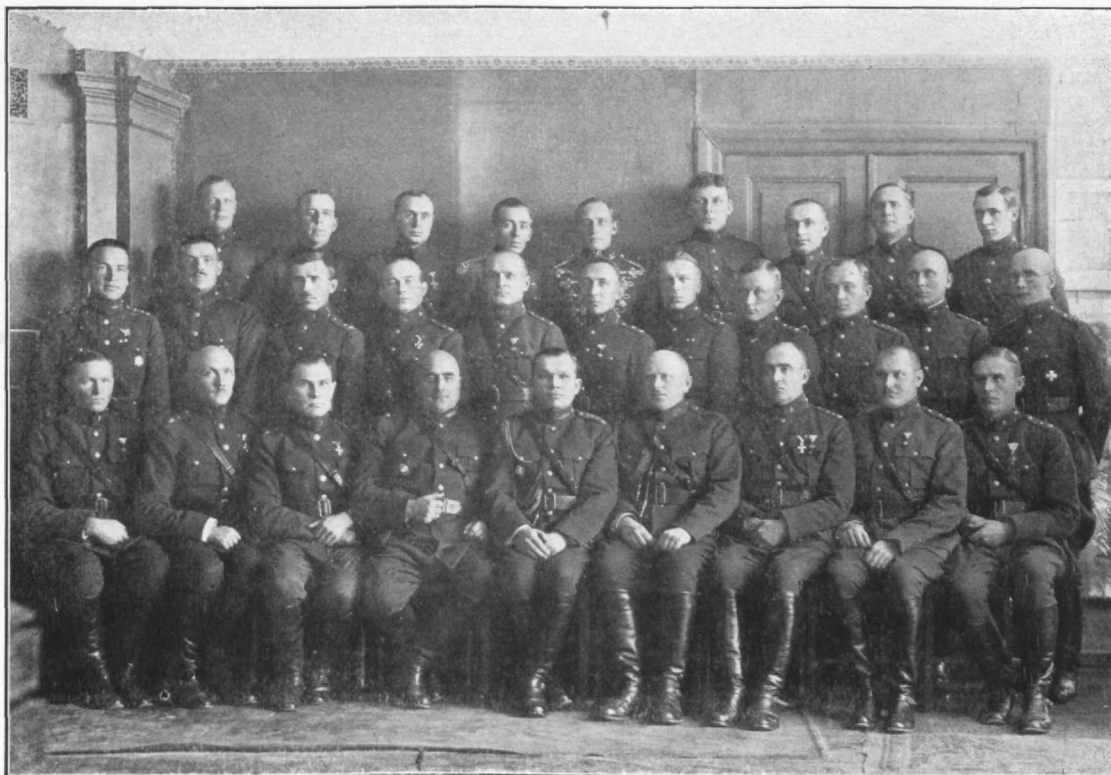
¹⁾ Sõjaministri ksk. nr. 251 — 1927.

12. Leitnant Metstak: „Eraldi teotseva korpuse (väerinde) seljataguse julgeoleku tagamine ja vastuluure tegevus sõjaajal“.

13. Leitnant Reinhold: „Nõukogude Venemaa sõjalised võimed ja arvatav tegevusviis Eesti ja Eesti-Läti kaksikliidu vastu esimese kahe nädala jooksul pärast mobilisatsiooni väljakuulutamist“.

14. Leitnant Soodla: „Lahingutegevuse iseäraldused metsades ja asulates. Tänav-voitlused“.

15. Kapten Tomback: „Meie riikliku sidevõrgu arendamine riigikaitse seisukohalt; arendamise sihtjooned ja võimalused“.

Kolmas lend. Lõpetajad 1927. a. koos K. S. ülema kol. J. Rink'iga, abi kol. A. Salf'iga ja asjadevalitseja major E. Putmaker'iga

16. Kapten Vernik: „Õhukaitse korraldamine riigis“.

17. Leitnant Kudevita: „Jõgede ja kitsustikkude kaitsmine ja vallutamine“.

18. Leitnant Riiberg: „Positsioonisõda; selle tekkimine ja iseäraldused Maailmasõjas“.

19. Leitnant Tuvikene: „Sõjaväe komplekteerimise arenemine käesoleval sajandil ja väljavaated tulevikku“.

Väitekirjade kaitsmine sündis 1928. a. detsembrist kuni 1929. a. veebruarini. Major Laats, kapten Bergmann ja leitnant Soodla väitekirju ei kaitsnud.

III lennu kuulajaist ülendati Vabariigi Valitsuse otsusega järgmisesse auastmesse:

— kolonelleitnandiks major P. Borkmann 24. veebruaril 1927. a.;

— leitnantideks nooremleitnandid A. Reinhold, N. Riiberg ja K. Tuvikene 28. novembril 1925. a. ja A. Kudevita 28. novembril 1926. a.

Kõrgema Sõjakooli III lennu lõpetasid järgmised 25 ohvitseri¹⁾:

a) Kõrgemasse Sõjakooli komandeeritutena:

1. Kolonelleitnant A. Lõhmus	4. Major K. Freimann
2. Kolonelleitnant P. Borkmann	5. „ K. Kool
3. Major O. Janson	6. „ E. Liibus

b) Katsetega sisseastunutena:

7. Major E. Ahman	17. Kapten K. Krikmann
8. „ A. Balder	18. „ R. Tombäck
9. „ A. Kasekamp	19. „ A. Vernik
10. „ V. Külaots	20. Leitnant A. Kudevita
11. „ A. Laats	21. „ E. Metstak
12. „ K. Laurits	22. „ A. Reinhold
13. „ M. Tuisk	23. „ N. Riiberger
14. Kapten M. Bergmann	24. „ J. Soodla
15. „ O. Jalajas	25. „ K. Tuvikene.
16. „ G. Kasemets	

Kapten E. Ein loetakse Kõrgema Sõjakooli kursuse läbikuulunuks.

Sõjainistri ksk. nr. 251 — 15. VII 1927. a. alusel edaspidi loobutakse Kõrgema Sõjakooli kuulajate õppetagajärgede hindamisest numbrisüsteemi järele. Ohvitseride õppetagajärgesid praktilistel töödel ja katsetel hinnatakse hindegaga „väga hea“, „hea“, „rahuldav“ või „nõrk“.

IV L E N D

Reeglid vastuvõtmiseks Kõrgemasse Sõjakooli 1927. aastal pandi maksma Sõjainistri käsikirjaga 16. aprillist 1927. a. nr. 138. Need reeglid käsitlevad vastuvõtmiseks nõutavat vanust, teenistuslikke ja tervislikke tingimusi, nõudmisi katsetel, katsete korda ja katsetagajärgede hindamist.

Sisseastumise tingimustest muudeti nimetatud reeglitega sisseastujate vanuse ülemmäär 37 aastalt 35 aastale. Muud tingimused jäid endisteks.

Sisseastumise katsed jagunesid eelkatseteks, mis peeti kevadel (maikuu lõpul 1927. a.), ja lõpukatseteks novembri- ja detsembrikuul 1927. a.

Eelkatsed pärast sisseastuja tervisliku seisukorra järelekatsumist toimetati järgmistel aladel:

- kirjatöö eesti keeles üldteemale;
- kirjatöö taktika alal;
- kirjatöö vene keeles;
- ratsasõit.

Lõpukatsed sisseastumiseks jagunesid kirjalikkudeks, suulisteks ja praktilisteks.

Kirjalikud katsed peeti järgmistel aladel:

- taktikalise ülesande lahendamine pataljoni ja rügemendi lahingutegevuse piirides ühes juurdeantud osadega teistest väelükkidest;
- poliitiline ajalugu (Euroopa poliitiline ajalugu alates XIX sajandist meie ajani; Eesti ajalugu);
- poliitiline geograafia (Eesti, Läti, Soome, Vene ja Poola).

Suulised katsed olid:

- kaitseväge määrustikkudes ja eeskirjades;
- taktikas;

¹⁾ Sõjainistri ksk. nr. 301 — 1927.

- sõja-administratsioonis;
- suurtükiteaduses;
- eesti sõjamaateaduses;
- matemaatikas (algebra, geomeetria ja trigonomeetria);
- füüsikas (elekter ja mehaanika);
- ühes võõrkeeles valiku järele (prantsuse, saksa või inglise).

Praktilised katsed peeti:

- topograafiliste kaartide lugemises ja kasutamises;
- morsetähestiku tundmises;
- kirjutamises kirjutusmasinal.

Katsete tagajärgi hinnati 12-pallilise süsteemi järele, kusjuures katse läbiteinuks loeti need, kes said eesti keeles vähemalt 8 ja teistes ainetes vähemalt 6 palli. Kõrgemasse Sõjakooli vastuvõtmiseks katsete keskmine tagajärg ei tohtinud olla alla 7 palli.

Ühesuguste tagajärgede juures oli eesõigus Vabaduse Risti kavaleridel.

Eelkatsetele, mis toimiti 30. maist kuni 4. juunini 1927. a., lubati Sõjaministri poolt 32 ohvitseri.

Eelkatsed sooritasid edukalt 20 ohvitseri.

Eelkatsed läbi teinud ohvitserid komandeeriti praktilistele õppetöödele väeliikide juurde 20. juunist kuni 20. oktoobrini järgmiselt:

Väeliik, kuhu ohvitser kuulus	Kuhu komandeeriti	Kui kauaks
Jalaväelased	suurtükiväkke	6 nädalaks
	inseneriväkke (pion. ja side alal)	4 „
	lennuväkke	1 „
	Auto-tankide divisjoni	3 „
	ratsaväkke	1 „
	2. soomusrongide rügementi	1 „
	Kokku	16 nädalaks
Suurtükiväelased . .	jalaväkke	6 nädalaks
	teistesse väeliikidesse nagu jalaväelased.	
Lennuväelased	jalaväkke	4 nädalaks
	suurtükiväkke	5 „
	inseneriväkke	4 „
	Auto-tankide divisjoni	1 „
	ratsaväkke	1 „
	soomusrongide rügementi	1 „
	Kokku	16 nädalaks

Praktiline neljakuune staaž väeliikide juures enne lõplikkude sisseastumiskatsete sooritamist oli uuendus, mille poolest Kõrgema Sõjakooli IV lend erines eelmistest lendudest. Ilma katseteta Kõrgemasse Sõjakooli komandeeritavad vanemad ohvitserid sellest staažist osa ei võtnud.

Lõplikke sisseastumiskatseid toimetati 15. novembrist kuni 19. detsembrini 1927. a. Katsed sooritasid staažil viibinud 20 ohvitserist 15 ohvitseri.

Ilma katseteta komandeeriti Kõrgemasse Sõjakooli 8 ohvitseri, nende hulgas üks ohvitser Soome kaitseväest.

Õppejõududena võtsid osa IV lennu õpekursusest:

1. kindralst. kindralmajor Tõrvand, Juhan — kindralstaabi teenistus;
2. „ kindralmajor Reek, Nikolai — strateegia;
3. „ kindralmajor Jonson, Gustav — ratsaväe taktika, praktilised tööd taktikas;
4. kontradmiral Salza, Herman — meresõda;
5. professor Uluots, Jüri — riigiõigus;
6. „ Piip, Ants — rahvusvaheline õigus;
7. „ Sepp, Hendrik — Eesti ajalugu;
8. cand. chem. Buxhoevden, Dietrich — sõjagaasid;
9. kindralst. kolonel Kauler, Hugo — ranna- ja õhukaitse;
10. kolonel Reiman, Rudolf — varustamine ja seljatagune;
11. „ Riiberg, Voldemar — permanentne fortifikatsioon;
12. san. kolonel Järvan, Martin — sanitaarteenus ja evakuatsioon;
13. kolonel Prei, Jakob — kindralstaabiteenus: topo-hüdrograafia osak. töö;
14. „ Buxhoevden, Artur — ratsasõit;
15. kolonelleitnant Jaakson, Aleksander — üldine ja jalaväe taktika, sv. psühholoogia;
16. „ Trakmann, Karl — sõjakriminaalõigus;
17. „ Laurits, Karl — kindralstaabiteenus: II osak. töö;
18. kindralst. kolonelleitnant Kursk, Emil — soomusjõud;
19. „ „ Tomberg, Richard — sõjakunsti evolutsioon, kindralstaabiteenus: I osak. töö;
20. „ „ Maide, Jaan — Vabadusesõda;
21. „ „ Järver, Johan — mobilisatsioon;
22. kolonelleitnant Kasekamp, August — kindralstaabiteenus: VI osakonna töö;
23. „ „ Lutsar, Jaan — soomusjõud;
24. major Grabby, Herbert — Maailmasõda;
25. „ Freiberg, Herbert — üldine ja jalaväe taktika, praktilised tööd taktikas;
26. „ Kasak, Hja — kindralstaabiteenus: III osak. töö;
27. „ Oja, Frits — geodeesia;
28. „ Olbrei, Friedrich — sidetehnika, praktilised tööd taktika alal;
29. „ Normak, Artur — šiffride käsitlemine;
30. „ Rattiste, August — suurtükiväe taktika, praktilised tööd taktika alal;
31. kindralstaabi major Kattai, Mihkel — eesti sõjamaateadus;
32. major Abel, Karl }
33. kapten Janson, Hugo } lennuvägi;
34. „ Kimm, Eduard — väljafortifikatsioon, praktilised tööd taktika alal;
35. major Weiss, Edgar — ratsasõit;
36. härra Köstner, Nikolai — majanduseteadus;
37. „ Tooms, Anatol — statistika;
38. „ Välbe, Mihkel — ajalugu;
39. „ Õunapuu, August — eesti keel;
40. prl. magister Laanes, Margot — prantsuse keel;
41. härra Sulg, Theodor — võimlemine.

Peale loeteldud õppejõudude esines suvistel töödel praktiliste oskuste kätteõpetamisel rida instruktoreid lennuväest.

Õppetöö Kõrgema Sõjakooli IV lennuga algas 10. jaanuaril 1928. aastal järgmise kuulajaskonnaga:

a) Kõrgemasse Sõjakooli komandeeritud:

1. kolonelleitnant Tallo, Karl — 1. soomusrong. rügemendist,
2. „ Kohal, Vilhelm — 2. jalav. rügemendist,
3. „ Pajusson, Oskar — 1. „ „ „

4. major Koern, Viktor — 7. jalav. rügemendist,
5. „ Sauselg, Artur — 6. „ „ „
6. „ Rokk, Rudolf — 1. „ „ „
7. nooremleitnant Post, Voldemar — Lennuväe rügemendist,
8. Soome leitnant Kuusela, Eino.

b) Katsetega sisseastunud:

9. major Simson, Artur. Sv. Ühend. Õppeasutistest,
10. kapten Lukas, Jaan — 6. jal. rügemendist,
11. „ Karing, Voldemar — 5. jal. rügemendist,

Kõrgema Sõjakooli kasiino

12. kapten Hanson, Paul — Sv. Ühend. Õppeasutistest,
13. „ Tomson, Johan — 1. diviisi staabist,
14. „ Reinglas, Johannes — 2. diviisi staabist,
15. „ Vassil, August — Sv. Ühend. Õppeasutistest,
16. „ Margusson, Eduard — Sv. Ühend. Õppeasutistest,
17. „ Värnik, Johannes — Sv. Ühend. Õppeasutistest,
18. „ Freudenstein, Rudolf — 3. diviisi staabist,
19. leitnant Luts, Alfred — Sv. Ühend. Õppeasutistest,
20. „ Ilves, Aleksander — Lennuväe rügemendist,
21. „ Madisson, Johann — Sv. Ühend. Õppeasutistest,
22. „ Ratassepp, Mihkel — „ „ „
23. „ Tuul, Raul — Merekindlustest.

Kursusevanemaks määrati kolonelleitnant K. Tallo, abiks — kolonelleitnant O. Pajusson.

Õppesüsteemilt jätkati tööd eelmisel kursusel tarvitusele võetud alustel (praktiline töömeetod), neisse sisse viies vajalikke korrektiive. Ainesniku suhtes mindi välja põhimõttest, et praktiliste tööde kõrval taktika alal, millele pandud pearõhk, tuleb käsitleda endiselt sõjalisi ja üldhariduslikke õppeaineid eesmärgiga mitmekesistada kuulajaskonna sõjalist ja üldist arengut.

Kursuste kestusel loobuti repetitsioonide süsteemist. Kuulajate üldist arengut püüti saavutada, andes neile iseseisvaid teemasid läbitöötamiseks nii klassis kui kodus. Suure tähtsuse omas kuulajate tutvustamine Kindralstaabi tööga. Sellele ülesandele rakendusid kõik Kindralstaabi osakondade ülemad Kindralstaabi ülemaga eesotsas.

I õppeaastal (10. jaan.—6. maini 1928. a.) kujunes tundide arv õppeainetes järgmiseks.

Õ p p e a i n e d	Teo- reetil. loengud	Prakt. töötunde					Kodu- töid (arv)	Har- jutusi kaardil (arv)	Klassi- töid (arv)
		Keele- tunde	Harju- tusi kaardil	Klassi- töid	Tööde haru- tusi	Ratsa- sõitu			
Jalaväe ja üldtaktika	11	—	36	8	11	—	3	12	2
Geodeesia	22	—	—	—	—	—	—	—	—
Välifortifikatsioon	10	—	—	—	—	—	—	—	—
Sidetechnika	10	—	—	—	—	—	—	—	—
Soomusjõud	13	—	—	—	—	—	—	—	—
Sõjagaasid	11	—	—	—	—	—	—	—	—
Sõjakriminaalõigus	11	—	—	—	—	—	—	—	—
Ranna-õhukaitse	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Lennuasjandus	11	—	—	—	—	—	—	—	—
Suurtükiväe taktika	7	—	—	—	—	—	—	—	—
Sanitarteenistus	13	—	—	—	—	—	—	—	—
Riigiõigus	22	—	—	—	—	—	—	—	—
Rahvusvaheline õigus	20	—	—	—	—	—	—	—	—
Eesti keel	—	22	—	—	—	—	10	—	—
Prantsuse keel	—	45	—	—	—	—	—	—	—
Ratsasõit	—	—	—	—	—	60	—	—	—
Kokku	164	67	36	8	11	60	13	12	2

Üldisest tundide arvust I õppeaastal (373) oli praktilisi tunde 209, s. o, 56^{0/0}.

1928. a. kevadel kuulajatele toimetati katsed läbivõetud ainetes järgmiselt:

soomusjõud	9. V
rahvusvaheline õigus	14. V
riigiõigus	18. V
eesti keel	22. V
prantsuse keel	25. V
geodeesia	16. VI

Esimesel õppeaastal korraldati suvised praktilised tööd järgmistel aladel: geodeesias Tondi ümbruskonnas 31. maist 13. juunini 1928. a., lennuasjanduses Lennuväe rügemendis 18. juunist 7. juulini 1928. a., side alal Tondi raioonis 9.—12. juulini 1928. a., piiriäärse maa-alal sõjastatistilises uurimises I ja II diviisi piirkonnas 16.—28. juulini 1928. a. kindralst. kindralmajor G. Jonsoni ja kindralst. major M. Kattai juhatusel ja taktikas 8.—29. augustini 1928. a. Erastvere-Hurmi ja Otepää raioonis. Taktikaliste õppuste üld-

juht oli kindralstaabi kindralmajor Jonson, grupijuhid — kolonelleitnant Jaakson, kolonelleitnant Laurits ja major Freiberg, erialajuhid — majorid Rattiste ja Olbrei.

Teine talvine õppeperiood algas 1. oktoobril 1928. a. Õppetöö jätkus tarvitusele võetud töömeetodi alusel. Kuulajate teadmiste laiendamiseks ja iseseisva töötamise oskuse omandamiseks anti neile iseseisvalt kodu läbi töötada mitmed teemad. Kuna esimesel õppeaastal käsitleti taktikas peaaesjalikult kõvendatud rügemendi tegevust, laskudes sealjuures kuni pataljoni ja ka kompani tegevuse vaatlemiseni, harjutati teisel õppeaastal sõjalist tegevust brigadi ja diviisi (rinde) raamides.

II õppeaastal 1. oktoobrist 1928. a. kuni 30. maini 1929. a. läbivõetud õppeainetest annab ülevaate alljärgnev tabel.

Õ p p e a i n e d	Loengud (tundi)	Praktilised tööd				Ekskur- sioonid
		Harju- tused kaardil	Prakti- sed tööd (tunnid)	Iseseis- vad tööd kodus (arv)	Klassi- tööd (arv)	
Strateegia	5	—	—	—	—	—
Taktika (jalaväe, suurtükiväe, ratsa- väe, üldine)	33	25	100	5	7	—
Kindralstaabiteenistus	35	1	4	—	—	2 pv.
Varustamine ja seljatagune	18	} ühes takti- kaga	—	1	—	—
Sanitarteenistus	5		—	—	—	—
Side	15		30	1	—	—
Sõjakunsti evolutsioon	17	—	—	1	—	—
Maailmasõja ajalugu	20	—	—	2	—	—
Vabadusesõja ajalugu	25	—	—	—	—	—
Perm. fortifikatsioon	15	—	—	1	—	—
Meresõda	25	—	—	1	—	1 pv.
Ranna- ja õhukaitse	12	—	—	—	—	—
Sõjakrim. õigus	15	—	—	2	—	—
Majanduseteadus	15	—	—	—	—	—
Statistika	15	—	9	1	—	—
Sõjamaateadus	20	—	—	—	—	—
Polit. ajalugu (XIX s.)	12	—	—	—	—	—
Eesti ajalugu	5	—	—	—	—	—
Sv. pedagogika ja sv. psühholoogia	12	—	—	—	—	—
Eesti keel	52	—	20	—	—	—
Prantsuse keel	196	—	20	—	—	—
Autoasjandus	3	—	15	—	—	—
Ratsasõit	—	—	92	—	—	—
Võimlemine	—	—	84	—	—	—
Kokku	570 (neist keeletun- de 248)		374	15	7	3 pv.

Kui arvata keelte tunnid praktiliste tundide hulka, siis praktiliste tundide arv (622) oli II õppeaastal 63,9% üldisest tundide arvust, teoreetilisi tunde oli 322, seega 34,1%. Peaaines — taktikas oli 24,8% teoreetilisi tunde ja 75,2% tunde praktiliste harjutuste alal. Üldse kestis teoreetiline õppekursus — 46 nädalat, praktilisi õppetöid oli 14 nädalat 4 päeva. Õppetöö tundide keskmine arv nädalas mõlemal õppeaastal 32 (päevas 5,33 tundi).

II õppeaasta lõpul toimetati järgmised katsed:

eesti keel (kirjalik)	5. VI 1929. a.,
sõjagaasid	5. VI 1929. a.,
maailmasõja ajalugu	11. VI 1929. a.,
sõjakriminaalõigus	15. VI 1929. a.,
meresõda (kirjalik)	18. VI 1929. a.,
Eesti sõjamaateadus	22. VI 1929. a.,
Vabadusesõja ajalugu	1. VII 1929. a.

Praktilised tööd 1929. a. suvel korraldati 2. juulist kuni 1. augustini.

Sellest ajast 2.—17. juulini teostusid sidetehnilised harjutused maastikul Tondi ümbruses (4 pv.) ja ekskursionid asutistesse ja tehastesse (7 pv.), 18. juulist kuni 1. augustini korraldati taktikaline välisõit Rõuge — Antsla alevi raiooni, kus labendati 5 taktikalist ülesannet maastikul. Välisõidu juhatajaks oli kindralmajor¹⁾ Jonson; gruppide juhatajateks — kolonelleitnant Jaakson, kolonelleitnant Laurits ja major Grabby; eriala-juhatajateks — majorid Rattiste ja Olbrei.

2.—31. augustini 1929. a. olid Kõrgema Sõjakooli kuulajad korralisel puhkusel, mille lõpul Kõrgemasse Sõjakooli komandeeritud ohvitserid oma väeosadesse tagasi komandeeriti. 1. septembrist kuni 1. detsembrini 1929. a. katsetega sisseastunud ohvitserid kirjutasiid väitekirju, mille teemad kuulajatele määrati Kaitsevägede staabi valikul ja korraldusel. Katsetega sisseastunuile oli väitekirjade esitamine sunduslik, kuna komandeerituile see jäi vabatahtlikuks, viimastel väitekirja kirjutamine võis sündida 1 aasta jooksul ametitöö kõrval.

Kõrgema Sõjakooli IV lennu kuulajatele määratud väitekirjade teemad olid järgmised.

1. Kolonel Tallo: „Lahingulise väljaõppe organiseerimine ja teostamine soomusrongide rügemendis“.
2. Kolonelleitnant Pajnssoon: „Baskekuulipildurite, suuskjalgratturite, sidemeeste ja pioneride väljaõppe korraldamine jalaväerügemendis“.
3. Kolonelleitnant Kohal: „Disipliin kaitseväes. Abinõud selle saavutamiseks ja alalhoidmiseks, eriti lahingus“.
4. Kolonelleitnant Koern: „Laskeasjanduse koht jalaväe väljaõppes, eriti meie oludes“.
5. Kolonelleitnant Sauselg: „Psühhotehniliste katsete tähtsus kaitseväe komplekteerimisel“.
6. Major Rokk: „Ohvitseri ülesanded sõduri kasvatamisel; kuidas neid ülesandeid teostada 1-aastase sundusliku teenistuseaja juures“.
7. Major Lukas: „Noorsoo sõjaline ettevalmistus mujal ja meil“.
8. Major Simson: „Reservohvitseridega komplekteerimine ja nende väljaõppe pärast Maailmasõda“.
9. Kapten Freudenstein: „N.-Vene raudteed mobilisatsiooni ja koondantise läbiviimise mõttes üldse läände ja eriti Eesti ja Läti piirile“.
10. Kapten Hanson: „Dessantoperatsioonide teostamise võimalusi Soomelahe rannikul Narva-Jõesuust kuni Spithamini“.
11. Kapten Karing: „Sõjaväe väljaõppes tarvitavad õppemeetodid“.
12. Soome kapten Kuusela: „Lahingutegevus metsas“.
13. Kapten Margusson: „Kehalise kasvatusse organiseerimine ja teostamine kaitseväes 1-aastase sundusliku teenistuseaja juures“.
14. Kapten Reinglas: „Väljaõppe küsimus sõjavägedes, kus sunduslik teenistusaeg on 1 aasta ja lühem“.
15. Kapten Tomson: „R. K. K. A. lahingudoktriin ametlike eeskirjade ja sõjaväe valguse“.

¹⁾ Alates 1929. a. Kindralstaabi kutseliigi märkimist auastme ees meil enam ei tarvitatud.

- majoriks kapten J. Lukas 24. veebruaril 1929. a.;
- kapteniks Soome leitnant E. Kuusela;
- leitnandiks nooremleitnant V. Post 24. veebruaril 1928. a.

IV lennu kuulajaist suri leitnant N. Ratassepp 19. oktoobril 1929. ja lõpetajaist major R. Rokk 17. veebruaril 1930.

Õppetöö IV lennuga lõppes pärast kuulajate väitekirjade kaitsmist 3. veebruaril 1930. a., kestes seega 2 aastat 25 päeva. Kõrgema Sõjakooli IV lennu lõpetasid alljärgnevad 22 ohvitseri (neist 1 Soome ohvitser)¹⁾:

a) Kõrgemasse Sõjakooli komandeeritutena:

1. kolonel K. Tallo,
2. kolonelleitnant V. Kohal,
3. " O. Pajusson,
4. " V. Koern,
5. " A. Sauselg,
6. major E. Rokk,
7. leitnant V. Post,
8. Soome kapten E. Kuusela;

b) Katsetega sisseastunudena:

9. major A. Simson,
10. " J. Lukas,
11. kapten V. Karing,
12. " P. Hanson,
13. " J. Tomson,
14. " J. Reinglas,
15. " A. Vassil,
16. " E. Margusson,
17. " J. Värnik,
18. " R. Freudenstein,
19. leitnant A. Luts,
20. " A. Ilves,
21. " J. Madisson,
22. " R. Tuul.

Kõrgema Sõjakooli õppekursioonil Poolamaal 30. juunist kuni 15. juulini 1929. a. viibisid IV lennu kuulajaist major J. Lukas, kapten V. Karing ja kapten R. Freudenstein. Endiste lendude lõpetajaist võtsid nimetatud ekskursioonist osa kolonelleitnandid A. Jaakson, O. Plaks ja A. Kasekamp, majorid M. Kattai, E. Ahman, I. Kasak ja J. Kurvits, kaptenid N. Riiberg, T. Lango ja G. Kasemets.

V L E N D

Kõrgema Sõjakooli V lend komplekteeriti reeglite järgi, mis avaldatud Sõjaministri käsukirjas 7. novembrist 1928. a. nr. 506. Võrreldes eelmise lennuga tuli juurde tingimus, et sisseastuja ei või olla kõrgemas auastmes kui major.

Sisseastumise katsetest määrati osa maikuu peale 1929. a., osa septembri algusele 1929. a.

¹⁾ Kaitseministri ksk. nr. 30 — 1930.

Kevadised katsed määrati järgmistes ainetes:

a) kirjalikud:

- eesti keeles (kirjanduslik või üldteema),
- taktikas,
- poliitilises ajaloos (XIX sajand ja Eesti ajalugu),
- poliitilises maateaduses (Eesti, Läti, Soome, Vene ja Poola),
- taktikalise ülesande lahendamises (kövendatud pataljon);

b) suulised:

- sõjakunsti ajaloos (XVIII sajandi lõpust kuni Maailmasõjani),
- eesti sõjamaateaduses,
- matemaatikas (algebra, geomeetria ja tasapinnaline trigonomeetria),
- füüsikas (elekter ja mehaanika);

d) praktilised:

- tervise järelvaatuses,
- ratsasõidus.

Sügisel peetavatest katsetest olid:

a) suulised:

- kaitseväge määrustikes ja eeskirjus,
- ühes lääne-euroopa võõrkeeles (prantsuse, saksa või inglise),
- vene keeles;

b) praktilised:

- morsetähestiku tundmises,
- kirjutamises kirjutusmasinal.

Esimesena korraldati tervise katse. Järgnevale katsetele lubati ainult neid, kes olid tervise katse rahuldavalt sooritanud. Kirjalikkude tööde täitmiseks määratud aeg oli 5 tundi.

Praktiliste katsete hinnanguks oli hea, rahuldav või nõrk. Kirjalikkude ja suuliste katsete tagajärgi hinnati 12-pallilise süsteemi järgi, kusjuures iga aine tarvis määratud koefitsient korrutati katsel saadud numbriga; korrutus andis igal katsel teatud arvu punkte; kõikidel katsetel saadud punktid moodustasid punktide kogusumma. Punktide kogusumma miinimum määrati katsekomisjoni poolt ja avaldati esimesel kirjalikul katsel. Katse teatud aines läbi teinuks loeti need, kes said katsel vähemalt 6 palli; katsed kõigis ainetes sooritanuteks loeti need, kellel punktide kogusumma polnud vähem kindlaksmääratud miinimumist.

Katseteks määratud ainete koefitsiendid on toodud alljärgnevas tabelis.

Kirjalikud katsed		Koeffit-sient	Suulised katsed		Koeffit-sient
1.	Eesti keel	8	1.	Sõjakunsti ajalugu	6
2.	Taktika	7	2.	Eesti sõjamaateadus	5
3.	Poliitiline ajalugu	5	3.	Matemaatika	6
4.	Poliitiline maateadus	3	4.	Füüsika	3
5.	Taktikalise ülesande lahenda- mine	8	5.	Kv. määrustikud	8
			6.	Võõrkeeled	6

Kevadistest katsetest 13. maist kuni 31. maini lubati võtta osa 27 ohvitseril¹⁾ kellest katsed õiendasid 15 ohvitseri.

¹⁾ Sõjainistri ksk. nr. 179 — 1929.

Katsed õiendanud ohvitserid komandeeriti 12 nädalaks praktilistele õppetöödele väeliikide juurde 5. juunist kuni 31. augustini 1929. a. järgmiselt:

Ohvitseride väeliik	K u h u k o m a n d e e r i t i	K u i k a u a k s
Jalaväelased	Suurtükiväkke	5 nädalaks
	Inseneriväkke (pioneri ja side ala)	3 „
	Auto-tanki rügementi	2 „
	Ratsarügementi	1 „
	2. soomusrongide rügementi	1 „
Suurtükiväelased	Jalaväkke	5 „
	Teistesse väeliikidesse nagu jalaväelased	
Ratsaväelased	Jalaväkke	2 nädalaks
	Suurtükiväkke	4 „
	Inseneriväkke (pioneri ja side ala)	3 „
	Auto-tankide rügementi	2 „
	2 soomusrongide rügementi	1 „
Inseneriväelased	Auto-tanki rügementi	2 nädalaks
	Jalaväkke	4 „
	Suurtükiväkke	4 „
	Ratsarügementi	1 „
	2. soomusrongide rügementi	1 „
Auto-tankide rüg. ohvitserid	Jalaväkke	3 nädalaks
	Suurtükiväkke	4 „
	Inseneriväkke	3 „
	Ratsarügementi	1 „
	2. soomusrongide rügementi	1 „

Väeliikides staažil viibivatele ohvitseridele õpetati praktilisi oskusi suurtükiväe, ratsaväe, auto-tankide, soomusrongide, pioneride ja side alal Kindralstaabi ülema poolt antud erikava järele.

Sügisese katsed 25.—28. septembrini 1929. a. sooritavad kõik katsetest osavõtjad 15 ohvitseri. Üks neist komandeeritakse Soome Kõrgemasse Sõjakooli.

Ilma katseteta komandeeritakse Kõrgemasse sõjakooli 8 vanemohvitseri, kuna vabakuulajana õppetööst võtab osa 1 vanemohvitser.

Soome kaitseväest komandeeritakse Kõrgema Sõjakooli juurde kursuse läbivõtmiseks ühistel alustel meie ohvitseridega kapten Matti Roppunen.

Perioodil 1. juulist kuni 21. septembrini 1929. a. komandeeritakse praktilisele staažile väeliikide juurde ka Kõrgemasse Sõjakooli komandeeritud vanemad ohvitserid:

- jalaväkke (suurtükiväkke) 3 nädalaks,
- lennukiväkke 3 nädalaks,
- Auto-tanki rügementi 2 nädalaks,
- inseneriväkke (pioneri ja side ala) 2 nädalaks.

Õppejõududeks V lennu õppekursustel olid:

1. kindralleitnant Laidoner, Johan — Euroopa poliitiline olukord;
2. kindralmajor Tõrvand, Juhan — kindralstaabiteenistus ja strateegia;
3. „ Jonson, Gustav — ratsaväe taktika ja praktilised tööd taktikas;
4. kontr-admiral Salza, Hermann — meresõda ja praktilised tööd taktikas;

5. professor Uluots, Jüri — riigiõigus;
6. „ Piip, Ants — rahvusvaheline õigus;
7. „ Frisch, Karl — meteoroloogia;
8. „ Cathala, Jean — prantsuse keel;
9. kolonel Brede, Herbert — suurtükiväe taktika, strateegia ja praktilised tööd taktikas.
10. kolonel Traksmann, August — üldine ja jalaväe taktika, praktilised tööd taktikas, kindralstaabiteenistus (VI osakonna töö);

Viies lend. Töö vaheajal

11. kolonel Sternbeck, Otto — jalaväe relvad;
12. „ Järver, Johan — mobilisatsioon;
13. „ Järvan, Martin — sanitarteenistus;
14. „ Prei, Jakob — kindralstaabiteenistus (topo-hüdrograafia osakonna töö);
15. „ Traksmann, Konstantin — sõjakriminaalõigus;
16. „ Jaakson, Aleksander — üldine ja jalaväe taktika, sõjapsühholoogia, praktilised tööd taktikas;
17. kolonel Jakobsen, Ludvig — Poola sõjamaateadus;
18. „ Tomberg, Richard — sõjakunsti evolutsioon ja ranna-õhukaitse;
19. kolonelleitnant Oja, Frits — geodeesia;
20. „ Maide, Jaan — Vabadusesõda;
21. „ Olbrei, Friedrich — sidetehnika;
22. „ Laurits, Karl — kindralstaabiteenistus (II osakonna töö);
23. „ Raud, Johan — N.-Vene sõjamaateadus;
24. „ Kurvits, Jaan — kindralstaabiteenistus (I osakonna töö);
25. „ Kattai, Mihkel — Eesti sõjamaateadus;

26. kolonelleitnant Masing, Richard — Läti sõjamaateadus;
27. „ Putmaker, Eduard — intendanditeenistus;
28. „ Abel, Karl — lennuasjandus;
29. major Grabbi, Herbert — Maailmasõja ajalugu, üldine ja jalaväe taktika, praktilised tööd taktikas;
30. major Kasak, Ilja — kindralstaabiteenistus (III osakonna töö);
31. „ Vernik, Aleksander — lennuväe taktika;
32. „ Veiss, Edgar — ratsasõit;
33. „ Kimm, Eduard — väljafortifikatsioon ja permanentne fortifikatsioon;
34. „ Janson, Hugo — lennuväe vaatlus;
35. härra Köstner, Nikolai — majandusteadus;
36. „ Tooms, Anatol — statistika;
37. cand. chem. Buxhoevden, Dietrich — sõjagaasid;
38. härra Välbe, Mihkel — poliitiline ajalugu;
39. „ Õunapuu, August — eesti keel;
40. „ Hoskins, Edward — inglise keel;
41. „ Harris, Henry — inglise keel;
42. kapten Mõttus, Theodor — suusatamine;
43. härra Sulg, Theodor — võimlemine;
44. „ Popov, Ivan — vehklemine.

Peale nimekirjas loeteldud õppejõudude esines suvistel töödel praktiliste alade juhatajana rida instruktoreid lennuväest.

Õppetöö V lennuga algas 1. oktoobril 1929. a. järgmise kuulajaskonnaga:

a) Kõrgemasse Sõjakooli komandeeritud:

1. kolonelleitnant Leets, Georg — I diviisi suurtükiväe ülem,
2. „ Mutso, Karl — 3. suurtükiväe grupi ülem,
3. „ Steinberg, August — Lennuväe rügemendi ülem,
4. major Asmus, Peeter — Kuperjanovi üks. jal. pat. ülema k. t.,
5. „ Kulbok, Hugo — Soomusrongi ülem I soomusrongi rüg.,
6. „ Rimmel Johannes — 8. üks. jal. pat. ülema k. t.,
7. „ Sarsen, Villem — K. L. Tartu maleva pealik,
8. „ Virro, August — I jal. rügemendist,
9. Soome kapten Ropponen, Matti;

b) Vabakuulaja

10. kolonelleitnant Lutsar, Jaan — Auto-tanki rügemendi ülem;

d) Katsetega sisseastunud:

11. major Mullas, Osvald — 10. üks. jal. pataljonist,
12. kapten Haber, Mart — Kv. Ühend. Õppeasutistest,
13. „ Mäe, Johan — 3. suurt. grupist,
14. „ Männi, Karl — Kv. Ühend. Õppeasutistest,
15. „ Stern, August — 1. jal. rügemendist,
16. leitnant Kaschan, Artur — 2. div. staabist,
17. „ Kristian, Axel — 2. üks. jal. pataljonist,
18. „ Kurgvel, Aleksei — Sidepataljonist,
19. „ Laks, Sergius — Auto-tanki rügemendist,
20. „ Onny, Heino — Ratsarügemendist.
21. „ Püss, Edmund — 6. üks. jal. pataljonist,
22. „ Till, Johannes — Ratsarügemendist,
23. nooremleitnant Nõmm, Arnold — 5. suurt. grupist,
24. „ Roots, Harald — Merekindlustest.

Kursusevanemaks määrati kolonelleitnant G. Leets, abiks — kolonelleitnant K. Mutso.

Esimese õppeaasta talveperioodi kestusel 1. oktoobrist 1929. a. kuni 3. maini 1930. a. (28 õppenädalat) oli 321 teoreetilist tundi (34,9%) ja 599 praktilist töötundi (65,1%), kokku 920 tundi. Taktikale langes 34 teoreetilist tundi (20,1%) ja 135 praktilist töötundi (79,9%). Talveperioodil lahendati kokku 28 taktikalist ülesannet (kõvendatud pataljoni ja rügemendi piirides), nendest 4 tööd maastikul, 2 kodust tööd, 4 klassitööd ja 18 harjutust kaardil. Peale selle täideti 1 iseseisev kirjalik kodutöö Maaõhukõrgkooli ajaloo alal ja 11 kodust kirjatööd eesti keele alal. 7 kuulajat esinesid Kõrgema Sõjakooli kuulajaskonna ja oponentide ees referaatidega, millised harjutused olid määratud kuulajate ettevalmistamiseks väitekirjade täitmisele.

Õppetööst 1929./30. õppeaasta talveperioodil annab ülevaate alljärgnev tabel.

Nr.	Õ p p e a i n e d	Loen- gud (tunde)	P r a k t i l i s e d t ö ö d			
			Harjutused kaardil	Prakt. tööd (tunde)	Iseseis- vaid töid kodus	Klassitööd
1	Taktika:		4 harjut. à 6 t.			4 tööd
	— üld- ja jalaväe	26	18 „ à 5 t.	135	2	à 4 tundi
	— suurtükiväe	8	—	—	—	—
2	Vabadusesõda	8	—	—	—	—
3	Jalaväe relvad	10	—	—	1	—
4	Maaõhukõrgkooli ajalugu	26	—	—	—	—
5	Väljafortifikatsioon	20	—	—	—	—
6	Sidetehnika	24	—	—	—	—
7	Geodeesia	22	—	—	—	—
8	Lennuvägi: taktika, } vaatlemine } pommitamine }	15	—	—	—	—
9	Sõjagaasid	28	—	—	—	—
10	Mobilisatsioon	17	—	—	2	—
11	Sõjakriminaalõigus	30	—	—	—	—
12	Riigiõigus	44	—	—	—	—
13	Rahvusvaheline õigus	20	—	—	—	—
14	Eesti sõjamaateadus	21	—	—	—	—
15	N.-Vene relvastusjõudude praegune seisukord	2	—	—	—	—
16	Eesti keel	—	—	49	11	—
17	Prantsuse keel	—	—	94	15	—
18	Inglise keel	—	—	113	30	—
19	Ratsasõit	—	—	90	—	—
20	Autoasjandus	—	—	4	—	—
21	Võimlemine ühes vehklemisega	—	—	114	—	—
	Kokku	321	23	599	61	4

28. novembril 1929. a. ülendati leitnantideks Kõrgema Sõjakooli kuulajad nooremleitnandid A. Nõmm ja H. Roots.

Vabariigi aastapäeval 24. veebruaril 1930. a. ülendati Kõrgema Sõjakooli kuulajaist Vabariigi Valitsuse otsusega järgmistesse auastmeisse:

- kolonelideks — kolonelleitnandid G. Leets ja J. Lutsar,
- kapteniks — leitnant A. Kaschan.

I õppeaasta lõpul kuulajatele toimetati katsed järgmistes ainetes:

— sõjagaasid	7. V 1930. a.
— sõjakriminaalõigus	13. „ „ „
— rahvusvaheline õigus	21. „ „ „
— eesti keel (kirjalik)	23. „ „ „
— riigiõigus	2. IV. 1930. a.

7. mail 1930. a. lahkus Kv. Ühendatud Õppeasutiste ja ühtlasi Kõrgema Sõjakooli ülem kindralmajor G. Jonson, määramise puhul 3. diviisi ülemaks. Teda asendas ajutiselt Kv. Ühend. Õppeasutiste ülema abi õppealal kolonelleitnant A. Jaakson.

Uueks Kv. Ühendatud Õppeasutiste ja ühtlasi Kõrgema Sõjakooli ülemaks määrati Vabariigi Valitsuse otsusega senine suurtükiväe inspektor kolonel Herbert Brede, arvates 1. augustist 1930.

Praktilisteks töödeks 1930. a. suvel kulus kokku 8 nädalat 2 päeva. Suvised tööd olid järgmised:

3.—25. juunini — geodeesia ja topograafia alal Nõmme raionis (instrumentaalplaanistus, planšeti konstrueerimine, silmamõõduline ülesvõte ja perspektiivjoonistus), tööde juhataja — kolonelleitnant F. Oja.

26.—30. juunini — side alal Tondi raionis, tööde juhataja — kolonelleitnant F. Olbrei.

26. juulist kuni 7. augustini — taktikaline välisõit Tartu-Palamuse raiooni, kus lahendati maastikul 7 taktikalist ülesannet (3 ülesannet kõvendatud pataljoni, 4 — kõvendatud rügemendiga), välisõidu üldjuht — kolonel A. Jaakson, grupijuhid peale kolonel Jaaksoni kolonelleitnant K. Laurits ja major H. Grabby, eriala juhatajad kolonel H. Brede, kolonelleitnant F. Olbrei ja major E. Kimm.

18.—30. augustini — praktilised tööd Lennukoolis.

Juulikuu lõpul 1930. a. lahkus tervislikel põhjusil Kõrgema Sõjakooli kuulaja major H. Kulbok.

4.—7. juulini 1930. a. viibis V lend kolonel J. Jaaksoni juhatusel Soomes, külastades Soome Kõrgemat Sõjakooli Helsingis ja kaitseväge laagrit Parolas.

Korralisel puhkusel viibisid kuulajad 1.—25. juulini 1930. a.

Suurtest sügismanöövrest Voldi raionis lend võttis osa vahekohtunikema.

Õppetöö II õppeaasta talveperioodil algas 1. oktoobril 1930. a. ja kestis kuni 1. juunini 1931. a. Teise õppeaasta teoreetiline kursus vältas seega 30 õppenädalat ja 4 päeva.

Kokku II õppeaasta talveperioodil oli 840 õppetundi, neist teoreetilisi 346 (41,2%) ja praktilisi 494 (58,8%). Pea-ainele, taktikale, kulus 16 teoreetilist tundi (12,6%) ja 111 praktilist töötundi (87,4%). Talveperioodil 1930./31. a. lahendati kokku 33 taktikalist ülesannet (brigaadi ja diviisi piirides), nendest 4 kodust tööd, 5 klassitööd ja 24 harjutust kaardil. Peale selle oli praktilisi harjutusi ja töid: side alal — 2, staabiteenistuses — 2, väljafortifikatsioonil — 2, tagala organiseerimise alal — 3, mobilisatsiooni alal — 1, statistika alal — 1 ja prantsuse keeles — 22. Iseseisvaid kodutöid tehti: väljafortifikatsioonil — 1, statistikas — 1, eesti keeles — 8, prantsuse keeles — 17 ja inglise keeles — 10. Klassitööd: side alal — 1 ja prantsuse keeles — 6. Referaatidega valitud teemadele sõjaasjanduse alalt esinesid 17 kuulajat.

Õppeaasta lõpul korraldati kuulajaskonnale sõjamäng (kestus 3 päeva).

Kokkuvõtlikult 1930./31. õppeaasta talveperioodi õppetöö on näidatud ülemaltoodud tabelis.

Järjekorra nr. nr.	Õppeained	Loengud (tunde)	Praktilised tööd			
			Harjutusi kaardil	Praktil. tööd (tunde)	Iseseisvaid töid kodus	Klassitöid
1	Taktika:					
	— üldine ja jalaväe . . .	16	18 (90 tundi)		3	4 (20 tundi)
	— suurtükiväe	—	2 (6 „)		1	1 (4 „)
	— ratsaväe	—	2 (6 „)		—	—
	— lennukiväe	—	1 (5 „)		—	—
	— gaasikaitse	—	1 (4 „)		—	—
		16	24 (111 tundi)		4	5 (24 tundi)
2	Strateegia	14				
3	Sõjakunsti evolutsioon	20				
4	Väljafortifikatsioon	—	2 (8 „)		1	
5	Permanentne fortifikatsioon	8				
6	Meresõda	36				
7	Mobilisatsioon	24		15		
8	Tagala teenistus	17	3 (12 „)			
9	Sanitariteenus	8	Koos üldtaktika harjutustega			
10	Sõjapsühholoogia	8				
11	Side	7	2 (4 tundi)			1 (3 „)
12	Staabiteenus:					
	— üldosa	34				
	— I osakonna töö	4				
	— II „ „	8	1 (5 „)			
	— III „ „	16	1 (5 „)			
	— IV „ „	8				
	— VI „ „	4				
13	N.-Vene lahingudoktriin	6				
14	Läti sõjamaateadus	10				
15	Poola sõjamaateadus	16				
16	N.-Vene sõjamaateadus	12				
17	Statistika	28		9	1	
18	Meteoroloogia	10				
19	Riigimajandus	20				
20	Polit. ajalugu	8				
21	Euroopa polit. olukord	4				
22	Eesti keel	—		28	8	
23	Prantsuse keel	—		84	17	6
24	Inglise keel	—		84	10	
25	Võimlemine	—		14		
26	Vehklemine	—		52		
27	Ratsasõit	—		17		
28	Suusatamine	—		28		
29	Sõjamäng	—		18		
	Kokku	346	33 (145 tundi)	349	41	12

24. veebruaril 1931. a. lennu kuulajatest ülendati Vabariigi Valitsuse otsusega: majoriks — kaptenid J. Mäe ja K. Männi, kapteniks — leitnant A. Kristjan.

II õppeaasta talveperioodi lõpul, 1.—6. juunini, korraldati ekskursioonid Tallinna muistesse kindlusse, Merekindlustesse ja Topohüdrograafia osakonna Geodeetilisse jaama ja lattu.

Perioodil 7. juunist kuni 1. juulini toimusid katsed järgmistes ainetes:

- strateegias (suuline),
- sõjakunsti evolutsioonis (kirjalik),
- Maailmasõja ajaloos (suuline),
- meresõjas (kirjalik),
- eesti keeles (kirjalik),

Juulikuul 1931. a. viibisid kuulajad puhkusel.

Viies lend viimasel välisõidul Põltsamaal 1931. a. suvel

1. kuni 21. augustini 1931. a. teostati välisõit maastikule Abja-Karksi ja Põltsamaa raiooni, kus lahendati 6 ülesannet brigaadi piirides.

Katsetega sisseastunuile on määratud väitekirjade koostamiseks aeg 1. septembrist kuni 7. jaanuarini 1932. a., kuna katseteta sisse astunud vanemohvitserid komandeeritakse 1. septembril oma väeosadesse tagasi. Viimastele antakse väitekirja esitamiseni 1 aasta; väitekirja koostamine komandeerituile on vabatahtlik ja teostub ametikohuste täitmise kõrval.

Väitekirjade teemad olid Kõrgema Sõjakooli V lennul kuulajate eneste valida ja kinnitati Kaitsevägede Staabi ülema poolt 23. aprillil 1931. a.

Kinnitatud teemad on järgmised:

1. Kolonel G. Leets: „Jalaväe suurtükivägi.“
2. Kolonel J. Lutsar: „Nõukogude Vene soomustatud võitlusvahendid, nende kasutamine lahingutegevusel ja nende vastu võitlemine.“
3. Kolonnelleitnant A. Steinberg: „Lennuväe kasutamine dessantoperatsioonide vastu võitlemisel.“

4. Kolonelleitnant K. Mutso: „Ideede evolutsioon suurtükiväe taktikas Maailmasõjas ja pärast Maailmasõda.“
5. Major V. Saarsen: „Poola sõda Nõukogude Venega 1918—1920. a.“
6. Major P. Asmus: „Soomusrongide kasutamine tulevikusõjas meie oludes.“
7. Major J. Remmel: „Krasnaja Gorka operatsioon 1919. a.“
8. Major A. Viru: „Tuli ja manööver meie oludes.“
9. Major O. Mullas: „Põhimõtted piiriäärsete raioonide ettevalmistamiseks sõjaks.“
10. Major J. Mäe: „Väljasuurtükiväe ülesanded, organisatsioon ja juhtimine praegusaaja lahingus.“
11. Major K. Mäni: „Raskekuulipildujate kasutamine lahingus.“
12. Soome kapten M. Ropponen: „Ida-Karjala vabaduspüüded 1918—1922. a.“
13. Kapten M. Haber: „Eestlane sõdurina. Järeldusi kaitseväge komplekteerimisel, ettevalmistamisel ja juhtimisel.“
14. Kapten A. Stern: „Jalaväe jao ja rühma organisatsiooni kujunemine Maailmasõja kogemustel.“
15. Kapten A. Kaschan: „Jalaväe pataljon pealetungil ja kaitsel meie oludes.“
16. Kapten A. Kristian: „R. K. K. A. jalaväe lahinguline ettevalmistus.“
17. Leitnant V. Till: „Nõukogude Vene ratsavägi, tema organisatsioon, relvastus, väljaõpe ja kasutamine.“
18. Leitnant H. Onny: „1. ratsapolk Vabaduseõjas 1918.—1920.“
19. Leitnant E. Püss: „Hirm võitlusvõimet mõjutava tegurina sõjas ning selle vastu võitlemine.“
20. Leitnant S. Laks: „Kerge te osade kasutamine lahingutegevusel.“
21. Leitnant Kurgvel: „Riikliku sidevõrgu arendamine õhuvaatlusteenistuse vajaduste rahuldamiseks.“
22. Leitnant A. Nõmm: „Võitlus vastase suurtükiväega.“
23. Leitnant H. Roots: „Mereväe tähtsus, organisatsioon, komplekteerimine ja ülesanded, — eriti meie oludes.“

VI L E N D

Kaitseministrilt reeglid kuulajate vastuvõtmiseks Kõrgema Sõjakooli VI lendu ilmusid 27. oktoobril 1930. a.¹⁾ Vastuvõtu tingimused jäid neis samadeks nagu V lennulgi. Katsetele ei lubatud ohvitseri, kes juba kolm korda olid nimetatud katseid teinud, ilma et neid Kõrgemasse Sõjakooli vastu oleks võetud, või kes kolm korda katseid lõpule pole viinud kas haigestumise või nõrkade teadmiste tagajärjel.

Võistluskatsed jagunesid, nagu varemgi, suulisteks ja praktilisteks.

Kirjalikud katsed olid määratud samades ainetes kui V lennule (poliitilise maateaduse all nõuti täiendavalt ka Leedu ja Saksa tundmist).

Suuliste katsete nimekirja suurendati katsetega üldises maateaduses ja keemias.

Praktilistest katsetest tulid juurde katsed topograafias ja autojuhtimise oskuses (soovijaile).

Sisseastumiskatsetele vastuvõtmiseks Kõrgema Sõjakooli VI lendu lubati ilmuda 9 vanemohvitseril ja 57 nooremohvitseril.²⁾

Kaitseministri ksk. nr. 285 — 1930. a. põhjal kõik kirjalikud katsed, suulistest katsetest üldine maateadus, sõjaajalugu, Eesti sõjamaateadus, matemaatika, füüsika, keemia ja eelkatse võõrkeeltes, praktilistest katsetest topograafia, ratsasõit ja masinakirjutamine tulid korraldada 1931. a. kevadel.

¹⁾ Kaitseministri ksk. nr. 285 — 1930.

²⁾ Kaitseministri ksk. nr. 80 — 1931. a.

Katsed võõrkeeltes (lõpukatsed), kaitseväe määrustikes ja eeskirjades, morsetähestiku tundmises ja autojuhtimises korraldatakse 1931. a. septembrikuus.

Kevadiste katsete eel tuli toimetada katsetele ilmunud ohvitseride tervislik järelevaatus.

Katsete tagajärgi hindava katsekomisjoni esimeheks määrati Kaitseväe Ühendatud Õppeasutiste ülem ja üheks liikmeks Kaitsevägede Staabi esindaja.

Kaitseministri ksk. nr. 285 — 1930. a. põhjal sisseastujate teadmiste ja oskuste hindamine katsetel sünnib 12-pallilise süsteemi järgi, kusjuures iga katse tagajärg korrutatakse selle aine tarvis määratud koefitsiendile. Korrutis annab punktide arvu igas aines. Kõikidel katsetel saadud punktid moodustavad punktide kogusumma, mis määrab ära katsete üldise tulemuse ja koha vastuvõetavate nimekirjas. Katse teatud aines läbiteinuks loetakse need, kes on saanud katsel vähemalt 6 palli.

Ühesuguse punktide kogusumma juures eesõiguse annab autojuhtimise oskus (välja arvatud Auto-tanki rügemendi ohvitserid) ja teiste praktiliste katsete tulemused; Vabaduse Risti kavaleridele antakse eesõigus, vaatamata autojuhtimise oskusele.

Katseteks määratud ainete koefitsiendid:

Kirjalikud katsed		Koeffit-sient	Suulised katsed		Koeffit-sient
1.	Eesti keel	8	1.	Sõjaajalugu	6
2.	Ajalugu	5	2.	Maateadus	5
3.	Maateadus	5	3.	Eesti sõjamaateadus	5
4.	Taktika	7	4.	Matemaatika	6
5.	Taktikalise ülesande lahenda- mine	8	5.	Füüsika	5
			6.	Keemia	5
			7.	Võõrkeeled	6
			8.	Kv. määrustikud ja eeskirjad .	8

Praktiliste katsete tagajärgede hinded on hea, rahuldav või nõrk.

Kevadised võistluskatsed sisseastujaile korraldati 28. maist kuni 22. juunini 1931. a.

Katsetele lubatud vanemohvitseridele (Kõrgemasse Sõjakooli komandeeritud) toimetati kirjalikud katsed taktikalise ülesande lahendamises kaardil, taktikas ja eesti keeles ning suuline katse ühes lääne-euroopa keeles.

Kevadiste võistluskatsete alusel võeti Kõrgemasse Sõjakooli vastu komandeeritavatest 5 vanemohvitseri:

1. major Tamm, Johannes-Eduard — 1. suurtükiväe grupist;
2. „ Häelme, Aleksander — 7. jal. rügemendist;
3. kolonelleitn. Rüütel, Eduard — 10. üks. jal. pataljonist;
4. „ Siir, Johannes — Kv. Üh. Õppeasutistest;
5. major Gutmann, Valfried — Lennukoolist.

Kõrgema Sõjakooli katsetega sisseastuda soovijatest lubati kevadistel võistluskatsetel saavutatud tagajärgede põhjal võtta sügisestest katsetest osa järgmistel 24 ohvitseril:

1. n.-ltn. Tretjakevitš, Feliks — 1. jalaväe rügemendist;
2. leitn. Ustal, Raimond — 4. suurtükiväe grupist;
3. n.-ltn. Vacker, Eduard — Kalevi üks. jal. patalj.;
4. leitn. Animägi, Peeter — Sakala üks. jal. patalj.;
5. kapten Saar, Gustav — Kv. Üh. Õppeasutistest;

6. leitn. Pollisinsky, Oskar — Kv. Üh. Õppeasutistest ;
7. „ Tamm, Karl — „
8. „ Schmidt, Evald-Voldemar — „
9. „ Nurk, Martin — „
10. n.-ltn. Nõmmik, August — „
11. „ Kask, August — „
12. „ Jaakson, August — „
13. kapten Mõttus, Theodor — „
14. n.-ltn. Munner (Vladimir) Voldemar — Aegnasaare komandantuurst;
15. leitn. Kersten, Arnold — Kaitsem. adjutandi k. t.;

Peastaabi (Kindralstaabi) välisõit. Kolme lennu esindajaid, Irboska jaamas, nov. 1926. a.

16. major Kõrge, Jüri — Kv. Ühend. Õppeasutistest;
17. leitnant Pessor, Albert — 10. üks. jal. pataljonist;
18. kapten Miil, Ernst — 5. suurt. grupist;
19. leitnant Limberg, Osvald — 5. suurt. grupist;
20. n.-ltn. Väkrum, Arthur — Pioneripataljonist;
21. leitnant Kivimägi, Ferdinand — Sidepataljonist;
22. kapten Martson, Ervin — Lennukoolist;
23. leitnant Kalikorm, Otto — Kaitseliidust;
24. kapten Hansen, Osvald — Kalevi üks. jal. pataljonist.

Seega võistluskatsed VI lennul mööduvad erilisel pineva konkurentsi tähe all.

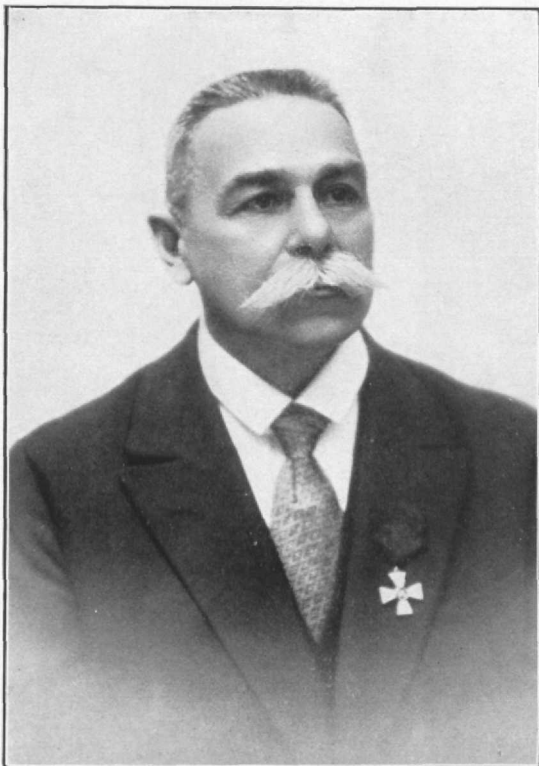
Kõrgemasse Sõjakooli vastuvõetud ja sügisestele katsetele lubatud ohvitserid komandeeritakse 1. juulist kuni 15. sept. 1931. a. õppetöödele väeliikides järgmiselt:

Jk. nr.	Ohvitseride väeliik	Kuhu komandeeritakse õppetöödele	Kui kauaks
1	Jalaväelased	suurtükiväkke	4 nädalaks
		lennuväkke	1 „
		inseneriväkke (pioneer- ja sideala) . .	2 „
		auto-tanki rügementi	1 „
		ratsaväkke	1 „
		soomusrongide rügementi	1 „
		Kokku . .	10 nädalat
2	Suurtükiväelased	jalaväkke	1 nädalaks
3	Ratsaväelased	teistesse väeliikidesse nagu jalaväelased	
		jalaväkke	2 „
		suurtükiväkke	3 „
		lennuväkke	1 „
		inseneriväkke (pioneer- ja side alal) .	2 „
		auto-tanki rügementi	1 „
		soomusrongide rügementi	1 „
Kokku . .	10 nädalat		
4	Inseneriväelased (Side- ja pioneerpataljon)	jalaväkke	3 nädalaks
		suurtükiväkke	3 „
		lennuväkke	1 „
		auto-tanki rügementi	1 „
		ratsaväkke	1 „
		soomusrongide rügementi	1 „
		Kokku . .	10 nädalat

Kokku võetult meie Kõrgemas Sõjakoolis on tänini saanud kõrgema sõjalise hariduse 100 ohvitseri. Neist on elavate hulgast lahkunud 2 (major O. Jalajas ja major R. Rokk), reservi läinud 2 (major V. Fiskar ja major K. Mollin) ja erus 1 (kolonel K. Parts).

Kõrgem Sõjakool on 10 aasta jooksul ette valmistanud hulga kvalifitseeritud tööjõude teenistuseks staabiametitel. Ta on laiendanud paljude riviväeosade juhtide sõjalist silmaringi ja täiendanud nende teadmisi ja praktilisi oskusi. Lõppeks ta on annud rea tüsedaid ja andekaid õppejõude kaitseväge õppeasutistele.

Eesti kaitseväge kandvaima tööjõu ajakohane ettevalmistamine jääb meie Kõrgema Sõjakooli ülesandeks ka tulevikus.

Professor **Aleksei Baiov**
(Vene sõjaväe kindralleitnant)
Sõjakunsti ajaloo professor 1921—1926

Mag. **Albert Borkvell**
Kõrgema matemaatika lektor

Kolonel **Arthur Buxhoevden**
Ratsasõidu õpetaja

Cand. chem. **Dietrich Buxhoevden**
Sõjaõaasiasjanduse lektor

Major **Herbert Freiberg**
Taktika lektor
Lõpetanud Prantsuse Kõrgema Sõjakooli 1931

Major **Herbert Grabbi**
Maailmasõja ajaloo lektor alates 1928. aastast ja tak-
tika grupi juhi alates 1929. a. Lõpetanud Prantsuse
Kõrgema Sõjakooli 1928

Kolonel **Martin Jervan**
Sanitariteenistuse ala lektor

Kolonel **Juhan Järver**
Lektor mobilisatsiooni alal, alates 1927. aastast

Kolonelleinani **Mihkel Kattai**
Sõjamaateaduse lektor

Kolonel **Hugo Kauler**
Ranna- ja õhukaitse ala lektor 1929. a.

Prof. **F. Korsakow**
Reliigiõiguse professor

Dir. **August Kuks**
Psühholoogia lektor

Kindralmajor **Gustav Kunnos** †
Sõjakirjandus. Surn. 1926

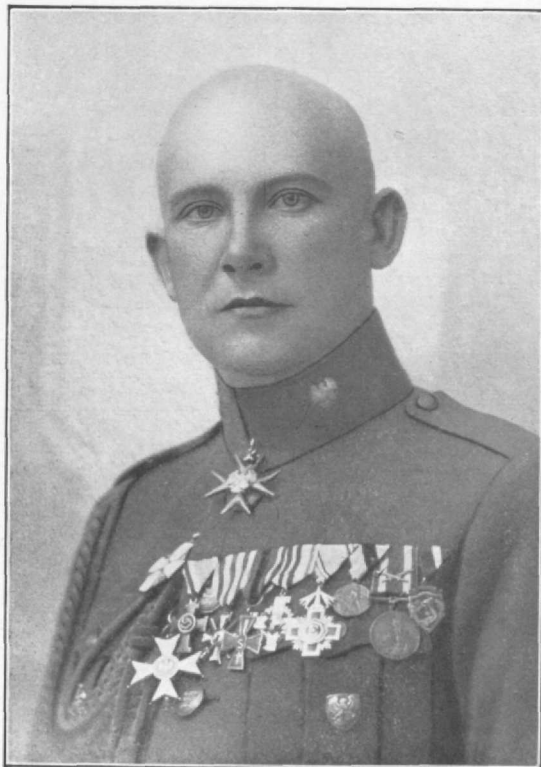
Nikolai Kõsner
Majandusteaduse lektor 1924. aastast

Kolonelleitnant **Karl Laurits**
Taktika praktiliste tööde alal

Kindralmajor **Dimitri Lebedew**
Taktika professori k. t. 1921—1926

Kolonelleitnant **Jaan Maide**
Vabadusesõja ajaloo lektor 1927—1930. aastani

Kolonelleitnant **Friis Oja**
Geodeesia lektor

Kolonelleitnant **Friedrich Olbrei**
Sideala lektor alates 1927. aastast

Kolonel **Aleksander Parv**
Fortifikatsiooni ja taktika alal

Professor Ants Piip

Rahvusvahelise õiguse professor alates 1923. aastast

Kolonel Jakob Prei

Lektor kv. topo-hüdrograafia loode alal

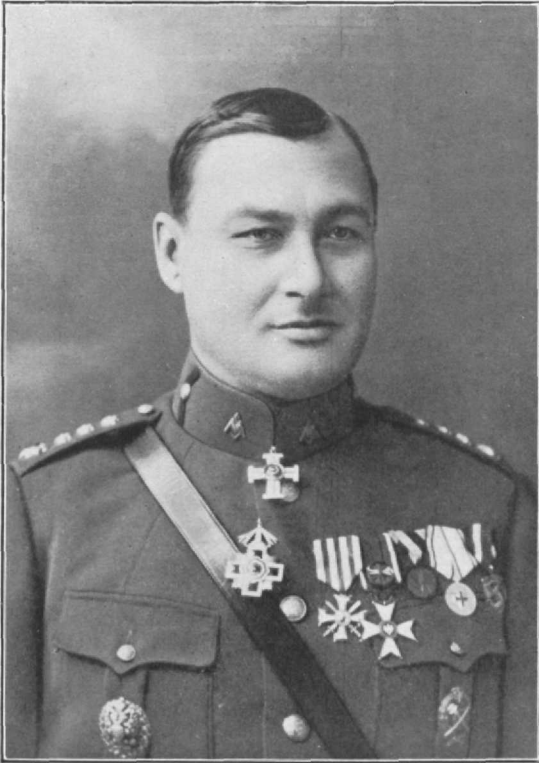
Kolonelleitnant Eduard Putmaker

Sõjaväe toilitus- ja varustamisala lektor alates 1930. a. Lõpetanud Prantsuse Kõrgema Intendantuuri Kooli

Kolonelleitnant August Rattiste

Suurtüki väe taktika lektor 1928./29. a.

Kolonel **Rudolf Reimann**
Sõjaväe varustamisala-lektor

Kolonel **Voldemar Riiberģ**
Fortifikatsioonilektor

Kolonel **Arthur Salf**
K. S. õppeala juhataja ja taktika lektor 1923–1926

Admiral **Hermann Salza**
Lektor meresõja alal alates 1921. aastast

Dr. Hendrik Sepp
Eesii ajaloo professor

Aleksander Schipai
Majandusefleaduse lektor

Kolonel Nikolai Stahl
Suurtükiteaduse lektor

Kolonel Richard Tomberg
Taktika ja sõjakunsti ajaloo lektor. Lõpetanud Prantsuse Kõrgema Sõjakooli 1926

Anatol Tooms
Statistika lektor

Kolonel Konstantin Trakmann
Sõjakriminaalõiguse lektor alates 1927. aastast

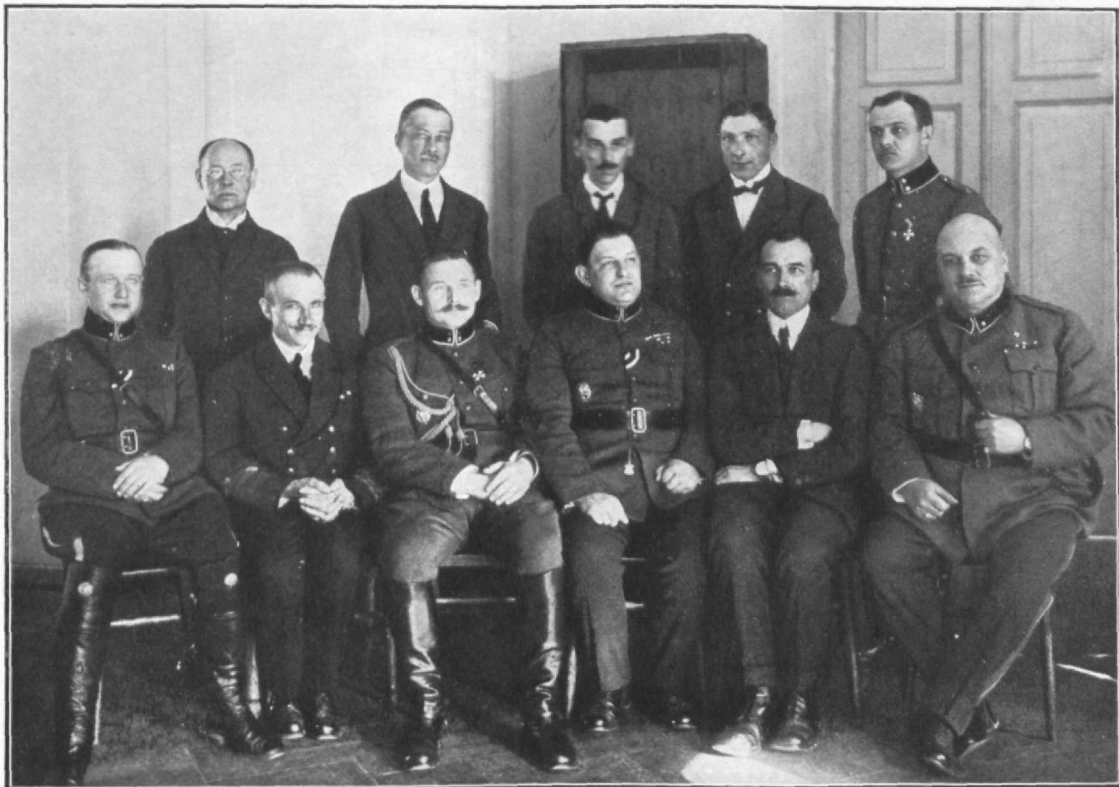
Kolonel August Traksmann
Taktika lektor alates 1931. a kevadest Lõpetanud
Prantsuse Kõrgema Sõjakooli 1930.

Professor **Jüri Uluots**
Riiğiõiguse professor alates 1923. aastast

Anton õunapuu
Eesti keele lektor

Esimese lennu õppejõud 1921. a. Istuvad (vasakult): Kol. A. Buxhoevden, merev.-kpt. H. Salza, kolonel J. Tõrvand, kol. N. Reek, end. vene sõjaväe kindral Drake, kindral-major D. Lebedev. Seisavad: Professor Erassi, prof. Marisev, hra Goleništšev-Kutuzov, mereväeasest leitnant Haas

KÕRGEMA SÕJAKOOLI ESIMENE LEND

1921 – 1923

Kindralmajor Gustav Jonson

III diviisi ülem

Sündinud 7. jaan. 1880. a. Päril Viljandimaalt, Päri v.
Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse
Risli kavaler

Kolonel Juhan Järver

Kaitsevägeste staabi ülema abi

Sündinud 19. mail 1886. a. Päril Valgamaalt, Jõe-
veste v. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast.
Vabaduse Risli kavaler

Kolonelleitnant Mihkel Kattai

Vabadusesõja ajaloo komitee töökomisjoni juht

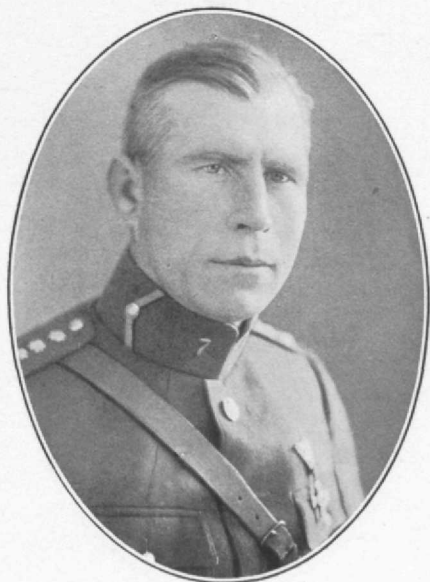
Sündinud 12. juulil 1893. a. Päril Võrumaalt, Koiola v.
Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast

Kolonel Hugo-Eduard Kauler

Suurtükiväe inspektor

Sündinud 2. oktoobril 1893. a. Päril Järvamaalt, Vein-
järve v. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast.
Vabaduse Risli kavaler

Kolonel Jaan Kruus

7. jalaväerügemendi ülem

Sündinud 26. veebruaril 1884. a. Päril Läänemaal, Sooniste v. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Kolonel Emil Kursk

2. soomusrongi-rügemendi ülem

Sündinud 31. augustil 1894. a. Päril Tallinnast. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Kolonelleinant Jaan Maide

Kaitseliidu peastaabi ülem

Sündinud 30. mail 1896. a. Päril Pärnumaalt, Vene-Kariste v. Osa võinud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Major Kurt Mollin

Reservväes

Sündinud 8. augustil 1894. a. Päril Tallinnast. Osa võinud Maailmasõjast

Kolonel **Karl Parts**

Erus

Sündinud 15. juulil 1886. a. Päril Tartumaalt, Palupera v.
Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse
Risti kavaler

Kolonelleitnant **Oskar Plaks**

II diviisi staabi ülem

Sündinud 17. märtsil 1895. a. Päril Tartumaalt, Saad-
järve v. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast

Kolonelleitnant **Eduard Putmaker**

Varustusvalitsuse üldosakonna vanem käskudeleitja
ohvitser

Sündinud 23. veebruaril 1888. a. Päril Virumaalt, Vao
vallast. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast

Kolonel **Richard Tomberg**

Õhukaitsese ülem

Sündinud 6. septembril 1897. a. Päril Virumaalt, Salla v.
Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast

Kolonel Paul Triik

I diviisi staabi ülem

Sündinud 11. jaanuaril 1896. a. Päril Tallinnast. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Kolonel Verner Trossi

9. üksiku jalaväepataljoni ülem

Sündinud 11. juulil 1890. a. Päril Paidest. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Esimene lend praktilisel fototunnil 1922. kevadel

KÕRGEMA SÕJAKOOLI TEINE LEND

1923—1925

Major William Fiskar

Reservis

Sündinud 14. veebruaril 1890. a. Päril Tallinnast. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast

Major Herbert Freiberg

Kaitsevägede staabi I osak. ülem k. i.

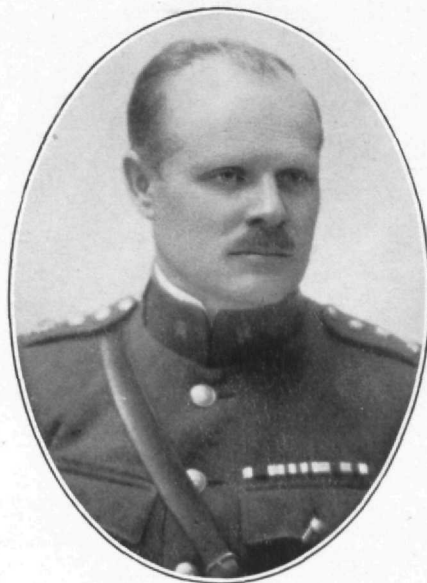
Sündinud 24. märtsil 1897. a. Päril Järvamaalt. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Major Herbert Grabbi

Pataljoni- ja kompaniülemate kursuse ülem

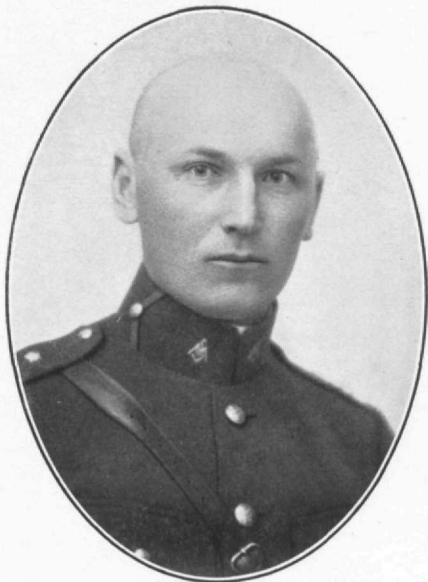
Sündinud 16. märtsil 1896. a. Päril Tallinnast. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast

Kolonel Aleksander Jaakson

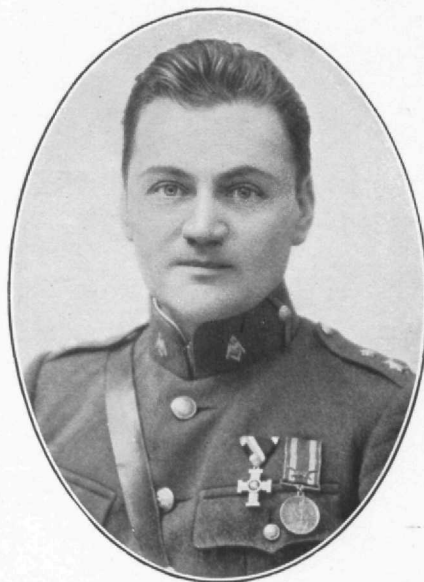
Kaitseväge ühendatud õppeasutiste ülem abi õppealal

Sündinud 29. jaanuaril 1892. a. Päril Valgamaalt. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Major Ilja Kasak

Kaitsevägede staabi III osak. ülem
Sündinud 4. juunil 1896. a. Päril Valgamaalt Karulast.
Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast

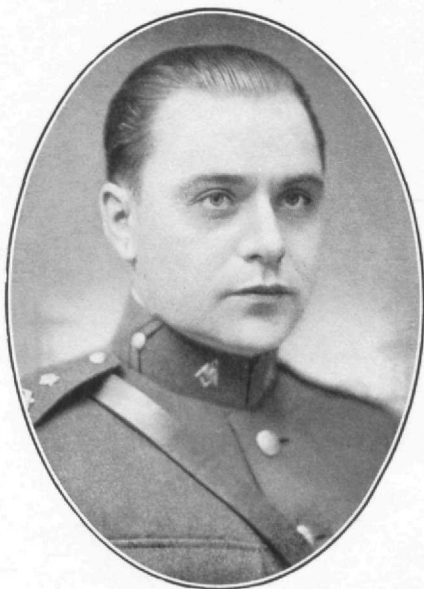
Major Aleksander Kulbusch

Kaitsevägede staabi III osak. ülema abi
Sündinud 14. septembril 1888. a. Päril Olustverest.
Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse
Risti kavaler

Kolonelleitnant Jaan Kurvits

Kv. esindaja N. S. V. Liidus
Sündinud 25. oktoobril 1893. a. Päril Võrumaalt. Osa
võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti
kavaler

Major Troadi Langõ

Kaitsevägede staabi V osak. A jaoskonna ülem
Sündinud 28. märtsil 1896. a. Päril Võrumaalt. Osa
võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast

Kolonelleitnant **Richard Maasing**

Kaitsevägede staabi II osak. A jaoskonna ülem
Sündinud 29. juulil 1896. a. Päril Tartumaalt. Osa
võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti
kavaler

Kolonelleitnant **Hans Matson**

1. jalaväerügemendi I pataljoni ülem
Sündinud 28. märtsil 1895. a. Päril Viljandimaalt. Osa
võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti
kavaler

Kolonelleitnant **Artur Normak**

Kv. esindaja Prantsusmaal
Sündinud 5. septembril 1895. a. Päril Virumaalt. Osa
võtnud Maailmasõjast

Kolonelleitnant **Johan Raud**

Kv. esindaja Poolas
Sündinud 18. oktoobril 1892. a. Päril Pärnumaalt. Osa
võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti
kavaler

Major August Tomander

1. jalaväerügemendi III pataljoni ülem
Sündinud 8. septembril 1893. a. Päril Harjumaalt. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Kolonel August Traksmann

Kaitsevägeade staabi VI osak. ülem
Sündinud 27. augustil 1893. a. Päril Virumaalt. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Kapten Ralph-Leonid Tõnurist

Kaitsevägeade staabi II osak. C jaoskonna ülem
Sündinud 18. oktoobril 1899. a. Päril Virumaalt. Osa võtnud Vabadusesõjast

Kolonelleitnant Hans Vanaveski

Käskudeidäilja ohvitser kaitsevägeade staabis
Sündinud 22. novembril 1888. a. Päril Harjumaalt. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler. Lõpetanud Kõrgema Intendantuuri Kooli Pariisis 1931. a.

KÕRGEMA SÕJAKOOLI KOLMAS LEND

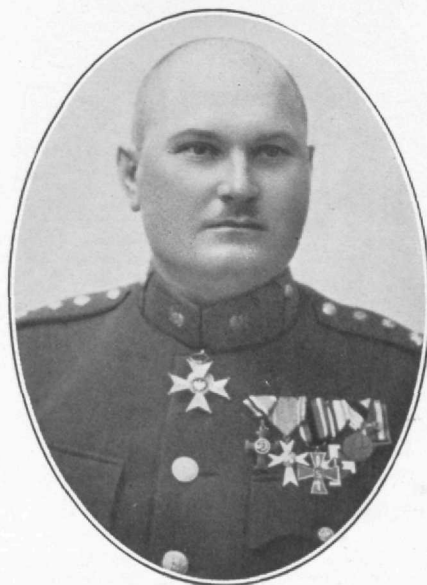
1925—1927

Kolonelleitnant **Eduard Ahman**

„Sõdur“ toimetaja

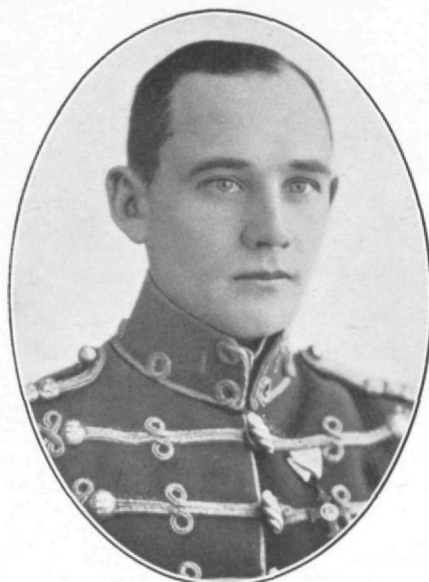
Sündinud 8. aprillil 1889. a. Päril Valgamaalt Karulast. Võtnud osa Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Kolonelleitnant **August Balder**

Kaitseliidu peastaabis

Sündinud 25. oktoobril 1891. a. Päril Virumaalt. Võtnud osa Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Major **Martin Bergmann**

Ratsarügemendi ülem abi

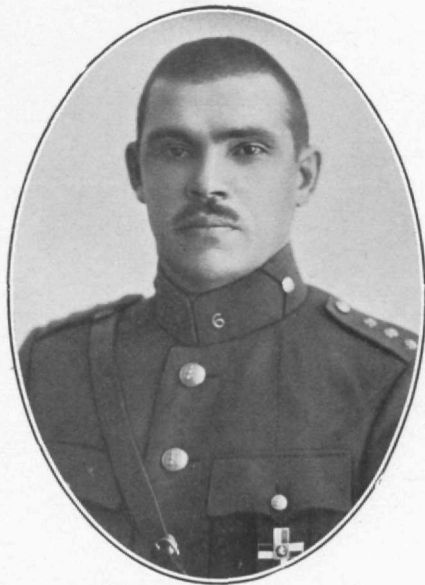
Sündinud 11. jaanuaril 1894. a. Päril Viljandimaalt. Võtnud osa Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Kolonel **Paul Borkmann**

II diviisi suurtükiväe ülem

Sündinud 15. aprillil 1891. a. Päril Tartumaalt. Võtnud osa Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Major **Evald Ein**

Teenib kv. slaabis
Sündinud 18. juunil 1894. a. Päril Tallinnast. Võtnud
osa Maailma- ja Vabadusesõjast

Kolonelleinanti **Karl Freimann**

Aegnasaare komandant
Sündinud 13. septembril 1896. a. Päril Valgamaalt.
Võtnud osa Maailma- ja Vabadusesõjast

Major **Oskar Jalajas** †

Sündinud 5. veebruaril 1894. Surnud 21. detsembril
1930. Päril Tartumaalt. Võtnud osa Maailma- ja Va-
badusesõjast

Major **Otto Janson**

Kaitsevägede staabi VI osakonna C jaoskonna ülem
Sündinud 1. mail 1896. a. Päril Viljandimaalt. Võtnud
osa Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Riisi
kavaler

Kolonelleitnant **August Kasekamp**

Sõjakooli ülem

Sündinud 21. jaanuaril 1889. a. Pärit Järvamaalt. Võtnud osa Maailma- ja Vabadusesõjast Vabaduse Risti kavaler

Major **Gustav Kasemets**

Kv. staabi käskudeläiija ohvitser

Sündinud 15. detsembril 1892. a. Pärit Harjumaalt. Võtnud osa Maailma- ja Vabadusesõjast

Kolonelleitnant **Karl Kool**

Suuriükiväe inspektori abi

Sündinud 20. märtsil 1891. a. Pärit Tartu linnast. Võtnud osa Maailma- ja Vabadusesõjast Vabaduse Risti kavaler

Major **Karl Krikmann**

Kv. staabi raamatukoguhoidja

Sündinud 31. mail 1889. a. Pärit Virumaalt. Võtnud osa Maailma- ja Vabadusesõjast

Kapten **Aleksander Kudevita**

I diviisi staabi I jaoskonna ülem
Sündinud 22. septembril 1900. a. Päril Pärnust. Võtnud
osa Vabadusesõjast

Kolonelleitnant **Vassil Kúlaots**

Kv. staabi VI osakonna A jaoskonna ülem
Sündinud 3. novembril 1889. a. Päril Saaremaalt.
Võtnud osa Maailmasõjast

Major **Artur Laats**

7. jal. rügemendi staabiülem
Sündinud 28. augustil 1892. a. Päril Võrumaalt. Võt-
nud osa Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti
kavaler

Kolonelleitnant **Karl Laurits**

Kv. staabi II osakonna ülem
Sündinud 1. veebruaril 1892. a. Päril Pärnumaalt.
Võinud osa Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse
Risti kavaler

Kolonelleinant Eduard Liibus

Kuperjaanovi üksiku jal. pataljoni ülem
Sündinud 1. jaanuaril 1893. a. Päril Pärnumaalt. Võitnud osa Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Kolonelleinant Anton Lõhmus

Käskudeleitaja ohvitser kaitseministri juures
Sündinud 8. oktoobril 1888. a. Päril Tartumaalt. Võitnud osa Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Major Eduard Meistak

Kv. Üh. Oppeasulistes käskudeleitaja ohvitser
Sündinud 18. veebruaril 1896. a. Päril Harjumaalt.
Võitnud osa Maailma- ja Vabadusesõjast

Kapten Aleksander Reinhold

Teenib kv. staabi V osakonnas
Sündinud 2. detsembril 1895. a. Päril Harjumaalt.
Võitnud osa Maailma- ja Vabadusesõjast

Kapiten Nikolai Riiberģ

Teenib kaitsevgede staabi VI osakonnas
Sündinud 27. juulil 1900. a. Pärit Haapsalust. Võtnud
osa Vabadusesõjast

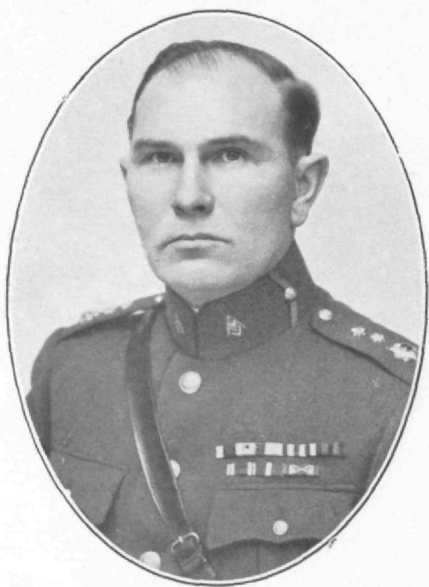
Major Johannes Soodla

II diviisi staabi I jaoskonna ülem
Sündinud 14. jaanuaril 1897. a. Pärit Tartumaalt. Võt-
nud osa Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti
kavaler

Major Rein Tomback

Kaitsevgede staabi I osakonna ülema abi
Sündinud Tallinnas 19. juulil 1896. a. Võtnud osa
Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Kolonelleitnani Mari Tuisk

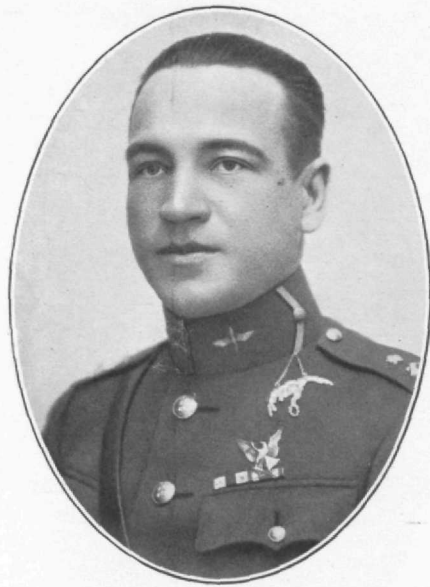
Kaitsevgede staabi V osakonna ülem
Sündinud 13. detsembril 1889. a. Pärit Pärnumaalt.
Võtnud osa Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse
Risti kavaler

Kapiten **Karl Tuvikene**

Vabadusesõja Ajaloo Komitees

Sündinud 2. septembril 1897. a. Päril Valgamaalt.
Võtnud osa Maailma- ja Vabadusesõjast

Kaitseväge lendur major **Aleksander Vernik**

Õhukaitsese staabi ülem

Sündinud 17. detsembril 1896. a. Päril Valgamaalt.
Võtnud osa Maailma- ja Vabadusesõjast

Kolmas lend inseneriväe laagris 1927. a. suvel

KÕRGEMA SÕJAKOOLI NELJAS LEND
1927—1929

Major Rudolf Freudenstein

Käskudeleitaja ohvitser 1. diviisi staabi juures
Sündinud 17. aprillil 1897. a. Harjumaal, Hažeri v.
Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse
Risti kavaler

Kapiten Paul Hanson

Kv. Üh. Õppeasutiste alaline lektor
Sündinud 30. augustil 1893. a. Võrumaal, Kahkva val-
las. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vaba-
duse Risti kavaler

Kapiten Aleksander Ilves

Õhukaitse staabi juures
Sündinud 23. detsembril 1900. a. Võrumaal, Orava
vallas. Osa võtnud Vabadusesõjast

Major Voldemar Karing

Kv. Üh. Õppeasutiste alaline lektor
Sündinud 4. juunil 1895. a. Kodasu ms. Osa võtnud
Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Kolonelleinani **Viktor Koern**

7. jalaväerügemendi ülema abi
Sündinud 24. mail 1892. a. Päril Viljandimaalt. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Kolonelleinani **Vilhelm Kohal**

Kaitseväge esindaja Lätis ja Leedus
Sündinud 27. jaanuaril 1887. a. Päril Tartumaalt. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast

Soome kapten **Eino Jaakko Ilmari Kuusela**

Teenib Soome kindralstaabis
Sündinud 21. septembril 1899. a. Soomes, Viiburi maakonnas Uusikirkko vallas. Osa võtnud Soome Vabadusesõjast

Major **Jaan Lukas**

Kaitseväge staabi käskudeleitaja ohvitserina komandeeritud Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi juurde, kus töötab koolinoorsoo riigikaitsealise ettevalmistuse alal
Sündinud 24. oktoobril 1892. a. Karksis, Pärnumaal. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast, Vabaduse Risti kavaler

Kapten Alfred Luts
Kompaniüleem Sõjakoolis

Sündinud 10. augustil 1899. a. Päril Aakre vallast Tartumaalt. Osa võtnud Vabadusesõjast

Kapten Johann Madisson

Käskudetäitja ohvitser Kaitsevägede staabis
Sündinud 9. juulil 1903. a. Pärnumaal, Tõstamaa vallas
Osa võtnud Vabadusesõjast 6. jalaväe rügemendis

Major Eduard Margusson

Kompaniüleem Sõjakoolis

Sündinud 8. märtsil 1897. a. Viljandimaal, Viljandi vallas. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Kolonelleitnant Oskar Pajusson

1. jalaväerügemendi ülema abi

Sündinud 4. oktoobril 1895. a. Tallinnas. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Kapten **Voldemar Post**

Jätkab edasiõppimist Inglismaal
Sündinud 18. veebruaril 1897. a. Saaremaal. Lõpetas
lennuväe-inseneride kooli Inglismaal

Leitnant **Mihkel Rafassepp** †

Suri 19. oktoobril 1929. a.
Sündinud 6. septembril 1898. a. Päril Viljandimaalt,
Imavere vallast. Osa võtnud Vabadusesõjast

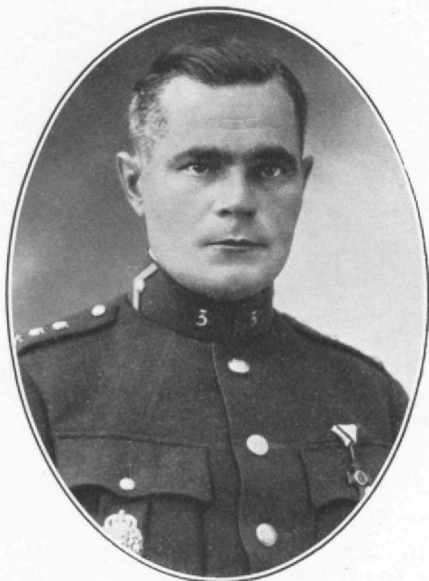
Major **Johannes Reinglas**

Käskudeäiija ohvitser Kaitsevägede staabis
Sündinud 13. jaanuaril 1896. a. Päril Järvamaalt, Väin-
järve v. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast

Major **Rudolf Rokk** †

Suri 17. veebruaril 1930. a.
Sündinud 18. juulil 1892. a. Päril Läänemaal, Viigala
vallast. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vaba-
duse Risti kavaler

Kolonelleinani Artur Sauselg

II diviisi staabi ülema k. t.

Sündinud 17. oktoobril 1894. a. Päril Läänemaal, Keina vallas. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Major Artur Simson

1. jalaväerügemendi staabi ülem.

Sündinud 4. detsembril 1896. a. Läänemaal. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Kolonel Karl Tallo

I diviisi staabi ülema k. t.

Sündinud 17. veebruaril 1891. a. Pärnumaal, Talli v. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Major Johann Tomson

Käskudetaiija ohvitser Kaitsevägeade staabis

Sündinud 15. septembril 1893. a. Pärnumaal, Taali v. Osa võtnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Leitnant **Rudolf Tuul**

II diviisi staabi I jaoskonna ülema abi
Sündinud 14. aprillil 1899. a. Osa võtnud Vabaduse-
sõjast

Kapten **August Vassil**

III diviisi staabi I jaoskonna ülema k. t.
Sündinud 18. märtsil 1896. a. Virumaal. Osa võtnud
Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Kapten **Johann Värnik**

Kompaniülem Sõjakoolis
Sündinud 24. veebruaril 1897. a. Võrumaal. Osa võt-
nud Vabadusesõjast

KÕRGEMA SÕJAKOOLI VIIES LEND

1929—1931

Major **Peeter Asmus**

Sündinud 26. mail 1893. a. Tartumaal. Võttis osa Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

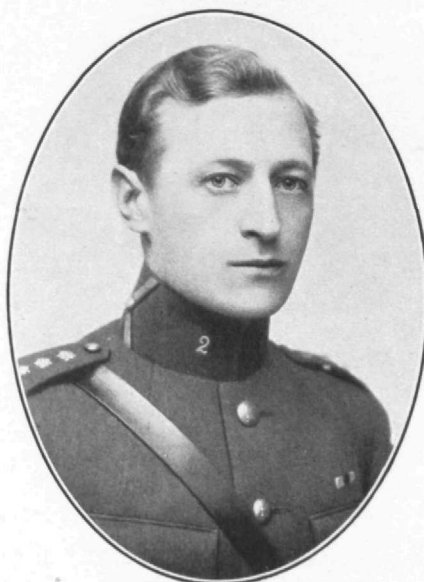
Kapten **Mart Haber**

Sündinud 2. veebruaril 1897. a. Harjumaal. Võttis osa Maailma- ja Vabadusesõjast

Kapten **Artur Kaschan**

Sündinud 2. septembril 1898. a. Tartumaal. Võttis osa Vabadusesõjast

Kapten **Aksel Kristian**

Sündinud 26. oktoobril 1900. a. Tartumaal. Võttis osa Vabadusesõjast

Leitnant **Aleksei Kurgvel**
Sündinud 13. septembril 1904. a. Saaremaal

Leitnant **Sergius Laks**
Sündinud 3. augustil 1901. a. Pärnumaal

Kolonel **Georg Leets**
1. diviisi suurtükiväe ülem
Sündinud 8. augustil 1896. a. Pärnus. Võitis osa Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Kolonel **Jaan Lutsar**
Auto-tanki rügemendi ülem
Sündinud 28. detsembril 1886. a. Võrumaal. Võitis osa Maailma- ja Vene kodusõjast (inglise tankide divisjonis)

Major Osvald Mullas

Sündinud Tallinnas, 1894. a. Võitis osa Maailma- ja Vabadusesõjast

Kolonelleitnant Karl Mutso

3. suuriv. grupi ülem
Sündinud 30. okt. 1887. a. Tartumaal. Võitis osa Maailma- ja Vabadusesõjast

Major Johan-Heinrich Mäe

Sündinud 19. detsembril 1894. a. Virumaal. Võitis osa Maailma- ja Vabadusesõjast

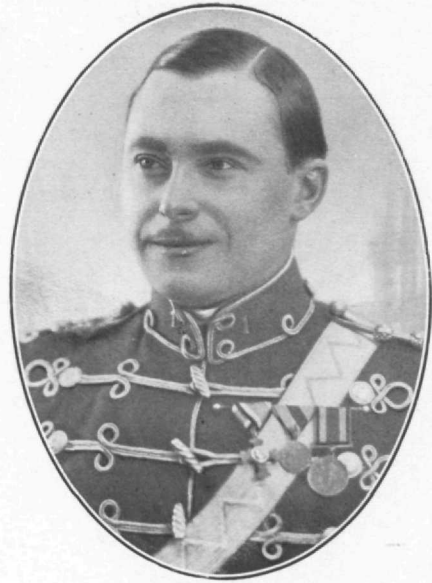

Major Karl Männi

Sündinud 23. märtsil 1896. a. Virumaal. Võitis osa Maailma- ja Vabadusesõjast

Leitnant **Arnold Nõmm**
Sündinud 29. apr. 1903. a. Pärnus

Leitnant **Eino Onny**
Sündinud 27. juulil 1900. a. Tartus. Võitis osa Maa-
ilma ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risli kavaler

Leitnant **Edmund Püss**
Sündinud 7. okt. 1899. a. Virumaal. Võitis osa Vabaduse-
sõjast

Major **Johannes Rimmel**
8. üks. jal. pataljoni ülema k. i.
Sündinud 27. juunil 1897. a. Virumaal. Võitis osa Maa-
ilma ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Leinanti **Harald Roots**
Sündinud 1. auḡ. 1905. a. Harjumaal

Soome kapten **Matti Ropponen**
Sündinud 1. märtsil 1900. a. Jaakkima's Soomemaal. Võttis osa Soome Vabadusesõjast ning Muurmann'i ja Ida-Karjala reikedest. Soome Vabaduse Risti kavaler

Major **Villem Saarsen**
Tartu maleva pealik
Sündinud 29. sept. 1891. a. Viljandis. Võttis osa Maailmasõjast. Teeninud eesti rahvuslikkudes väeosades 1917. a.

Kv. lendur kolonelleitn. **August Steinberg**
Sündinud 29. apr. 1896. a. Läänemaal. Võttis osa Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Kapten **August Stern**

Sündinud 25. nov. 1894. a. Viljandimaal. Võttis osa
Maailma- ja Vabadusesõjast.

Leitnant **Voldemar Till**

Sündinud 12. okt. 1897. a. Viljandis. Võttis osa Maa-
ilma- ja Vabadusesõjast.

Major **August Viru**

Sündinud 27. aug. 1893. a. Tartumaal. Võttis osa Maa-
ilma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

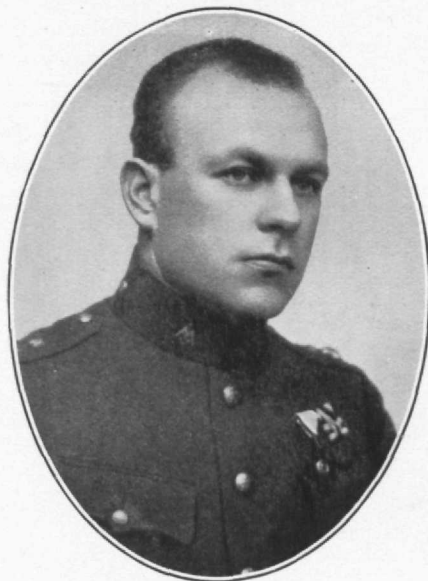
POOLAS JA SOOMES 1921—1931 A. JOOKSUL KÕRGEMA SÕJALISE HARIDUSE OMANDANUD OHVITSERID

Kolonel **Louis Jakobsen**

Riigivanema vanem käskudeleitaja ohvitser

Sündinud 30. mail 1893 a. Päril Viljandimaalt. Lõpetanud Poola Kõrgema Sõjakooli 1929. a. Osa võlnud Maailma ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler

Major **Arnold Sinka**

Kaitseväge esindaja Soomes

Sündinud 26. novembril 1897. a. Päril Pärnumaalt. Osa võlnud Maailma- ja Vabadusesõjast. Vabaduse Risti kavaler. Lõpetanud Soome Kõrgema Sõjakooli 1929. a.

Leinanti **Adolf Kuusental**

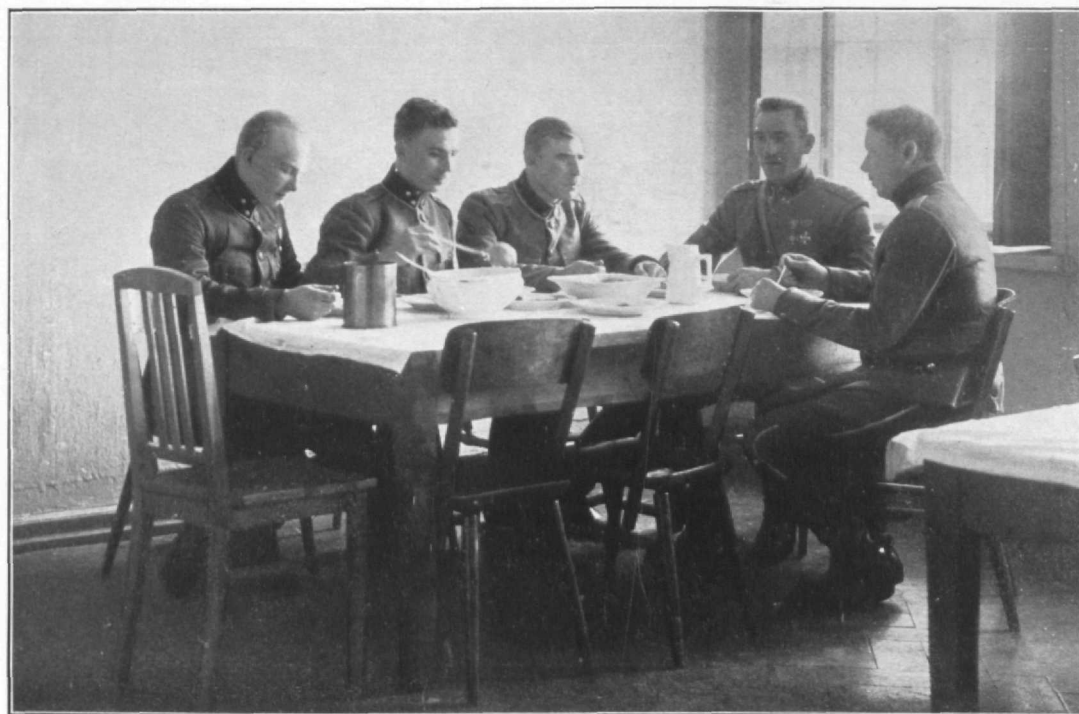
Vabadusesõja Ajaloo komitees

Sündinud 27. okt. 1898. a. Päril Harjumaalt, Saue v. Võtnud osa Vabadusesõjast. Lõpetanud Soome Kõrgema Sõjakooli 1931. a.

PILTE KÕRGEMA SÕJAKOOLI ELUST

Esimese lennu ohvitseri taktikalisel kaardiharjutusel

Esimese lennu ohvitseride internaat

Esimene lend soomusmasinate praktikal

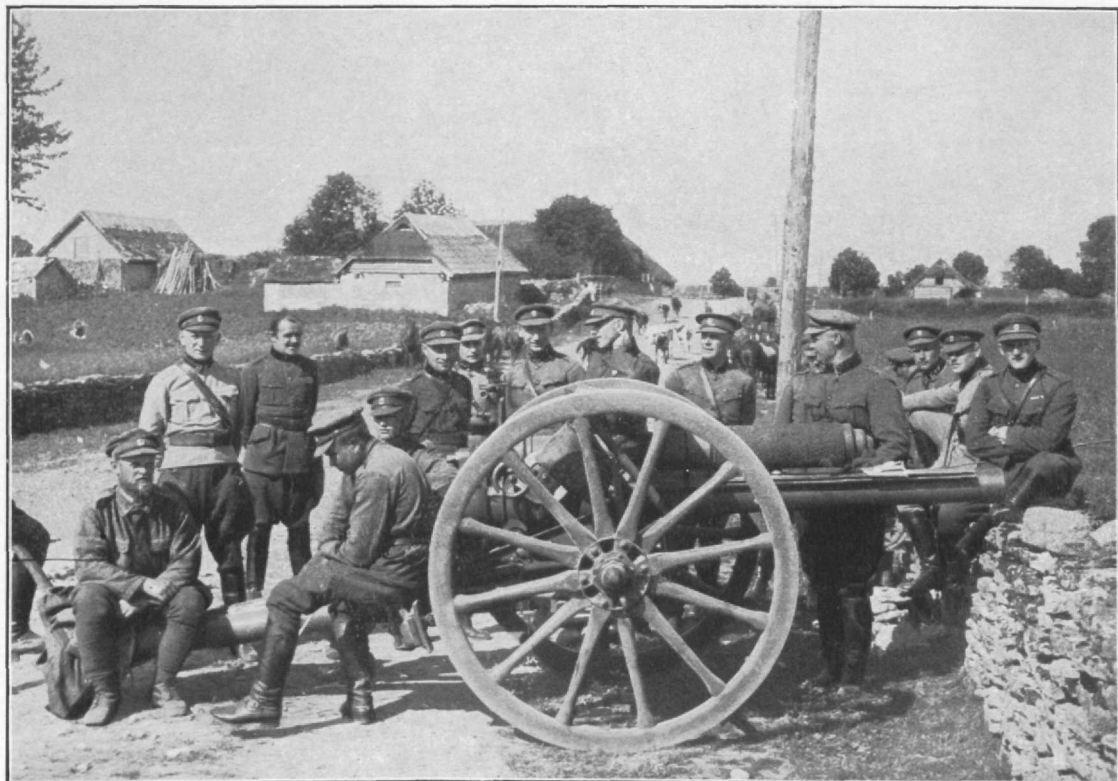
Esimene lend Miinisadamas lennupraktikal

Esimene lend katsel meresõjandusest

Esimese lennu ohvitseride taktikalisel välisõidul Petseri ümbruses 1922. a. suvel

Teine lend. Jägala laagris 1924. a. suvel. Patarei lähenemisel Kaberla küla juures

Teine lend. Auditoorium 1925. a. kevadel

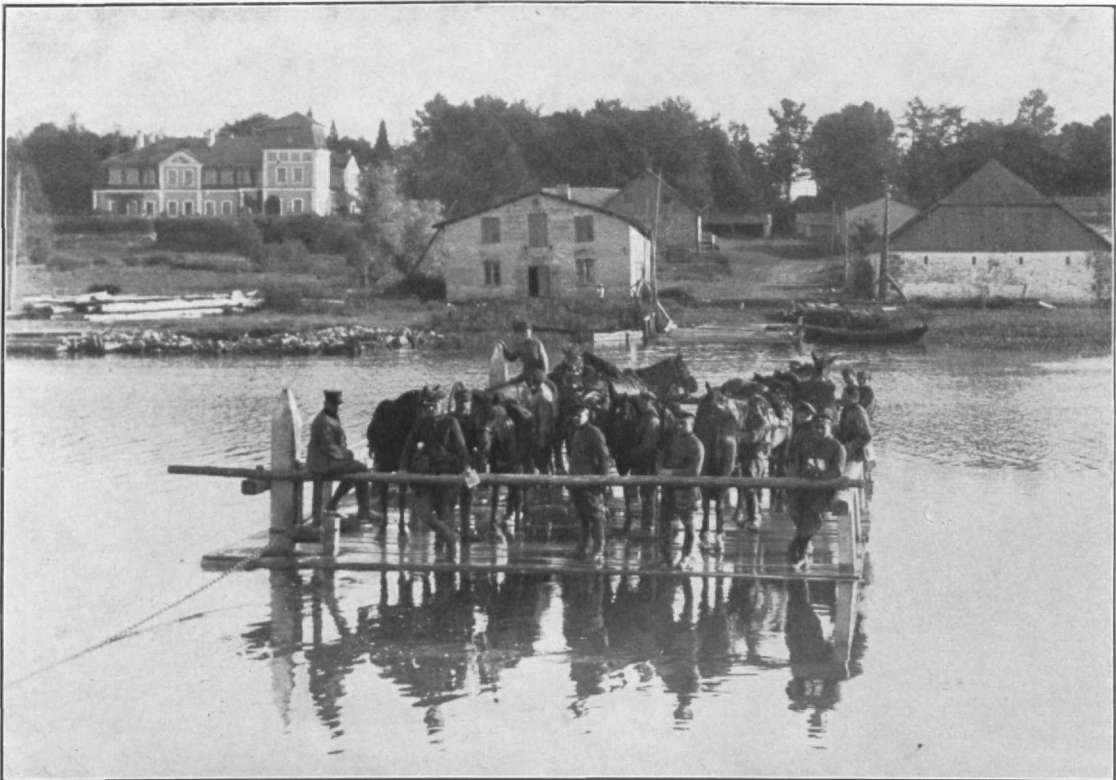
Välisõit 1924. a. juunis Rapla raiooni. Teine lend Kuusiku mõisas. Kindralstaabi ülem kol. J. Tõrvand välisõidu töödega tutvunemas

Teine lend. Välisõit 1924. a. suvel. Päikeseküllane päev Kuusikul. Töö vaheajal

Teine lend. Välisõit 1925. a. suvel, Võrumaal Hannikase küla juures

Teine lend. Välisõit 1925. a. suvel. Kavastu parvel

Teine lend. Väliõit 1925. a. suvel, Narva jõe kaldal

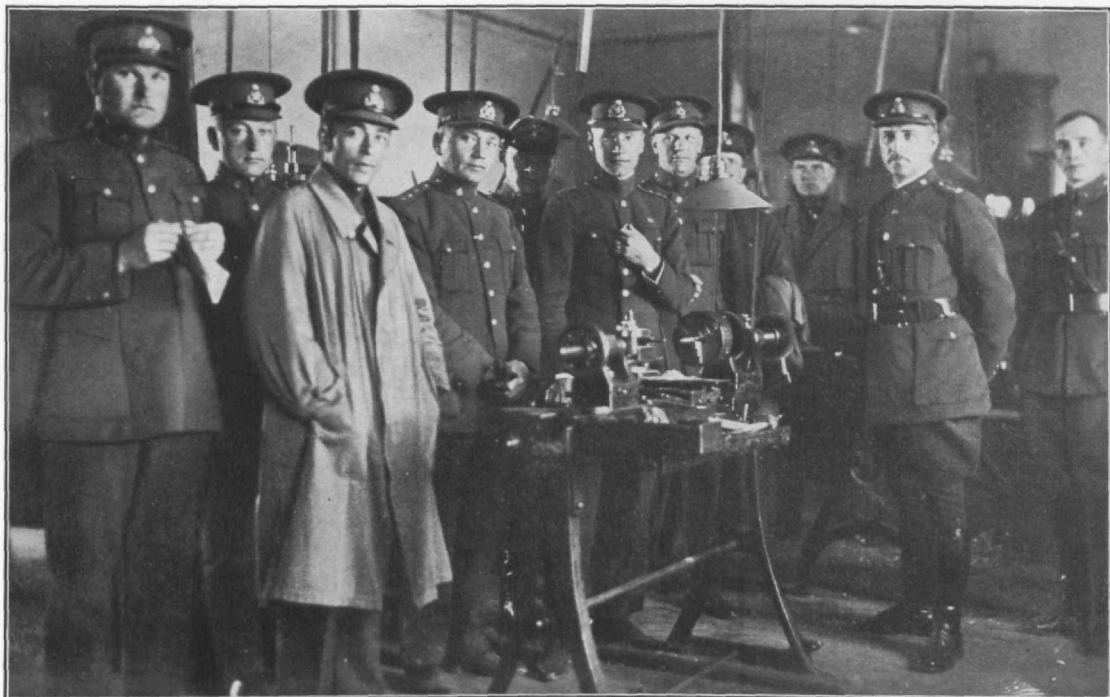
Kolmas lend Lasnamäel lennupraktikal

Kolmas lend topograafilistel töödel 1926. a. suvel

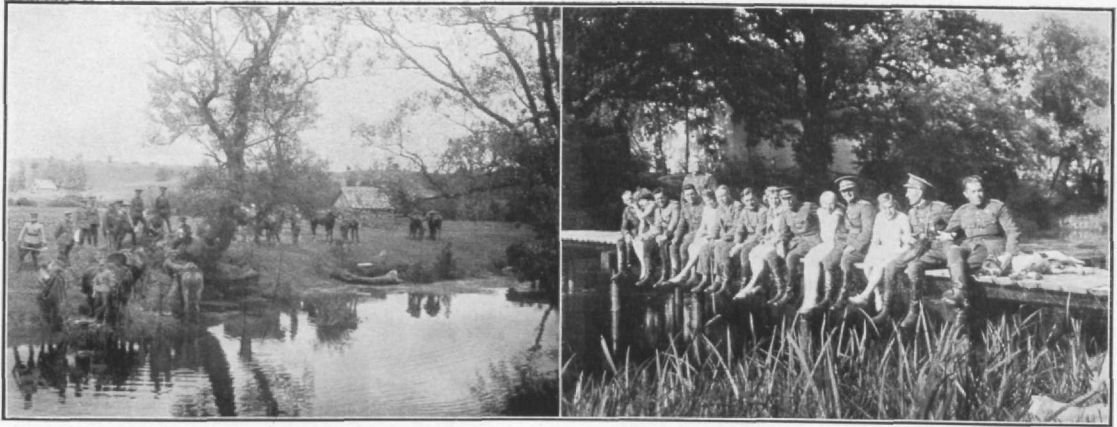
Kolmas lend suvistel taktikalistel väliõppustel 1927. a. Urvaste raioonis

Kolmas lend Sidepataljoni töökodades 1927. a. suvel

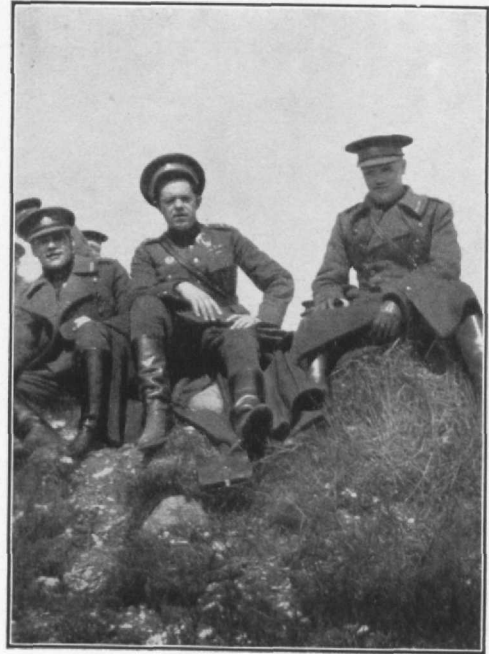
Neljas lend suvel 1927. a. staažitöödel gaasiasjanduse alal Pioneripataljonis

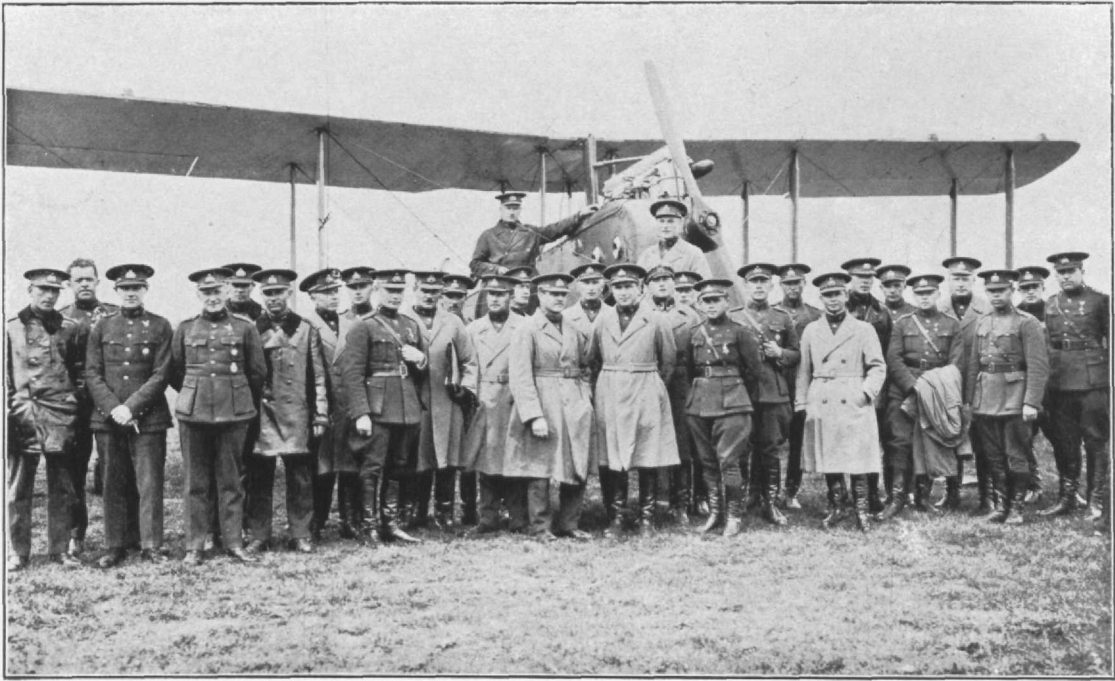
Neljas lend välisõidul
 Puhkus Piusa jõel. Puhketundidel Antslas

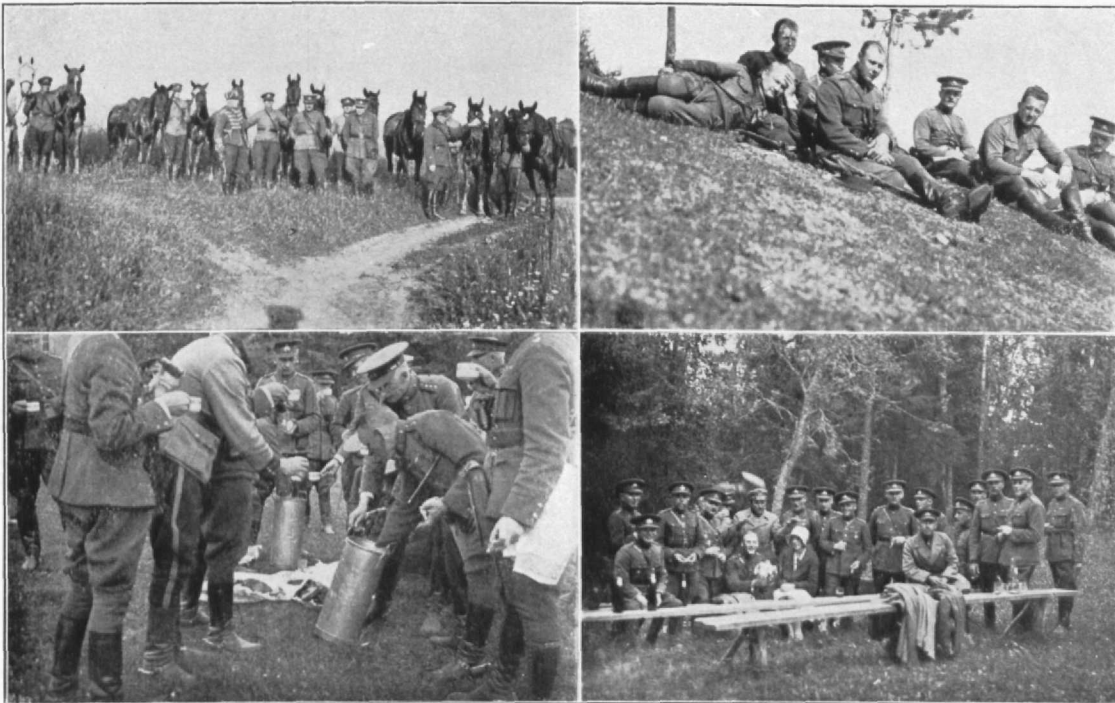
Neljas lend suvistel taktikalistel väliõppustel

Neljanda lennu kuulajaid suvistel õppustel 1928. a.

Neljas lend 1928. a. suvel praktilistel töödel lennuväes

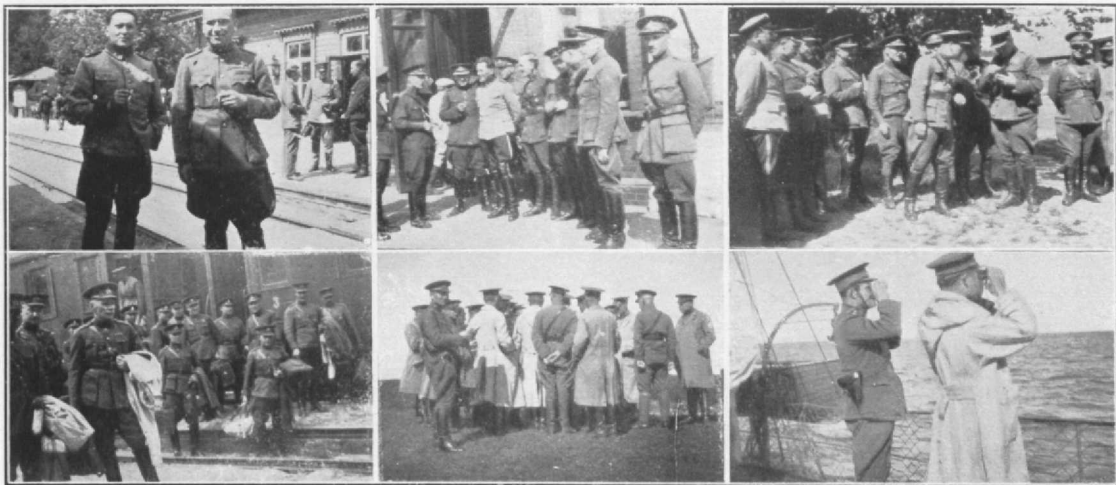
Neljas lend taktikalisel välisõidul 1929. a. suvel Võrumaal Rõuge, Munamäe, Tsooru as. ümbruses

Neljas lend 1928. a. suvel taktikalistel väliõppustel Otepää piirkonnas

Viies lend auditooriumis 1930. a. kevadel taktikalist ülesannet lahendamas

Momente neljanda lennu suvistelt väliõppustelt

Viies lend staažil. Inseneriväe laagris 1929. a.

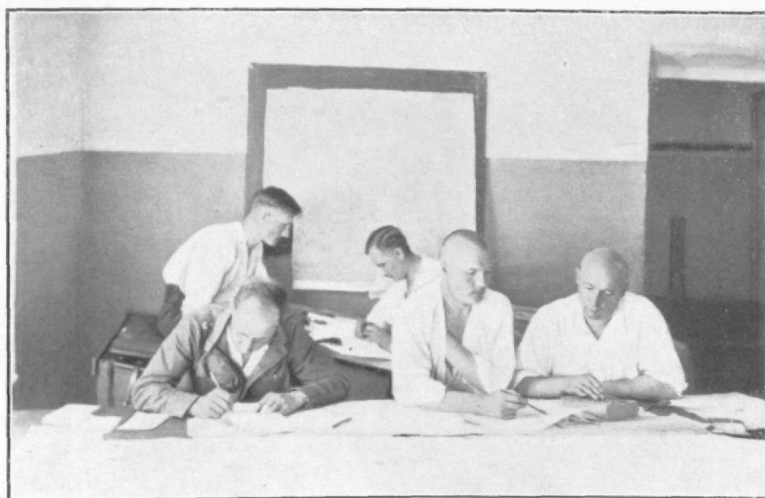
Viienda lennu välisõidult 1950. a. Suurtükiväeküsimuse harutus. Juhatab kolonel Brede

Viies lend välisõidul 1951. a. Enne maastikule väljasõitmist

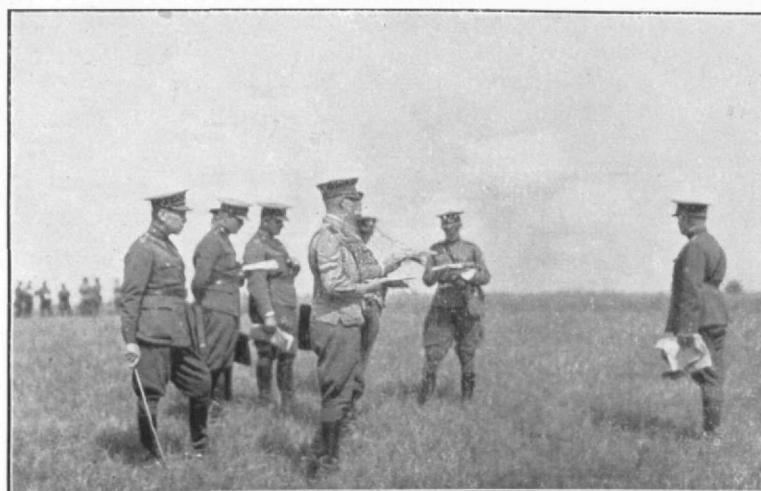
Viienda lennu välisõidult 1951. a. Põnev moment otsuse võtmisel Loodi as. juures

Viienda lennu välisõidult 1951. a. Brigaadi staap töö. Pinge on tugev

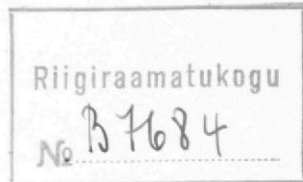
Viienda lennu 1931. a. välisõidult. Karksi-Nuias

Viies lend välisõidul 1931. a. Ülesande lahenduse kontroll maastikul

Viienda lennu välisõidult 1931. a. augustil. „Brigaad“ maastikuluurel

Kõrgema Sõjakooli lõpetanute rinnamärk

TEOS ON TRÜKITUD 350 EKSEMPLARIS

EKSEMPLAR NR. **254**.....

HIND 15 KROONI

E7684

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

Z-226786